

KESKEYTTÄJÄN KUVA

Selvitys opiskelun keskeyttämisestä Mikkelin ammattiopistossa

Aila Marjamaa

**Kehittämishankeraportti
Maaliskuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Marjamaa, Aila	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 56 + 14	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Keskeyttäjän kuva / Selvitys opiskelun keskeyttämisestä Mikkelin ammattiopistossa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, ammatillinen opettajankoulutus		
Työn ohjaaja(t) Nurminen, Ritva		
Toimeksiantaja(t) Etelä-Savon koulutuksen kuntayhtymä: Mikkelin ammattiopisto (nyk. Etelä-Savon ammattiopisto) ja Muuntaja/Varikko-hanke		
Tiivistelmä <p>Keskeyttäjän kuva on tilastollinen selvitys opiskelun keskeyttämisestä Mikkelin ammattiopistossa. Selvityksen kohderyhmänä olivat nuorisosaasteen vuonna 2005 keskeyttäneet opiskelijat (n=233). Tilastoaineisto keskeyttäneistä henkilöistä koottiin ASIO - opiskelijahallintaohjelmasta sekä koulutusaloilta opinto-ohjaajien kautta. Lisäksi keskeyttäneille opiskelijoille tehtiin lyhyt puhelinhaastattelu, jossa kysyttiin omaa käsitystä keskeyttämisen syystä sekä mitä on tehnyt keskeyttämisen jälkeen. Puhelinhaastatteluun tavoitettiin 151 opiskelijaa (65 %). Syventävänä aineistona toimivat myös neljän keskeyttäneen nuoren haastattelut tekniikan ja liikenteen alalta sekä kolmen keskeyttämisuhan alla olleen, mutta opintoja jatkaneen nuoren haastattelut. Viitekehyksenä oli 'opiskelijan elämäntilanteet'.</p> <p>Mikkelin ammattiopiston nuorisosaasteen opiskelijoista 14 % keskeytti opintonsa vuonna 2005. Eniten keskeyttäneitä oli kulttuurialalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. Keskeyttäneistä 51 % oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita.</p> <p>Tyypillisimmät keskeyttämisen syyt opiskelijoiden kertomana olivat epäonnistunut alan valinta (28 %), oppilaitokseen/opetusjärjestelyihin liittyvät syyt (24 %) sekä opiskeluhaluttomuus (21 %). Opiskelijat saivat kertoa niin monta keskeyttämiseen vaikuttavaa asiaa kuin halusivat. Koulutusaloilta saadun tiedon mukaan tyypillisimmät keskeyttämisen syyt ovat opiskeluhaluttomuus ja poissaolot (19 %) sekä terveydelliset syyt (18 %). Koulutusalat eivät tunnistanee kovin hyvin oppilaitokseen liittyviä syitä ja epäonnistunutta alan valintaa keskeyttämisen taustalla.</p> <p>Puhelinhaastatteluhetkellä opiskelijoiden keskeyttämisestä oli kulunut 10 kk – 1v. 10 kk. Heidän toiminnastaan välittyi hyvin aktiivinen kuva. Keskeyttäneistä kolmannes oli opiskelemassa, kolmannes työelämässä ja kolmannes näiden ulkopuolella eli työttömänä, sairauslomalla, äitiys-/vanhempain-/hoitovapaalla, ase-/siviilipalveluksessa tai teki jotain muuta. Kokonaan työttömänä olevien osuus oli 22 % kaikista keskeyttäneistä. Työttömistäkin monet olivat olleet välillä työharjoitteluissa tai palkkatyössä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Toisen asteen koulutus, opintojen keskeyttäminen, elämäntilanne		
Muut tiedot		

Author(s) Marjamaa, Aila	Type of Publication Development project report	
	Pages 56+14	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The portrait of the drop-out student/ A report of dropping out of the studies in Mikkeli Vocational School		
Degree Programme Teacher Education College, teacher's programme		
Tutor(s) Nurminen, Ritva		
Assigned by South-Savo Educational Federation of Municipalities: Mikkeli Vocational School (nowadays Etelä-Savo Vocational School) and Adaptor/Pit Stop project		
Abstract <p>The portrait of a drop-out student is a statistical report of dropping out of studies in Mikkeli Vocational School. The target group of the report were the students of youth grade who had quit their studies during the year 2005 (n=233). The statistical material of the drop-outs was collected from the ASIO student management program and from the guidance counsellors. There was also a short telephone interview for the drop-out students. They were asked about their own idea of the reasons that led to quit the studies and what they have done after that.</p> <p>The telephone interview reached 151 students (65 %). As deepening material there were four deepening interviews from the field of technology and traffic and three interviews of students who were going to drop out, but after all continued their studies in Mikkeli Vocational School. The context was the life situation of the student.</p> <p>14 % of the students of youth grade in Mikkeli Vocational School cut short their studies during the year 2005. Most of the drop-outs were from the fields of culture and natural resources and environment. 51 % of the drop-outs were first year students.</p> <p>The most typical reasons to cut short the studies as students told were the failed choice of the study field (28 %), reasons connected to the school or teaching (24 %) and reluctance to study (21 %). The students were allowed to tell as many reasons affecting the dropping out as they wished. According to the information that was got from the counsellors the most typical reasons to quit the studies were the reluctance to study and absences (19 %) and health reasons (18 %). Teachers and counsellors didn't recognize very well the reasons due to the school or teachers, neither the failed choice of the study field as the background of the dropping out.</p> <p>At the moment of the telephone interview it had been from 10 months to one year and 10 months since they had dropped out. The dropped-out students gave very active image of themselves. Every third of them was studying, another third was working and the rest were outside of these, which means unemployed, on sick leave, on maternity/parental/carer leave, on military or civil alternative service or did something else. Totally unemployed were 22 % of all drop-outs. However, many of them had been in working practice or paid labour every once in a while.</p>		
Keywords Vocational upper secondary education, dropping out of the studies, life situation		
Miscellaneous		

Sisällys

Esipuhe	3
1. Johdanto.....	4
1.1 Selvityksen tausta ja tarve	4
1.2 Selvityksen tavoitteet	6
1.3 Koulutuksen keskeyttämisilmiö	7
2. Selvityksen toteutus.....	11
2.1 Selvityksen kohderyhmä ja tiedonhankintamenetelmät.....	11
2.2 Aikataulu	13
3. Selvityksen tulokset	14
3.1 Keskeyttämisten määrä	14
3.2 Taustatietoa keskeyttäneistä.....	16
3.3 Keskeyttämisen syyt.....	18
3.4 Keskeyttämisen jälkeinen toiminta	32
3.5 Keskeyttämistä ehkäisevät tekijät	39
4. Johtopäätöksiä.....	43
4.1 Käsitys keskeyttämisilmiöstä	43
4.2 Keskeyttämisten syihin vaikuttaminen.....	44
4.3 Lopuksi.....	52
Lähteet	54

Liitteet

- Liite 1. Mikkelin ammattiopiston opiskelijapalvelutiimin tiedote.
- Liite 2. Elämäntilannekartta. Itä-Suomen Työkoulu 2000, Mikkeli.
- Liite 3. SPSS-analyseja.
- Liite 4. Muuttujaluettelo.
- Liite 5. MASTin vuoden 2005 keskeyttäneet tutkinnoittain.
- Liite 6. Valtakunnalliset keskeyttämisprosentit tutkinnoittain.

Taulukot

- Taulukko 1. Keskeyttämisten määrä Mikkelin ammattiopistossa alakohtaisesti vuosina 2003-2006, s. 15
- Taulukko 2. Tilastotietoja MASTissa vuonna 2005 keskeyttäneistä nuorisooasteen opiskelijoista, s. 16
- Taulukko 3. Keskeyttämisen syyt opiskelijatietojärjestelmässä, opinto-ohjaajien kertomana ja opiskelijoiden kertomana, s. 20
- Taulukko 4. Oppilaitokseen pääseminen vuonna 2005 keskeyttäneillä opiskelijoilla, s. 23
- Taulukko 5. MASTin opiskelijat rahoituslakityypeittäin, s. 29
- Taulukko 6. Erityisopiskelijoiden määrä ja keskeyttäminen vuosina 2003-2005, s. 30
- Taulukko 7. MASTin opetussuunnitelmaperustaisten opiskelijoiden kotikunta vuonna 2005, s. 31

- Taulukko 8. Keskeyttäneiden opiskelijoiden toiminta keskeyttämisen jälkeen ja haastatteluhetkellä, s. 34

Kuviot

Kuvio 1. Opiskelijan elämäntilannekartta, s. 10

Kuvio 2. Esitys tutkimusaiheesta ja kohderyhmästä 26.9.2006, s. 12

Kuvio 3. Opintonsa lopullisesti keskeyttäneet nuorisosaasteen opiskelijat vuosina 2001-2006, s. 14

Kuvio 4. Opiskelun lopettamisen ajankohta, s. 17

Kuvio 5. Opiskelijoiden kirjaaminen eronneeksi kuukausittain tarkasteltuna, s. 18

Kuvio 6. Keskeyttäneiden opiskelijoiden toiminta puhelinhaastatteluhetkellä, s. 33

Kuvio 7. Yhteiskunnan, oppilaitoksen, viranomaisverkoston ja työelämän vastuu ja yhteistyön tarve opintojen keskeyttämisen syihin vaikuttamisessa, s. 51

Esipuhe

Tämä selvitys on ammatillisen opettajankoulutukseni kehittämishanke: selvitys Mikkelin ammattiopistossa keskeyttävistä nuorisoasteen opiskelijoista. Tein selvityksen Mikkelin ammattiopiston (nyk. Etelä-Savon ammattiopisto) toiveesta saada tarkempaa tietoa keskeyttäneistä ja keskeyttämisten syistä, koska olemassa olevat tilastot eivät antaneet riittävästi tietoa keskeyttämisten vähentämiseksi. Pyrkimys keskeyttämisten vähentämiseen on ollut esillä paljon myös valtakunnan tasolla. Aihe liittyy tiiviisti opettajuuteen, sillä me opettajathan olemme eniten oppilaitoksissa opiskelijoiden kanssa tekemisissä ja heitä innostamassa ammattiin opiskeluun ja siten myös ratkomassa opiskelijoiden kanssa mahdollisia opiskelun esteitä.

Aihe on ennestään tuttu ja mielenkiintoinen, koska olen vuosina 1997-1999 työskennellyt Kuopiossa KANTO-projektin eli nuorten työllistämiprojektin kouluttajana ja yksilöohjaajana. Olen katsonut koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyviä elämänkulkuja myös työssä koulukuraattorina perusopetuksen puolella Mikkelin maalaiskunnassa lukuvuonna 1999-2000. Olen myös haastatellut kymmeniä opettajia Etelä-Savossa liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen. Opiskelijoiden kanssa olen työskennellyt viimeksi opetusharjoittelijana Mikkelin ammattiopiston sosiaali- ja terveystieteiden osastolla syksyllä 2006. Lisäksi olen opetustoimen hallintopäällikön virkatyössä toiminut työssäoppimisen ohjaajana useille opiskelijoille. Kirjoittamani raportti olisi jäänyt kevyeksi ilman näiden työkokemusten tuomaa näkemystä, vaikka selvitys perustuukin nyt koottuun aineistoon ja muiden tutkimusten varaan.

En ole tehnyt raporttia yksin, vaan sen oman kirjoittamiseni on mahdollistanut iso joukko ihmisiä. Haastattelemillemme yli 150 nuorelle suuret kiitokset ajastanne ja uskalluksestanne kertoa elämästänne! Aino Kirvesniemelle, Maarit Sairbergille ja Tuula Pettiselle kiitokset kärsivällisyydestä ja neuvoista, kun olen seikkaillut ammatillisen koulutuksen tilastojen ja ASIO - opiskelijatietohallintaohjelman maailmassa. Marianne Portinille Opetushallitukseen kiitokset tilastojen kokoamisesta. Kirsi "Kikka" Mertaojalle kiitokset haastatteluavusta. Kikka haastatteli yli sata nuorta puhelimitse ja yritti kaivaa useammankin yhteystiedot esiin. Outi Holapalle kiitokset kärsivällisestä haastattelunauhojen purkamisesta sekä tarttuvasta innostuksesta, vaikka kaikki nauhoitustekniikkamme eivät olleet aivan priimaa. Marianne Hyttinen-Liljalle, Laila Huttuselle, Martti Ijäkselle, Outi Markkaselle, Ulla Sopaselle, Ilpo Kuroselle, Maarit Heinikaiselle ja Riitta Flinkkilälle kiitokset näkemyksistä aiheen valinnassa ja rajaamisessa. Raili Ruuskaselle ja Riitta Flinkkilälle kiitokset tämän selvityksen mahdollistamisesta ja uskalluksesta tarttua aiheeseen. Kiitokset myös koulutuskuntayhtymän kehittämissyksikön koko henkilöstölle miellyttävän työympäristön luomisesta pimeänä, harmaana ja sateisena syksynä 2006. Kiitos erityisesti niistä lukemattomista keskusteluista, joita sain käydä aiheeni ja selvityksen tiimoilta itse kunkin kanssa pitkin syksyä. Selvitys tilaajalle valmistui joulukuussa 2006. Opettajakoulutuksen kehittämishankeraportin viimeistely on jatkunut vielä senkin jälkeen.

Mikkelissä 4.1.2008

Aila Marjamaa

1. Johdanto

1.1 Selvityksen tausta ja tarve

Kehittämishankkeeni aihe on noussut Etelä-Savon koulutuksen kuntayhtymässä ja siihen kuuluvassa Mikkelin ammattiopistossa (nyk. Etelä-Savon ammattiopisto, ESEDU). Olin vasta miettimässä ja kehittämässä opettajaopintoihini liittyvää kehittämishankkeen aihetta, kun minulle tarjottiin aihetta Mikkelin ammattiopiston (MAST) ja Etelä-Savon koulutuksen kuntayhtymän (ESKKY) kehittämissyksikön taholta. Aiheena oli 'opintonsa keskeyttäneet'. Minulle kerrottiin, että Mikkelin ammattiopistossa kyllä tilastoitii keskeyttämisten syitä, mutta tilastot eivät tuoneet riittävää informaatiota keskeyttämisten ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Aihe on ajankohtainen myös valtakunnallisesti, vaikka erilaisten projektien avulla keskeyttämiset onkin saatu käännettyä laskusuuntaan. Suuret keskeyttämisprosentit eivät ole vain Etelä-Savon tai Mikkelin ongelma. Aihe kiinnosti minua kovasti ja oli motivoivaa ajatella selvittävänsä ajankohtaista aihetta, jolla on selvä tilaus. Kehittämishankkeeni työnimi oli "Toisen asteen ammatillisen koulutuksen keskeyttäjän kuva". Lopulliseksi nimeksi muotoutui **Keskeyttäjän kuva – Selvitys opiskelun keskeyttämisestä Mikkelin ammattiopistossa.**

Kehittämishankkeeni on selvitys MASTissa opinnot keskeyttäneistä nuorisostaasteen opiskelijoista. Keskeyttäneiden kuvan luominen liittyy niin MASTin jokapäiväiseen kehittämistoimintaan kuin Muuntaja-hankkeen Varikko-osakokonaisuuteen. Selvitys liittyy MASTin kaikkiin koulutusaloihin ja Sen rahoittaa Muuntaja-hanke ja sen alaprojekti Varikko. Mikkelin ammattiopiston opiskelijapalvelujen tiimi on koonnut keskeyttämisen ehkäisyä koskevia hankkeita koskevan tiedon yhdeksi tiedotteeksi syksyllä 2006 (liite 1).

Opiskelijat ovat oppilaitoksen olemassaolon ja kehittymisen tärkein voimavara, koska ilman opiskelijoita ei ole toimintaakaan. Mikkelin ammattiopistossa keskeyttämisten syitä tilastoidaan opiskelijoiden antamien syiden mukaan. Tämä tilastointimenetelmä ei kuitenkaan anna riittävän kattavaa kuvaa keskeyttämisten taustoista. Oppilaitoksen opettajilla, opinto-ohjaajilla ja muulla henkilökunnalla on jokaisella omat, osin eriävätkin, näkemyksensä keskeyttämisten taustoista, mutta tutkittua tietoa ei MASTissa keskeyttäneistä ole.

Oppilaitoksen arkipäivän toiminnassa, hankkeissa ja niiden yhteistyöverkostoissa on tullut esille, ettei kukaan yksittäinen taho ole selvillä keskeyttämisen "koko kuvasta", sillä jokainen katsoo sitä oman toimintansa näkökulmasta. Näitä tahoja ovat oppilaitoksen lisäksi perusopetuksen koulut, työvoimahallinto ja sen erilaiset palvelut ja projektit, nuorisotoimen palvelut kuten työpajat ja nuorisotyö, sosiaalityön palvelut, päihdepalvelut, terveydenhuollon palvelut jne.

Kaikilla tahoilla on vilpitön halu tehdä parhaansa, mutta nykyiset järjestelmät eivät normaalitoimintansa puitteissa ole pystyneet rakentamaan yhteistä kuvaa keskeyttämisen taustoista ja seurauksista ja siten vähentämään keskeyttämisten määrää riittävästi. Niin ennaltaehkäisevää kuin korjaavaa työtä on tehty paljonkin, mutta sitä tarvitaan vielä nykyistä enemmän tai toisella tavalla tekemistä. Nykyinen keskeyttämismäärä on niin suuri, ettei Mikkelin ammattiopistolla olisi varaa sellaiseen vaan keskeyttämisiä olisi saatava vähentymään.

Tarve keskeyttämisten vähentämiseen liittyy moneen asiaan. Oppilaitosten rahoitus ja toiminta sekä osa koulutusaloista ovat uhattuna, jos opiskelijamäärä laskee liian pieneksi. Toisaalta keskeyttämistä pidetään yleisesti koulutuksesta syrjäytymisenä, mutta toisaalta tiedetään, että moni keskeyttänyt jatkaa opintojaan muualla. Onko keskeyttäminen syrjäytymistä? Korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten keskeinen yhteiskunnallinen tehtävä on kouluttaa osaajia työelämän tarpeisiin joko suoraan tai jatko-opintojen kautta. Yhteiskuntamme arvomaailman periaatteiden mukaan oppilaitosten olisi kyettävä vastaamaan tähän tarpeeseen kaikkien työkykyisten yhteiskunnan jäsenten osalta, myös toisen asteen ammatillisten oppilaitosten omalta osaltaan. Toisen asteen erityistehtävänä on kouluttaa koko ikäluokka. Vaikka yhteiskunnassamme korostetaan yksilöllisyyttä, koulutusyhteiskunnan kansalaisuus sanotaan lunastettavan toisen asteen koulutuksen kautta ja paitsi koulutusmahdollisuudet, myös koulutuspakot ovat lisääntyneet (Komonen 2001, 215-216). Ihmisen sosiaalisen aseman katsotaan määräytyvän pitkälti koulutuksen perusteella. Koulutuksesta syrjäytyminen heikentää paitsi työelämään kiinnittymistä, myös pärjäämistä työelämän ulkopuolella, koska korkean ammattitaidon yhteiskunta asettaa kansalaisille uusia tieto- ja taitovaatimuksia. (Ihatsu & Koskela 2001, 10.)

Oppilaitosten halukkuus ehkäistä keskeyttämisiä on myös suurempi kuin ennen, koska ikäluokat pienenevät verrattuna aiempaan. Oman oppilaitoksen markkinointi nousee tärkeään asemaan, kun opiskelijoiden saaminen oppilaitokseen ei olekaan enää itsestään selvyyttä.

Kehittämishankkeen taustalla on koko ammatillisen koulutuksen ja opettajuuden perusidea: *miten saada opiskelijat innostumaan oppimisesta ja ammattitaidon hankkimisesta*. Tähän saakka koulutuksesta syrjäytyminen on usein tuntunut olevan opinto-ohjaajien, koulukuraattoreiden, sosiaalityöntekijöiden ja työvoimaviranomaisten huoli. Esittämäni kysymyksen valossa se on kuitenkin erityisesti opettajien huoli. Oppilaitoksessa ennen kaikkea opettajat ovat niitä, jotka edistävät jokaisen opiskelijansa innostumista oppimiseen ja ammattitaidon kehittämiseen. Kyse on niin ryhmän kuin yksilöiden ohjaamisesta kohti ammattitaitoa. Vaikka opettajan keskeisin tehtävä onkin tuon innostuksen sytyttäminen ja/tai ylläpitäminen, on opettajan tunnettava myös opiskelijoidensa elämänympäristöä, jotta hän osaa opiskelijoitaan ohjata. Tuohon elämänympäristön tuntemukseen kuuluvat myös opiskelun keskeyttämisen riskitekijöiden tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen.

Ammattiopistoille on laadittu opetusministeriössä strategia, jossa on määritelty ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Tavoitteita lukiessa käy selvästi ilmi, ettei ammatillinen koulutus voi jättää syrjäytymisen ehkäisyä muiden viranomaisten

tehtäväksi vaan sen on kannettava ammatilliseen koulutukseen hakeutuneiden opiskelijoiden päätyemisestä lopulta työelämään. Tavoitteina on mm. seuraavaa:

- työvoiman saatavuuden turvaaminen
- tutkintojen suorittamisaikojen lyhentäminen
- syrjäytymisen ehkäiseminen
- työpaikalla tapahtuvan oppimisen laajentaminen.

(Opetusministeriön kirje 1/502/2006.) Kaikki nämä asiat liittyvät keskeyttämisilmiöön. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen laajentaminen saattaa olla paitsi tavoite, myös keino ehkäistä keskeyttämiä.

1.2 Selvityksen tavoitteet

Keskeyttäjän kuva -selvityksellä pyritään luomaan *tarkempi näkemys keskeyttämisen syistä ja taustoista* ja sitä kautta antamaan *tietoa ja toimenpide-ehdotuksia* oppilaitoksen opettajille, opinto-ohjaajille, kuraattoreille, johtajille, muuta kehittämistyötä tekeville, poliittisille päättäjille sekä oppilaitoksen yhteistyöverkostoille siitä, mihin asioihin olisi puututtava, *jotta keskeyttämiset vähenisivät*. Niin ikään etsitään toimenpiteitä, joita muut yhteistyötahot voivat tehdä keskeyttämisten ehkäisemiseksi tai keskeyttäneiden *koulutuksesta syrjäytymisen ehkäisemiseksi pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna*.

Selvityksessä on tarkoitus etsiä vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- ❖ Kuka keskeyttää? (Onko päässyt ensisijaisesti toivomalleen opintolinjalle? Perusopetuksen päästötodistuksen keskiarvo? Sukupuoli? Ikä? Perheen läheisyys eli opiskelijan koti- ja asuinkunta? Jne.)
- ❖ Miksi keskeyttää? (Opiskelijan elämäntilanne? Opiskelun eteneminen? Kohtaamiset opettajien ym. kanssa? Jne.)
- ❖ Missä vaiheessa opintoja keskeyttää?
- ❖ Toiminta keskeyttämisen jälkeen?
- ❖ Millaisia palveluja keskeyttäjä käyttää ennen ja jälkeen keskeyttämisen? Millaiset ovat keskeyttäjän yhteydet palveluverkostoon?

Selvityksen suunnitteluvaiheessa oli esillä monenlaisia toiveita siitä, mitä selvityksen pohjalta voitaisiin tehdä. Toivottiin esim. voitavan luoda toimenpidesuunnitelma keskeyttämisten vähentämiseksi, joka mm. seuraaviin kysymyksiin:

- ❖ Mitkä ovat eri toimijoiden roolit ja tehtävät opiskelijoiden innostamisessa ammatin hankkimiseen?
- ❖ Mitä vaatimuksia pyrkimys keskeyttämisten vähentämiseen asettaa ryhmänohjaajalle ja opettajille?
- ❖ Mitä vaatimuksia pyrkimys keskeyttämisten vähentämiseen aiheuttaa viranomaisverkostolle?
- ❖ Miten keskeyttämisriskejä havaitaan?
- ❖ Miten saataisiin käyttökelpoisempaa tietoa keskeyttämisilmiöstä?
- ❖ Jne.

Kun selvityksen aihe ja menetelmät rajattiin, on todettava, ettei selvitys kykene vastamaan kaikkiin toiveisiin. Nuoren tuki- ja viranomaisverkoston selvittäminen jäi vähälle, koska pitkiä haastatteluita saatiin niin vähän. Keskeyttämisten syistä saatiin hyvin tilastotietoa, mutta laadullinen tieto jäi suppeammaksi niin ikään haastattelujen vähäisyyden vuoksi.

Johtopäätöksissä otetaan kantaa siihen, mitä toimenpiteitä keskeyttämisten vähentämiseksi tai keskeyttäneiden nuorten koulutuksesta ja/tai työstä syrjäytymisen ehkäisemiseksi voidaan tehdä oppilaitoksessa tai yhteiskunnan muilla areenoilla.

1.3 Koulutuksen keskeyttämisilmiö

Suomalaista koulutus- ja työvoimapolitiikkaa on viimeisen kymmenen vuoden ajan leimannut voimakas ohjauksellisuus ja yhteiskunnan interventiot. Erityisesti nuorten kohdalla koulutuksen ulkopuolelle jääminen on tehty aiempaa hankalammaksi. Koulutukseen ja työhön ohjataan mm. työmarkkinatuen maksamisen rajoituksilla sekä kuntouttavan työtoiminnan keinoin. (Vehviläinen 2003, 26.) Käytännössä oppivelvollisuuden katsotaan ulottuvan Suomessa nykyään myös toisen asteen koulutukseen (mm. Komonen 2001, 18). Tällaista politiikkaa on myös kritisoitu siksi, että sen ennustettiin ja se näyttää johtaneen hätäisiin koulutusvalintoihin (Vehviläinen 2003, 27). Itä-Suomen työkoulun opiskelijoiden kohdalla motivaation merkitystä on tarkasteltu ja havaittu, että ”pakotettuna opiskeleminen” johti useimmissa tapauksissa keskeyttämiseen (Aho 2004, 117).

Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisestä on tehty Suomessa monenlaista tutkimusta viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tutkimuksia on tehty esimerkiksi erilaisten nuorten koulutukseen ja työhön hakeutumiseen liittyvistä ESR-projekteista ja niihin osallistuneista nuorista. Mikkelin ammattiopistolle läheinen hanke on ollut Itä-Suomen Työkoulu 2000, jossa Mikkelin ammattiopisto oli mukana yhtenä kuudesta itäsuomalaisesta ammatillisesta oppilaitoksesta.

Itä-Suomen työkoulu 2000 –hankkeen kohderyhmänä ovat olleet nykymuotoisesta ammatillisesta koulutuksesta syrjäytyneet nuoret. Hankkeen tavoite on ollut ehkäistä syrjäytymistä organisoimalla työkouluperiaatetta ja vaihtoehtopedagogisia työmuotoja toteuttavien oppilaitosten verkosto (Komonen 2002 teoksessa Helakorpi ym. 2005, 13.)

Itä-Suomen työkoulussa opiskeleville nuorille oli tyypillistä, että heillä oli takanaan aiemmin samalla tai eri alalla keskeytyneet ammatilliset opinnot. Keskeytyneitä opintoja yhdistävä tekijä oli alavalinnan epäonnistuminen tai laajemmin epätietoisuus sopivasta alan valinnasta. (Kylmäkoski 2004, 111-112.)

Vehviläinen (1999, 10) on todennut opintojen keskeyttämisen syitä olevan mm. epäonnistunut ammatinvalinta, motivaatio-ongelmat, opiskelu- ja oppimisvaikeudet, koulun sisäiset ongelmat, ihmissuhdevaikeudet kotona ja/tai koulussa ja ongelmien kasaantuminen. Komonen (2001) on määritellyt keskeyttämisen olevan kahdenlaista. *Koulutuksesta toiseen siirtymisen* hän

määrittelee valinnan ja valikoitumisen ongelmaksi. Keskeyttäminen *koulutusjärjestelmästä irtaantumisenä* tarkoittaa sitä, että keskeyttäminen on joko elämän kriisiytymistä tai opiskelijan ja koulun yhteentörmäyksen seurausta.

Markku Ihatsu (1994) on tutkinut ammatillisista opinnoista putoamista ja määrittänyt ongelmaa viidestä näkökulmasta:

- Putoaminen koulutusalan valinnan ongelmana: samaistumattomuus ja motivoitumattomuus koulutusalan tavoitteisiin
- Heikko menestys tai impulsiivinen käyttäytyminen
- Putoaminen koulujärjestelmän ongelmana
- Putoaminen henkilösuhteiden, vuorovaikutuksen ongelmana
- Putoaminen opiskelijoiden fyysisen ja psyykkisen tilanteen ongelmana.

Opintojen keskeyttäminen on liitetty myös opiskelijan kulttuuriseen taustaan eli pedagogiseen eetokseen, jolla tarkoitetaan nuoren sisäistämää koulutushalukkuutta ja sitä säätelevää kulttuuriympäristöä. Kielteinen eetos tarkoittaa kouluvastaista kulttuuria, jota koulu saattaa jopa vahvistaa. Lisäksi ilmiön taustalla voivat olla kodin koulukielteiset asenteet, lähialueen koulutustarjonnan vähäisyys tai naapurusto ja kaverit, jotka suhtautuvat koulutukseen kielteisesti. (Karisto & Montén 1997).

Koulutuksen keskeyttämiseen liitetään helposti koulutuksellisen syrjäytymisen käsite. Hämäläinen ja Komonen (2003, 13) toteavat koulutuksellisesta syrjäytymisestä seuraavasti.

- *Koulutuksellisen syrjäytymisen prosessi alkaa usein jo peruskoulun alaluokilla.*
- *Koulutuksellisessa syrjäytymisessä on sekä yksilö- että rakennetason elementtejä.*
- *Ratkaisumalleja etsittäessä on huomioitava koulutuksesta syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien heterogeenisyys.*

Koulutuksesta syrjäytymiseen katsotaan liittyvän mm. oppimisen ongelmia ja siitä syystä luokittumista epäonnistujien ryhmään sekä alisuoriutumista. Myös oppimisympäristössä olevat puutteet, esim. taitoaineiden vähäisyys sekä se, mitä ja miten koulussa opetetaan, lisää syrjäytymisen uhkaa joidenkin kohdalla. Koulutukselliseen syrjäytymiseen liittyy jatkokoulutukseen hakeutuminen sattumanvaraisesti, koska motivaatio jatkokoulutukseen on vähäinen aiempien kielteisten koulukokemusten vuoksi sekä erilaiset ulkoisen ja sisäisen elämänhallinnan ongelmat (Hämäläinen & Komonen 2003, 13-16.)

Valitsin selvitykseni viitekehikseksi Itä-Suomen Työkoulu 2000 –hankkeen Mikkelin verkostokouluyksikössä luodun opiskelijoiden elämäntilannekartan (liite 2). Kartassa kuvataan, että opiskelijan elämään vaikuttavat monet asiat, mm. terveys, sosiaaliset suhteet, toimeentulo, asuminen ja opiskelu. Myös MASTin koordinoiva opinto-ohjaaja totesi, että oppilaitoksen opinto-ohjausta tehdään tällaisen elämäntilanneajattelun pohjalta.

Halusin täydentää elämäntilannekarttaa hieman ja lisäsin siihen elämäntilanteen osa-alueen sekä täydensin terveyden osa-alueen persoonallisuuden ja elämäntaitojen käsitteillä. Tutustuin selvityksen suunnitteluvaiheessa myös

Ilpo Kurosen pro gradu –työhön (2005) sekä kertasin Jukka Vehviläisen ja Simo Ahon tutkimusta Keppi ja porkkana (1997) sekä Jukka Vehviläinen tutkimusta Polun rakentajat (1999). Ne vahvistivat käsitystäni elämäntapahtumien, elämäntaitojen ja minäkuvan merkityksestä opiskelijoiden elämänvalintoihin.

Vehviläinen (1999, 37) on tehnyt haastattelututkimuksen nuorten sijoittumisesta ammatilliseen koulutukseen ja työelämään. Teemahaastattelun aiheina ovat olleet mm. koulutus, työkokemus, työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin osallistuminen, työvoimatoimistossa saadut kokemukset, identiteetti, itseymmärrys ja elämäntavan kokonaisuus. Tutkimuksessa todetaan, että ammatillisten opintojen keskeyttäminen tehdään usein siinä vaiheessa, kun tiedossa on jokin muu vaihtoehto, tavoitteena on yleensä halu välttää tyhjän päälle jäämistä. Tutkimuksen mukaan keskeyttäminen koetaan yleensä epäonnistumisena ja tyypillistä on vaihtoehtoisen tekemisen hakeminen ilman kovin perusteellista pohdintaa tai ammatillisen identiteetin haeskelu monia aloja kokeilemalla. (Vehviläinen 1999, 141-142.)

Jo paria vuotta aiemmin Aho ja Vehviläinen ovat tehneet tutkimuksen koulutuksen ulkopuolelle jäävistä nuorista. Haastatteluteemoina ovat tällöin olleet koulutus, työ ammattiin suuntautuminen, minän rakentaminen, viralliset instituutiot ja tulevaisuus. (Aho & Vehviläinen 1997, 128.)

Kuronen (2005) käyttää tutkimuksessaan haasteellisista nuorista nimenomaan elämänkulun viitekehystä. Hän on tutkimuksessaan havainnut, että esim. koulukiusaamisen uhriksi joutuminen on monille niin traumaattinen kokemus, että se määrittää paitsi kokemusta koulusta yleensä myös nuoren käsitystä itsestä (Kuronen 2005, 120). Myös Työkoulussa opiskelijoilla todettiin lähes poikkeuksetta olevan itsestään kielteinen minäkuva oppijana (Vaihtoehtoinen polku...2004, 19).

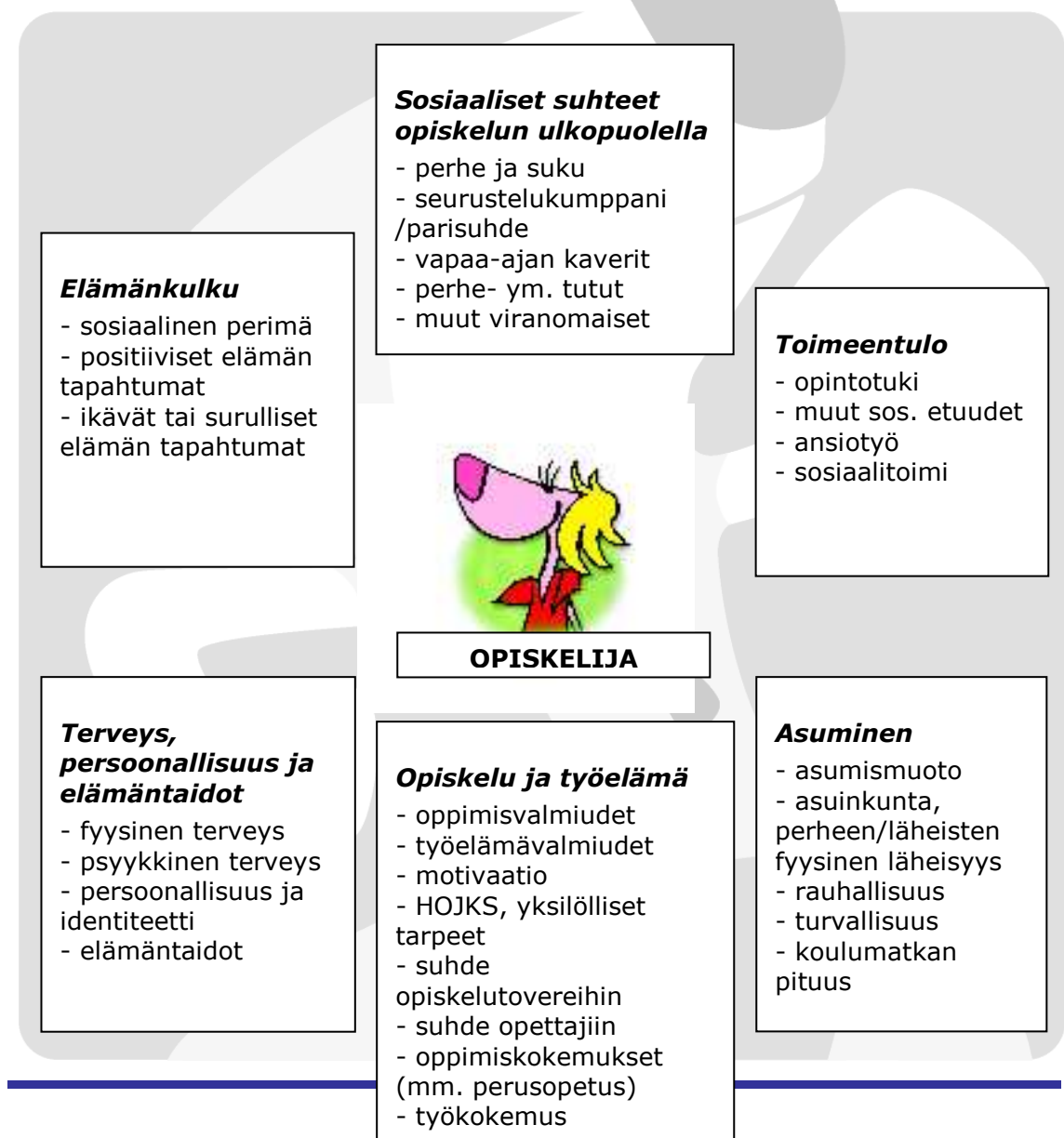
Toisaalta väitän, että myös positiiviset elämäntapahtumat, kuten hyvä luokkahenki tai joku kannustava aikuinen lapsuuden tai nuoruuden aikana voi olla myönteisessä mielessä tärkeä asia elämän haasteissa selviämisen kannalta.

Voidaan ajatella, että keskeyttämisen taustalla on kahdenlaisia tekijöitä, toisaalta opiskelun ulkopuolella olevia opiskelusta pois vetäviä tekijöitä ja toisaalta oppilaitoksesta opiskelijaa pois työntäviä tekijöitä. Koulutuksen tulisi lisätä opiskelijan tyytyväisyyttä elämäänsä (Vaihtoehtoinen polku... 2004, 5). Jos tyytyväisyys ei lisäännä tai pysy yllä, riski keskeyttämiseen kasvaa.

Seuraavalla sivulla on kuvattu selvityksen viitekehystenä toiminut Itä-Suomen työkoulussa laadittu opiskelijan elämäntilannekartta, jota on tässä selvityksessä hieman täydennetty.

Kuvio 1. Opiskelijan elämäntilannekartta (MAST, Työkoulu, 2004, mukaellen).

Opiskelijan elämäntilanteiden kartta

2. Selvityksen toteutus

2.1 Selvityksen kohderyhmä ja tiedonhankintamenetelmät

Tutkimuksen kohderyhmä olivat vuonna 2005 Mikkelin ammattiopistossa nuorisosaasteen opinnot lopullisesti keskeyttäneet, heitä oli 233. Kaksi henkilöä oli keskeyttänyt opintonsa kaksi kertaa saman vuoden aikana, joten todellinen henkilömäärä on 231.

Selvityksen kokonaisuutta rakennettiin yhdessä MASTin rehtorin ja koordinoivan opinto-ohjaajan, MOPA-tiimin ja Varikko-projektin kanssa vielä syyskuussa 2006. Erilaisten keskustelujen jälkeen lopullinen esitys selvityksestä oli seuraavanlainen:

KESKEYTTÄJÄN KUVA

Esitys tutkimusaiheesta ja kohderyhmästä 26.9.2006

**Tilastolliset tiedot keskeyttämisistä:
KAIKKI VUONNA 2005
KESKEYTTÄNEET
OPISKELIJAT
(MAST, nuorisoaste)**
- ASION ja opintotoimiston tiedot
- koulutusalojen tiedot
- puhelinhaastattelut
- oppilaitoskohtaiset ja valtakunnalliset vertailutiedot

**MAST:SSA OPINTONSA
KESKEYTTÄNYT OPISKELIJA**

**Haastattelut opiskelijoille:
TARKEMPI TARKASTELU YHDEN KOULUTUSALAN
OPISKELIJOISTA (8-20 haastattelua):
Tekniikka ja liikenne, vuonna 2005 keskeyttäneet**
- keskeyttämisen syyt
- käsitys opiskelun etenemisestä
- elämäntilanne
- suhde opiskeluun ja työelämään
- opiskelijan tukiverkosto
- keskeyttämistä estävät tekijät

Tilastoaineisto koottiin Mikkelin ammattiopiston *opiskelijatietojärjestelmästä* (ASIO). Lisäksi tilastoaineistoa saatiin opintotoimiston *yhteishakuarkistosta* sekä *opiskelijoille tehtyjen puhelinhaastattelujen* kautta. Puhelinhaastattelut ylittivät odotukset ja 233 opiskelijasta 151 eli 65 % tavoitettiin langan päähän. Myös *koulutusalat (opinto-ohjaajat)* esittivät oman näkemyksensä opiskelijoiden keskeyttämisten syistä. Tietoja saatiin kaikilta koulutusaloilta, 193 opiskelijasta. Aivan kaikkien opiskelijoiden keskeyttämisen syistä opettajilla ja opinto-ohjaajilla ei ollut tietoa.

Puhelinhaastatteluaineisto on edustava otos keskeyttäneistä. Miehiä ja naisia saatiin haastatelluksi suhteellisesti yhtä paljon. Myös koulutusaloittain tulos on hyvä. Kaikkien koulutusalojen opiskelijoita tavoitettiin haastatteluun vähintään

56 % (marata-ala). Parhaiten edustettuina ovat liiketalous (77%) ja luonnonvara-ala (74%). (Liite 3, taulukko 1.)

Eri tavoin saadut tiedot syötettiin SPSS -ohjelmaan, johon saatiin lopulta yli 70 tutkimuksen kannalta merkittävää muuttujaa (ks. liite 4). Tosiasiassa muuttujia oli vieläkin enemmän, mutta osa niistä oli merkittäviä vain uusien muuttujien muodostamisen pohjatietona.

Selvityksen tuomaa tietoa syvennettiin muutamilla *haastatteluilla*. Haastateltavat valittiin tekniikan ja liikenteen alalta. Valintaperusteena oli se, että ASION keskeyttämiskoodiksi oli merkitty ”ei tietoa” tai ”muu syy”. Sovin haastattelut 11 opiskelijan kanssa. Lopulta sain tehtyä kuitenkin vain neljä haastattelua, kun haastateltavat peruivat 1-2 kertaa haastatteluun tulonsa. Tavoite alittui siis reilusti. Lisäksi käytössä oli kolme MASTin keskeyttämisen alla olevalle nuorelle aiemmin tehtyä haastattelua. Tämäkin määrä haastatteluja toi näkemystä keskeyttämiseen johtavista syistä ja opiskelijoiden elämäntilanteiden kokonaisuudesta. Selvityksen tuloksissa haastateltavien kommentteja on käytetty avaamaan tilastollista tietoa.

2.2 Aikataulu

Hankkeen suunnittelu on aloitettu joulukuussa 2005 ja alustavia keskusteluja aiheesta on käyty keväällä 2006. Varsinainen selvitystyö on tehty syys-joulukuussa 2006. Selvitystyön vaiheita olivat:

- Tutustuminen aiheita koskevaan tutkimus- ja kokemustietoon
- Aiheen määrittäminen ja rajaaminen ja päätös selvityksen kokonaisuudesta
- ASIO-tilastoaineiston kokoaminen
- Koulutusaloilta saadun tiedon kokoaminen tilastolliseksi aineistoksi
- Puhelinhaastattelujen tekeminen
- Täydentävien haastattelujen sopiminen ja tekeminen
- Haastatteluäänitteiden purkaminen
- Tiedonkeruu yhteisvalinta-arkistosta
- Puhelinhaastatteluista saadun tiedon kokoaminen tilastolliseksi aineistoksi
- Saadun aineiston edelleen jalostaminen
- Analyysien tekeminen aineistosta, niiden jäsentäminen ja kirjoittaminen
- Haastatteluista saadun tiedon analysointi, tiedon jäsentäminen ja kirjoittaminen
- Johtopäätösten tekeminen.

Selvitystyö valmistui joulukuussa 2006.

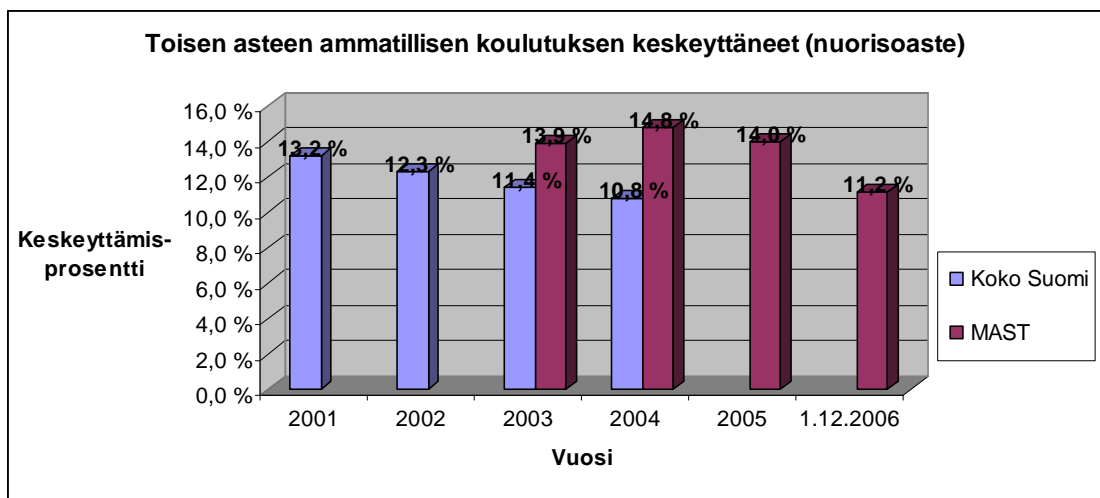
3. Selvityksen tulokset

3.1 Keskeyttämisten määrä

Mikkelin ammattiopistossa keskeytti opintonsa vuonna 2005 yhteensä 233 nuorisoasteen opiskelijaa. Luku on 14 % oppilaitoksen kaikista nuorisoasteen opiskelijoista. Lisäksi oppilaitoksen sisällä tutkintoa koulutusalan tai oppilaitoksen sisällä vaihtoi 44 opiskelijaa ja tilapäisesti opintonsa keskeytti 36 opiskelijaa. Tilapäisen keskeyttämisen syitä ovat mm. armeija/siviilipalvelus, äitiysloma, sairausloma ja työelämään siirtyminen.

Koska Mikkelin ammattiopisto on perustettu vasta 1.1.2003, tilastoja ei esitetä sitä aiemmalta ajalta. Seuraavassa taulukossa on kuvattu MASTin nuorisoasteen opiskelijoiden keskeyttämismäärät vuosina 2003-2005 sekä joulukuun alun tilanne vuodelta 2006. Taulukossa on myös valtakunnalliset luvut vuosilta 2001-2004.

Kuvio 3. Opintonsa lopullisesti keskeyttäneet nuorisoasteen opiskelijat vuosina 2001-2006, ei näyttötutkinto-, oppisopimus- ja työvoimapoliittisen koulutuksen opiskelijat (Mikkelin ammattiopisto, Tilastokeskus).

Alakohtaisesti tarkastellen keskeyttäneitä on ollut vuosina 2003-2005 joka vuosi suhteellisesti eniten kulttuuri- ja luonnonvara-aloilla¹. Tekniikan alan suuret opiskelijamäärät vaikuttavat siihen, ettei vuosittainen vaihtelu ole kovin suurta. Sen sijaan muilla aloilla vuosittainen vaihtelu on hyvinkin suurta. Olisi kiinnostavaa tietää, miksi vuonna 2004 sosiaali- ja terveysalalla ja liiketaloudessa on ollut keskeyttämispikki. Tekniikan ja liikenteen ala on

¹ Luonnonvara-alan metsäkoneenkuljettajaopiskelijoiden keskeyttämisestä on tehty Opetushallituksen toimesta selvitys. Sen mukaan valtakunnallisesti metsäkoneenkuljettajista keskeyttää jopa 35 % ennen valmistumistaan. Opiskelun alkuvaiheessa keskeyttämisen syitä ovat erityisesti väärä alan valinta, koti-ikävä ja sopeutumattomuus sisäoppilaitokseen ja viimeisenä opintovuonna hyvä työtilanne houkuttelee työelämään kesken opintojen. (Kittamaa 2005, 14-15.)

ainoa, joka on vuosina 2003-2005 joka vuosi alittanut MASTin keskimääräisen keskeyttämisprosentin.

Vuosi 2006 näyttäisi 1.12.2006 tilanteen perusteella ennakoiden tuovan muutosta tilanteeseen. Kulttuurialalla keskeyttäminen on pudonnut roimasti, mutta myös luonnonvara-alalla ja sosiaali- ja terveysalalla on tapahtunut muutosta parempaan. Sen sijaan tekniikka ja liikenne ei välttämättä alitakaan keskiarvoa.

Taulukko 1. Keskeyttämisten määrä Mikkelin ammattiopistossa alakohtaisesti vuosina 2003-2006.

Vuosien 2003-2005 aikana keskeyttäjiä osuus on pysynyt melko samana. 1.12.2006 tilanteen perusteella näyttäisi, että keskeyttämiset MASTin tasolla olisivat vähenemään päin.

	2003		2004		2005		1.12.2006	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Nuorisoasteen opiskelijamäärä	246	13,9	254	14,8	233	14,0	192	11,2
Kulttuuriala	35	21,3	30	18,6	31	22,3	16	11,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala sekä Luonnontieteiden ala	28	9,8	43	16,3	26	10,9	21	8,9
Tekniikan ja liikenteen ala	89	12,4	72	10,0	87	12,1	87	12,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	33	21,4	31	20,5	38	21,8	35	17,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	19	8,7	43	20,2	23	11,6	11	5,3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala ja Talouskoulu	38	16,5	29	13,7	22	12,0	22	11,8
Muu koulutus (valmentava ja kuntouttava)	4		6		6	27,3	0	0,0

Tutkinnoittain tarkasteltuna keskeyttämisistä on ollut *määrällisesti* eniten seuraavissa tutkinnoissa: sosiaali- ja terveysalan perustutkinto (pt) (n=21), sähköalan pt (19), autoalan pt (18), liiketalouden pt (17), rakennusalan pt (16), metsätalouden pt (16) ja puutarhatalouden pt (15) (ks. liite 5). Suhteessa opiskelijamäärään järjestys olisi toinen, mutta selvitykseen ei ollut käytettävissä opiskelijamääriä tutkinnoittain.

Valtakunnallisesti ajatellen ammatillisen koulutuksen keskeyttämistä on koetettu vähentää erilaisten ESR-projektien keinoin vuodesta 1998 lähtien. Tuloksia on saavutettu eli keskeyttämiset ovat vähentyneet. (Launonen 2005, 3.) Koko maata koskevat koulutusaloittaiset keskeyttämisprosentit on esitetty liitteessä 6. Myös niiden mukaan keskeyttämiset ovat vähenemään päin. Vain kauneudenhoitoalalla keskeyttäminen on lisääntynyt. Joillakin aloilla

keskeyttämisten määrä on ollut sahaava. (Tilastokeskus/ Opetushallitus 2006.)

3.2 Taustatietoa keskeyttäneistä

Kuva tyypillisestä keskeyttäjistä muodostuu monesta osasta. Tilastoaineiston perusteella on myös niin, että ”keskeyttäjätyyppejä” on useita.

Seuraavassa taulukossa on esitelty vuonna 2005 keskeyttäneisiin liittyviä tietoja. Valitettavasti vastaavia tietoja ei löytynyt koko MASTia koskien, joten vertailua ei voinut tehdä.

Taulukko 2. Tilastotietoja MASTissa vuonna 2005 keskeyttäneistä nuorisoasteen opiskelijoista.

		Keskeyttäneet
Sukupuoli²	Miehiä	56 %
	Naisia	44 %
Ikä, jolloin viimeksi ollut oppilaitoksessa kirjoilla	15-17 -vuotiaita	16 %
	18-19 -vuotiaita	34 %
	20-24 -vuotiaita	41 %
	25 vuotta täyttäneitä	9 %
Äidinkieli	Kotikieli muu kuin suomi	n = 5
Pohjakoulutus	Perusopetus, yleisopetus	80 %
	Perusopetus, osittain tai kokonaan mukautettu	5 %
	Lukio	12 %
	Ammatillinen tutkinto	3 %

18 vuoden **ikä** on erityisen kriittinen keskeyttämisuhan kannalta, siinä iässä keskeyttäminen tapahtuu useimmin (ks. liite 3, kuvio 1). Miesten ja naisten keskeyttämisiässä ei ollut oleellisia eroja.

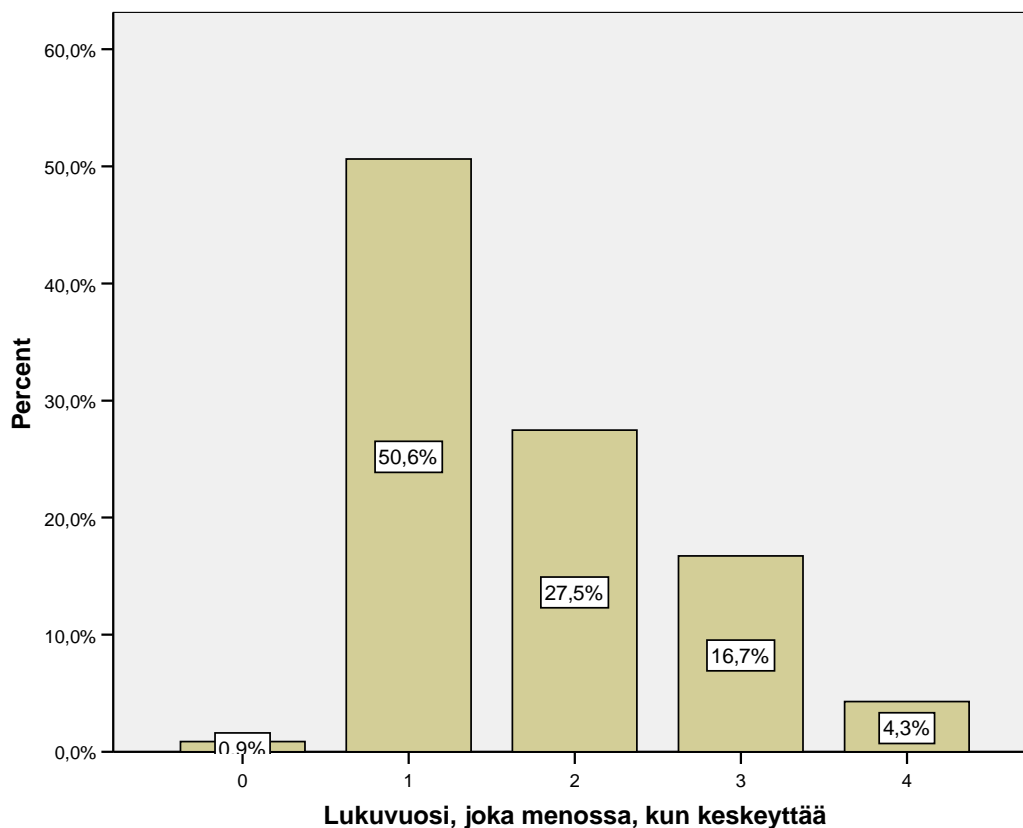
Pääsääntöisesti **eronneeksi kirjaaminen** tapahtuu saman lukukauden aikana (n. 70 %) tai seuraavan lukukauden aikana (n. 20 %). Muiden kohdalla eronneeksi kirjaaminen tapahtuu 2-8 lukukautta myöhemmin kuin opiskelija on viimeksi ollut kirjoilla. Tämä johtuu lähes aina siitä, että opiskelut ovat olleet tilapäisesti keskeytyneenä ennen varsinaista keskeyttämistä mm. äitiysloman tai armeijan takia. Näitä tilapäisen keskeyttämisen kautta eronneeksi päätyneitä on ollut erityisesti luonnonvara-alalla (n=7), tekniikan ja liikenteen alalla (n=6) ja sosiaali- ja terveysalalla (n=4).

Todellisemman kuvan **keskeyttämisen ajankohdasta** saa, kun tarkastelee sitä, kuinka monta lukukautta opiskelija on ollut yhteensä kirjoilla oppilaitoksessa. Opiskelijat keskeyttävät opintojaan kaikissa opiskelun

² Tilastokeskuksen tilastojen mukaan Suomessa vuonna 2003-2004 ammatillisen koulutuksen keskeyttäneissä niin miehistä kuin naisista oli keskeyttänyt 10,7 % eli eroa miesten ja naisten välillä ei ollut. MASTin osalta vastaavaa tietoa ei valitettavasti ole saatavissa.

vaiheissa. 51 % keskeyttämisistä tapahtuu ensimmäisen opiskeluvuoden aikana tai välittömästi sen jälkeen. 28 % opiskelijoista keskeyttää toisena opiskeluvuonna, 17 % kolmantena ja 4 % neljantenä opiskeluvuonna.

Kuvio 4. Opiskelun lopettamisen ajankohta (sen lukukauden sijoittuminen jolloin viimeksi ollut kirjoilla MASTissa).

Ensimmäisen vuoden aikana keskeyttämisistä on kutakuinkin yhtä paljon niin syys- kuin kevätlukukauden aikana. **Keskeyttämisen kirjaamisen yleisimmät ajankohdat** ovat toukokuu ja elokuu. Silloin oppilaitos on siis aktiivisimmillaan ottamaan yhteyttä opiskelijaan, jos opinnot eivät ole edeltävän lukuvuoden aikana edistyneet toivotulla tavalla. Tai opiskelijat aktiivisimmillaan ilmoittamaan, etteivät jatka opintoja syksyllä.

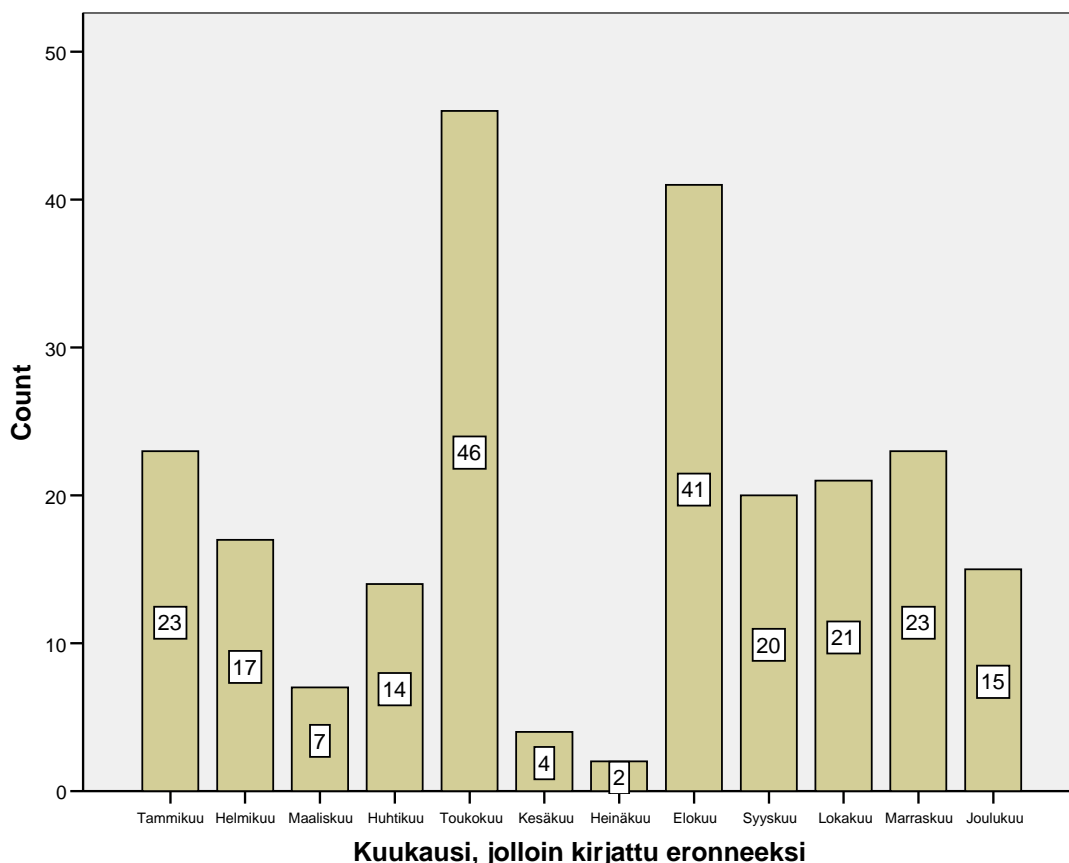
Seuraavassa kuviossa on esitetty, miten keskeyttämisten kirjaamiset ovat jakautuneet kuukausittain. Kuvio kertoo vain siitä, milloin opiskelijoita on kirjattu eronneeksi. Ei siitä, milloin opiskelijat ovat tosiasiansa opintonsa keskeyttäneet. Kuvio kuvaa ehkä siis eniten sitä, milloin opettajat, opinto-ohjaajat ja opintosuhteet ovat paneutuneet selvittämään poissaolevien opiskelijoiden tilannetta.

Suomalaisen ammatillisen koulutuksen kentästä kerrotaan tarinoita, että oppilaitokset kirjaavat opiskelijoita keskeyttäneeksi mieluummin opetushallituksen laskentapäivien jälkeen, kuin niitä ennen, koska oppilaitoksen saama rahoitus riippuu ensisijaisesti läsnä oleviksi kirjattujen opiskelijoiden määrästä.

Tammikuun laskentapäivän osalta MASTin tilasto pääsee melko puhtain paperein. Vain neljä opiskelijaa on kirjattu keskeyttäneeksi 21.-31.1. Se on 17

% tammikuussa keskeyttäneiksi kirjatusta. Sen sijaan syyskuussa ilmiötä esiintyy enemmän. 9 opiskelijaa on kirjattu keskeyttäneeksi 21.-30.9., mikä on 45 % syyskuussa keskeyttäneiksi kirjatusta. On vaikea arvioida, kuinka paljon helmi- tai lokakuussa keskeyttäneiksi kirjatusta on tarkoituksellisesti viivytettyjä. On mielekästä olettaa, ettei näin toimita.

Kuvio 5. Opiskelijoiden kirjaaminen eronneeksi kuukausittain tarkasteltuna (vuosi 2005).

Opiskelijoiden opintojen tarkkaa keskeyttämisaikajankohdtaa on mahdoton tilastoida, koska keskeyttämistä edeltää joidenkin kohdalla runsaat poissaolot. Keskeyttämisten tarkastelu lukukausi- ja lukuvuositason tasolla pitäisi olla riittävä toimenpiteiden kohdentamisen taustana.

3.3 Keskeyttämisen syyt

Vuonna 2005 opintonsa keskeyttäneiden (n=233) keskeyttämisen syytä kartoitettiin kolmen eri lähteen kautta:

- opiskelijoilta itseltään puhelinhaastattelussa (n=151)
- koulutusalojen opoilta (n=222), tietoja ei saatu pukuompeleijoista (n=6), hiusalalta (n=3) ja leipomoalalta (n=2)
- ASIO-opiskelijatietojärjestelmästä saatavat tiedot keskeyttäneistä (koko aineisto eli n=233)

ASIO -järjestelmässä on valmiiksi erilaisia keskeyttämisen syyt. ASIOon voidaan kirjata vain yksi syy. Tällainen kirjaamistapa on ongelmallinen, koska syyt keskeyttämiseen on usein monia. Lisäksi opiskelijan näkemys

keskeyttämisen syistä saattaa olla erilainen kuin opettajien näkemys. Tässä selvityksessä kuvaankin sitä, kuinka paljon kukin syy painottuu, kun syitä on kartoitettu erilaisilla menetelmillä.

ASIOon kirjattu syy on yleensä opiskelijan itsensä ilmoittama syy. Monilta opiskelijoilta ei saada tietoa keskeyttämisen syistä, vaikka sitä erohakemuksessa kysytään.

Seuraavan taulukon prosenttiosuudet on laskettu niistä opiskelijoista, joilta on saatu tietoa keskeyttämisen syistä (n=151). Samoin koulutusaloilta on saatu tietoa 222 opiskelijan osalta, mutta heistä vain 193 opiskelijan osalta opinto-ohjaajilla on ollut tietoa opiskelijan keskeyttämisen syistä tai taustoista.

On huomattava, että ASIOssa on siis kirjattuna vain yksi syy. Sen sijaan koulutusaloilta ja puhelinhaastatteluista saimme yhtä opiskelijaa koskien 1-4 eri syytä, jotka ovat olleet keskeyttämisen taustalla.

Taulukko 3. Keskeyttämisen syyt opiskelijatietojärjestelmässä, opinto-ohjaajien kertomana ja opiskelijoiden kertomana.

Keskeyttämisen syy (= asialla vaikutusta keskeyttämiseen, %)	ASIO ³ (n=232)	Koulutus- alan tiedot ⁴ (n=222)	Koulutus- alan tiedot ⁵ (n=193)	Opiskeli- jat (n=151)
	%	%	%	%
Siirtyminen yliopistoon	0,4	0	0	1
Siirtyminen amk:uun	2	4	5	5
Siirtyminen muuhun 2. asteen ammattilliseen oppilaitokseen	15	13	15	12
Siirtyminen lukioon	* ⁶	1	1	1
Siirtyminen työelämään	10	11	13	13
Työttömäksi siirtyminen	2	-	-	-
Taloudelliset syyt	3	3	4	11
Terveydelliset syyt	6	15	18	10
Sopeutumisvaikeudet	1	5	6	2
Epäonnistunut koulutusvalinta	9	10	11	28
Opiskeluhaluttomuus	7	12	14	21
Epäsäännöllinen opiskelu, poissaolot	*	10	11	4
Opiskelu/oppimisvaikeudet	2	8	9	3
Oppilaitokseen/opetusjärjestely ihin liittyvät syyt	1	2	2	24
Opinto-oikeus päätynyt	*	2	3	-
Kavereihin liittyvät syyt	*	0	0	3
Omaan perheeseen liittyvät syyt	*	2	2	9
Elämäntilanteeseen liittyvä syy	*	3	3	9
Muutto toiselle paikkakunnalle	*	8	9	9
Muu syy	21	6	7	12
Tilapäinen keskeyttäminen/ äitiys- , vanhempain-, hoitovapaa	** ⁷	2	2	3
Tilap. kesk./ asevelvollisuus	**	1	1	0
Tilap. kesk./ sairausloma	**	1	1	1
Tilap. kesk./ työelämään siirtyminen	**	0	0	1
Tilap. kesk./ muu syy, mikä?	**	1	1	0
En osaa sanoa	**	-	-	1
Ei tietoa	19	15	poist.	4

Vertailutaulukosta voidaan havaita, että ASIOon kirjatut syyt antavat oikeansuuntaista informaatiota vain silloin, kun on kyse toiseen oppilaitokseen

³ ASIOon voi kirjata vain yhden syyn

⁴ Kaikki saadut tiedot; tiedot puuttuvat elintarvikealan, vaatetusalan ja hiusalan opiskelijoista

⁵ Tiedoista poistettu opiskelijat, joiden keskeyttämisen syystä alalla ei ole tietoa

⁶ * = Ei ole ASIOssa vaihtoehtona

⁷ ** = Tässä aineistossa ei ole tilapäisiä keskeyttäjiä vaan kaikki ovat keskeyttäneet lopullisesti. Keskeyttämisen taustalla on kuitenkin saattanut olla ensin tilapäinen keskeyttäminen.

tai työelämään siirtymisestä. Muilta osin ASION tiedot eivät vastaa todellisuutta tai niistä ei saa tietoa, koska ”muu syy” ja ”ei tietoa” –koodeja on käytetty 40 %:n kohdalla.

Koulutusalojen näkemyksen mukaan yleisimpiä keskeyttämisen syitä olivat *terveydelliset syyt, siirtyminen muuhun 2. asteen oppilaitokseen, opiskeluhaluttomuus sekä siirtyminen työelämään*. Kun poissaolot ja opiskeluhaluttomuus yhdistetään yhdeksi syyksi, koulutusaloilta saadun tiedon mukaan se on keskeyttämisen syynä 19 %:lla keskeyttäneistä opiskelijoista eli merkittävin keskeytyksen syy.

Opiskelijoiden oman näkemyksen mukaan syyt opintojen keskeyttämiseen olivat useimmin *väärä alan valinta, oppilaitokseen liittyvät syyt ja opiskeluhaluttomuus*.

Kun vertaillaan koulutusaloilta ja opiskelijoilta saatuja tietoja, havaitaan, että opiskelijat eivät miellä opiskeluvaikeuksia keskeyttämisen syyksi yhtä usein kuin opettajat. Sama koskee terveydellisiä syitä. Opettajien näkemys on luultavasti lähempänä ”totuutta”. Opiskelijat näkevät itsensä helpommin yksinomaan laiskoina ja opiskeluhaluttomina kuin oppimisvaikeuksista tai terveydellisistä ongelmista kärsivinä.

Opiskelijoilla opiskeluhaluttomuus korostuu. Sen sijaan opettajat kuvaavat samaa asiaa opiskeluhaluttomuuden seurausilmiöllä eli poissaoloilla.

Koulutusaloilla tunnistetaan yllättävän heikosti opiskelijan kokema väärä alan valinta. Sama koskee taloudellisia syitä keskeyttämisen syynä. Eryyisen huonosti oppilaitoksessa huomataan, jos opiskelijan mielestä vikaa löytyy oppilaitoksesta itsestään.

Epäonnistunut alan valinta oli 42 opiskelijan (28 %) mukaan syynä opintojen keskeyttämiseen. Alojen välillä ei ollut suuria eroja lukuun ottamatta sosiaali- ja terveysalaa, missä väärä alan valinta oli harvinaisempaa. Asiasta ei voi kuitenkaan tehdä kovin luotettavia johtopäätöksiä koulutusaloittain vähäisen vastaajamäärän vuoksi.

Epäonnistuneen alan valinnan takia keskeyttäneistä 48 % jättää opinnot jo ensimmäisen opintovuoden aikana, 31 % toisen vuoden aikana, mutta vielä kolmantenakin vuonna on niitä, jotka jättävät opinnot väärän valinnan takia.

”Väärä valinta.”

”Ei oma ala, ei töitä tulevaisuudessa.”

”Ei oikea ala, huono palkka.”

”Koulu ja opet ok, mutta ala ei niin kiinnostanut.”

”Väärä ala, liian paljon tietokoneella tekemistä. Hevoset vetivät puoleensa.”

”Mielenkiinto lopahti.”

”Ei olisi jaksanut ammattina tehdä.”

Alan valinnassa tuli esiin myös ennestään tiedetty ilmiö.

K: Mikä sai sinut hakemaan (x)alalle?

V: En oikeestaan tiää. Ei varsinaisesti mikään, ehkä osittain semmoset kaverit ketkä myös sinne haki.

Sen enempää vanhemmat kuin opettajatkaan eivät välttämättä ota opiskelijaa tosissaan, kun hän haluaa vaihtaa alaa.

Yksi haastateltava pohti, mikä ala eniten kiinnostaa ja tuli tulokseen, että se ei lopulta ollut yhteishaun ensimmäinen hakutoive. Hän ei tosin ollut ensimmäiseen hakutoiveeseen koskaan päässytäkään. Toisaalta alan valintaansa tyytyväinenkin mietti, että muutakin kiinnostavaa olisi ollut. Muutenkaan valinnat yhteishaussa eivät olleet kovin ehdottomia.

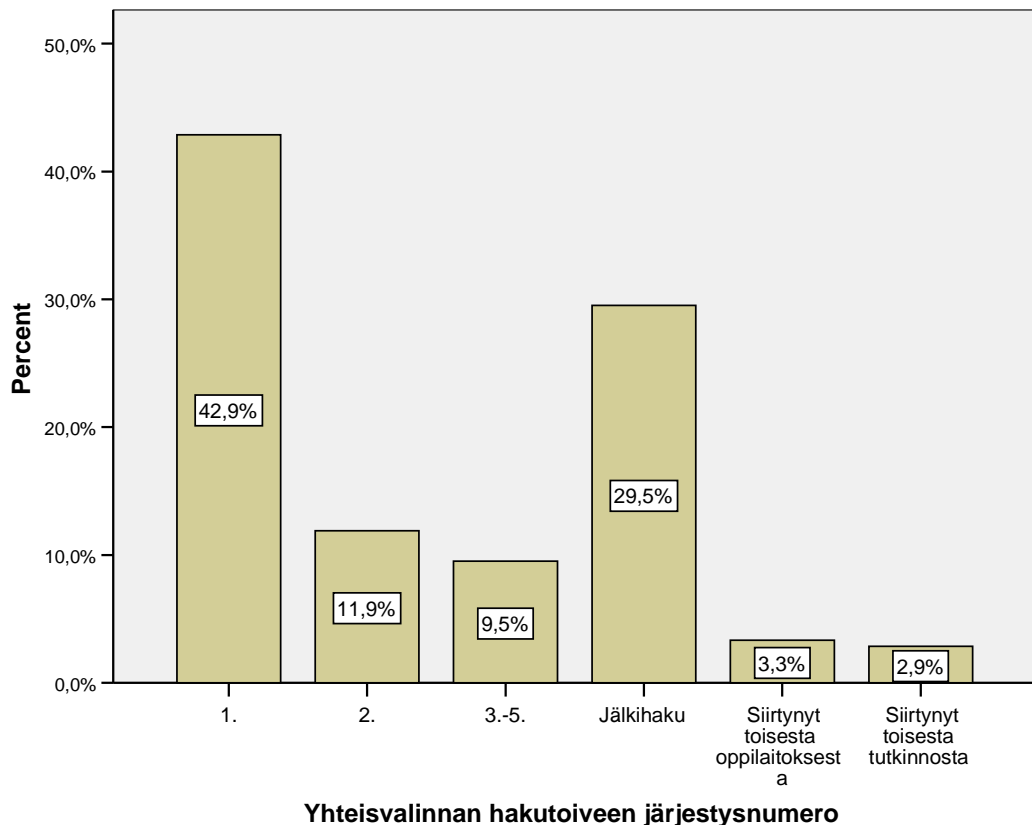
K: No oliko se ihan ensimmäinen hakutoiveesi yhteishaussa...?

V: Oli. No silloin olin vähän kahen vaiheilla, et olisin vähän johonkin muuhunkin alan hommiin halunnut, mutta sit tuli tuo ettei ollut sitten varaa ajaa korttia eikä mitään. Sit oli pakko mennä semmoseen, mistä olis ollu itelleen hyötyä ees jotakin...

(Keskeyttänyt opiskelija)

Mielenkiintoista oli, keskeyttävätkö yhteishaun ensimmäisen hakutoiveensa opiskelupaikkaan päässeet muita harvemmin. Keskeyttäneiden valintatietojen löytäminen oli vaikeaa, koska moni opiskelija päätyy opiskelemaan jälkihaun eli yhteisvalinnan jälkeen tapahtuvan vapaamuotoisen haun kautta. Yhteisvalinnan kautta oppilaitokseen tulleita oli keskeyttäneissä 60 %. Muut olivat tulleet jälkihaun kautta, siirtona toisesta oppilaitoksesta, siirtona MASTin muusta koulutusohjelmasta tai hakutavasta ei ollut tietoa. Uuden mahdollisuuden kouluun on erillinen haku.

Taulukko 4. Oppilaitokseen pääseminen vuonna 2005 keskeyttäneillä opiskelijoilla (ei sisällä Juvan opiskelijoita, vuonna 2000 aloittaneita ja Uuden Mahdollisuuden Koulua).

Keskeyttäneistä 90 (43 %) oli päässyt ensimmäisen **hakutoiveen** opiskelupaikkaan. 21 % oli päässyt 2.-5. hakutoiveen paikkaan. 30 % oli tullut oppilaitokseen jälkihaussa ja 6 % oli tullut opiskelupaikkaan MASTin toisesta tutkinnosta tai kokonaan toisesta oppilaitoksesta. Miesten ja naisten välillä oli eroa kahdessa kohdassa: miehistä 45 % ei päässyt ensimmäiseen hakutoiveeseen, naisista 40 %, sen sijaan naisista 35 % oli tullut oppilaitokseen jälkihaussa, miehistä 25 %.

Puhelinhaastatteluissa siis 28 % opiskelijoista ilmoitti yhdeksi keskeyttämisen syyksi väärän alanvalinnan. Yllättävää on, että jälkihaussa hakeneista vain 24 % ilmoitti syyksi väärän valinnan. Sen sijaan ensimmäiseen hakutoiveeseen päässeistä 28 % ja 3.-5. toiveeseen päässeistä 67 % oli tehnyt mielestään epäonnistuneen valinnan.

Tästä voisi tehdä johtopäätöksen, että 3.-5:een hakutoiveeseen pääseminen suorastaan ennustaa keskeyttämistä. Sen sijaan ensimmäiseen hakutoiveeseen pääseminen epäonnistuu vajaan kolmanneksen kohdalla. Luku on suuri siihen nähden, että opiskelija on päässyt sinne, minne on halunnut.

Jälkihaussa hakeneet ovat harkinneet alan valintaansa hiukan paremmin kuin yhteisvalinnassa hakeneet. Selittävänä tekijänä saattaa olla se, että he ovat keskimäärin vanhempia kuin aineiston yhteishaussa hakeneet, ja todennäköisesti iän myötä itsetuntemus ja kiinnostuksen kohteet ovat selkeytyneet. Jälkihaussa hakeneilla saattaa olla jo takana yksi tai useampia

ammattillisen koulutuksen keskeyttämisiä, jotka myös ovat selkeyttäneet omaa kiinnostusta.

Epäonnistunut alan valinta merkittävänä keskeyttämissyynä on erittäin ymmärrettävä siihen tutkimustulokseen nähden, että ammatilliseen koulutukseen perusopetuksesta siirtyvien jatkosuunnitelmat ovat selkiytymättömiä. Jopa 85 % opiskelijoista on epävarma alanvalinnastaan opiskelujen alkuvaiheessa. (Miten tuemme opiskelijaa... 2005, 7.)

Oppilaitokseen liittyvät syyt olivat keskeyttämisen taustalla 24 %:n eli 36 puhelinhaastattelun kohdalla. Syyt liittyivät *opettajien tapaan toimia, opetuksen laatuun ja opiskelijan valintamahdollisuuksien suppeuteen* Mikkelin ammattiopistossa. 16 heistä keskeytti ensimmäisenä opintovuonna, 9 toisena, 8 kolmantena ja 3 neljäntenä opintovuonna.

24 opiskelijaa oli pettynyt *opettajan tai opettajien tapaan toimia*. Esimerkiksi tilapäisen keskeyttämisen jälkeen ei löytynyt yhteisymmärrystä suorittamattomista opinnoista tai opiskelija ei saanut kunnon perehdytystä siihen, miten hän jatkaa opiskeluaan. Osa oli pettynyt opettajan tyyliin kohdella opiskelijoita tai opettajien joustamattomuuteen esim. työn ja opiskelun vuorottelussa.

"Armeijan jälkeen oli 15 ov jäljellä, opettaja halusi lisätä. Ei käynyt katsomassa päättötyötä. Hävitin koko päättötyön äkäpäissäni. Opettajan suhtautuminen opiskelijoihin, että jos käynyt armeijan ja unohtanut, ei pikakertausta antanut vaan piti itseopiskella. Sanoi, ettei ole velvollisuutta neuvoa. ... Muutama erittäin hyvä ope, jotka suhtautuivat opiskelijaan oikealla tavalla."

"Vain yksi kurssi suorittamatta, olen lähettänyt tehtävän opettajalle, mutta en ole saanut mitään vastausta, miksi se ei ole mennyt läpi."

"Opettajan kanssa sovituista asioista ei päästy yhteisymmärrykseen, opettaja sopii asioista, jotka ei sitten toteutuneet. Yritin sopia myöhemmin loppuun suorittamista työelämässä, mutta ei siitä tullut mitään."

"Ei sopivaa joustoa työn ja opiskelun vaihteluun."

"Luokanvalvojan tyyli oli tärkein syy keskeyttämiseen."

K: Mikä sai sinut keskeyttämään?

V: No ehkä se kun täällä ei haluttu oikein tulla toimeen miun kanssa. Ei niitä, tätä koulua siis, kiinnostanut yhtään silleen, että mitä miä teen. Jos tuli tänne näin niin näki opettajan, niin se lähti pois. Se meni jonnekin muualle, eikä niitä saanut puhelimilla kiinni sitten..."

(Keskeyttänyt opiskelija)

Haastattelussa eräs opiskelija kertoi, että kun hän yhden keskeyttämisen ja työelämässä olon jälkeen palasi oppilaitokseen, niin asiat eivät vain alkaneet luonnistua. Sovitut asiat eivät pitäneet, ei ollut omaa luokkaa, opiskelija ei tiennyt, millä tunneilla ja minkä ryhmän kanssa pitää olla milloinkin. Hän yritti kysellä, mutta ei saanut opettajia kiinni.

Kolmen opiskelijan mielestä teoriaa oli liikaa.

”Oli niin pirusti teoriaa, meni kiinnostus, muuten koulu hyvä.”

Keskeyttämisen alla olevan nuoren haastattelusta saa hyvän kuvan siitä, millä ehdoilla työkeskeiset nuoret motivoituvat teorian opiskeluun. Hän on selvästi motivoituneempi teorian opiskeluun kuin he, jotka keskeyttävät teorian paljouden takia, vaikka tämäkin nuori kuvaa sitä, että tekisi mieluummin töitä.

K: Onko teoriaa mielestäsi liikaa vai liian vähän?

V: No sehän nyt menee niin jaksokohtaisesti, et esimerkiksi tässä jaksossakin niin ihan mukava tahti on ollu kaksi päivää keittiössä. Mä voisin tehdä kolmekin, neljäkin päivää viikossa keittiötyötä, mut... ei sitä mun mielestä liikaa oo. Onhan se varmaan todettu tarpeelliseksi kaikki mikä on. En mä koe, mut se jos on ihan pelkkää teoriajaksoa, kestääks se nyt puoltoista kuukautta jakso vai paljon se on, niin kyllä se käy raskaaksi se istuminen kun ei pääse tekemään töitä, et sit oikeesti vaan luokasta luokkaan istut kahdeksan tuntia päivässä tunkkasessa sisäilmassa. Kyl ne melkeen ehkä rankempiakin, tavallaan.

(Keskeyttämisen jälkeen samalla alalla jatkanut opiskelija)

13 opiskelijaa odotti koululta enemmän laatua kuin oli tarjolla. Opetus ei vastannut odotuksia tai opettajat eivät olleet päteviä. Viisi opiskelijaa kertoi, ettei ollut tarpeeksi tekemistä. Joko opettaja ei ehtinyt neuvoa tarpeeksi usein tai sitten opettaja ei antanut tarpeeksi tekemistä. Myös opettajien vaihtuvuus harmitti.

”..opetuksen laatu, opettajat eivät motivoituneita, tiedonkulku vähäistä opiskelijoiden ja opettajien välillä, ei suunnitelmallista toimintaa, vähän sinne päin opetusta...”

”... jätettiin kahdeksi tunniksi työmaalle keskenään, annettiin homma, opettaja lähti jonnekin, saatiin tehtyä 15 minuutissa, opettaja palasi kahden tunnin kuluttua. ...ehti olla monta opettajaa eka syksyn aikana, kyllästyin ja lopetin.”

”Opiskelu ei sisältänyt sitä mitä piti. Opettaja ei osannut opettaa, ei ollut alan koulutusta, ei ollut tarpeeksi monipuolista. Meillä opiskelijoilla meni sukset ristiin opettajan kanssa em. syystä.”

”En ollut tyytyväinen opetusmetodeihin.”

V: Kiinnostais se ala, jos pääsis tekemään jotain, mut tuolla vaan päivät pitkät seisotaan hallissa niin ei se oikeen kiinnostanut.

K: Siellä ei saanut tehdä tarpeeksi?

V: Ei.

K: Onko sinulla mitään käsitystä mistä se johtuu?

V: Kyllä sen ymmärtää, niin paljon kuitenkin oppilaita ja silleen. Kyllä nyt jokaiselle aina oli jotain tekemistä, ainakin olevinaan. Mutta että esim. neljä tyyppiä tekee jotain yhtä hommaa, niin ei siinä oikein voi kuin yks aina kerrallaan tehdä tai kaks korkeintaan.”

(Keskeyttänyt opiskelija)

Neuvojakin opettajille tuli. Opiskelija määritteli mukavan opettajan.

”Osaa opettaa, mut antaa sit olla niin kun vähän vapaammin. Kuuntelee oppilaita, oppilaiden toivomuksia tunneilla. Jos oppilaat vaikka sanoo, että ei nyt kirjoiteta tänään, miettii sitä, että millä muulla tavalla pystyis opettamaan kun kirjottamalla, tai kirjoittamalla.”

Kuusi opiskelijaa keskeytti opinnot MASTissa, koska MASTissa ei voinut opiskella sitä, mitä halusi. Luontoyrittäjälinja loppui kesken kaiken. Kahdelle lähihoitajaopiskelijalle ei löytynyt MASTista mieleistä koulutusohjelmaa. Yksi tekniikan ja liikenteen opiskelija olisi halunnut suorittaa yo-tutkinnon ohessa, mutta se ei onnistunut ja yksi olisi halunnut valita eri suuntautumisen kuin mihin joutui.

Yksi opiskelija oli pettynyt työssäoppimispaikkaansa ja yhdellä opiskelijalla tuli neljän vuoden opiskeluoikeus täyteen.

”Työharjoittelupaikka ei vastannut opintoja, ei kunnan töitä. Koulu ok, mutta työharjoittelupaikat eriarvoisia.”

Eniten oppilaitokseen liittyviä keskeyttämisen syitä oli tekniikan ja liikenteen (33 %), kulttuurialan (28 %) ja luonnonvara- ja ympäristöalan (25 %) opiskelijoilla. Muilla aloilla oppilaitossyyt olivat vähäisiä. Miesten keskeyttäminen liittyi useammin oppilaitoksesta johtuviin syihin (30 %) kuin naisten (17 %).

Opiskelumotivaation puute (ASIOssa kouluhaluttomuus) keskeyttämisen synnä oli 21 %:lla haastatelluista opiskelijoista. Selitykset olivat hyvin samanlaisia kaikilla: koulu ei kiinnostanut, oli motivaation puute ja siitä seurasi monilla paljon poissaoloja. Motivaation puute saa opiskelijan keskeyttämään usein jo ensimmäisenä vuonna (52 %), mutta sen takia keskeytetään vielä toisena ja kolmantenakin vuonna.

”Motivaation puute, kaikki hakusessa...”

”Peruslaiskuus...”

”Ei huvittanut.”

”Ei mielenkiintoa, motivaatiota, ei mitään alaa vastaan.”

”Ei kiinnostusta käydä koulua. Hyvä asia, että keskeytin, varmaan jossain vaiheessa lähden opiskelemaan.”

”En jaksanut olla. Ilman koulutustakin saa töitä. Into loppui.”

”Poissaolojen korvaus ei huvittanut, erosin vähän ennen valmistumista.”

”Neljän vuoden jälkeen oli paljon suorittamatta olevia kursseja poissaolojen takia.”

”Tuntui mahdottomalta opiskella. Oli väsynyt olo, ei jaksanut nousta aamulla.”

K: Mistä se johtui, että se oli niinkin katkolla se opintojen keskeyttäminen?

V: Niin, olin pois ja jäin sen jälkeen tietysti jälkeen asioista... - - -

K: Minkä takia niitä poissaoloja sitten tuli?

V: No oli niin paljon univelkaa, et aamulla tuli nukuttua vähän pitempään.

K: Univelkaa?

V: Ei saanu yöllä unta. Tuli mietittyä kaikkia asioita niin paljon, että pää meinas räjähtää.

(Koulutusala vaihtanut opiskelija)

Osa vastauksista antaa viitteitä väsymyksestä ja mielialan alavireisyydestä. Tämä ei kuitenkaan selitä koko kiinnostamattomuusilmiötä. Ei myöskään työhön pääsy vaihtoehtona, vaikka se joidenkin kohdalla onkin selittävä tekijä. Opiskelijoiden motivaation rakentuminen olisi ehdottomasti tärkeä tutkimuksen aihe. Mitä kaikkea opiskeluhaluttomuuden takana on? Se ei näissä lyhyissä puhelinhaastatteluissa selvinnyt.

Opiskelijoista 10 % kertoi keskeyttämisen johtuneen ensisijaisesti terveydentilasta. Sen sijaan koulutusalojen tiedon mukaan **terveydelliset syyt** olivat selittävinä syinä peräti 18 % kohdalla (n=34). Voidaan olettaa, että koulutusaloilta saadut tiedot ovat tällä kohtaa jonkin verran luotettavampia, koska opiskelijat eivät välttämättä halunneet kertoa puhelimesta terveydellisistä ongelmistaan. Sen sijaan koulutusalojen kertoma perustui oletettavasti siihen, että opinto-ohjaajalla oli tieto opiskelijan diagnoosista, hoitosuhteesta tai tapahtuneesta tapaturmasta, onnettomuudesta tai allergisoitumisesta.

Opiskelijoiden kertomia terveydellisiä syitä olivat masennus ja ahdistus, keskittymishäiriöt, selkäsairaudet sekä erilaiset tapaturmat tai onnettomuudet tai toistuvat sairaslomat, joiden jälkeen opiskelu ei lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla. Kukaan opiskelija ei maininnut keskeyttämisen syyksi päihdeongelmaa. Koulutusaloilta saaduissa tiedoissa se oli mainittu syyksi kuuden opiskelijan kohdalla. Kahdeksan opiskelijan osalta annettiin tieto, että terveydelliset ongelmat olivat mielenterveydellisiä. Muutoin koulutusalat eivät kertoneet, millaisista terveydellisistä syistä johtuen opiskelija keskeytti.

Päihde- ja mielenterveysongelmat ja terveydelliset ongelmat yleensä ovat siis selvästi vähäisempiä MASTissa nuorisosta koulutuksen keskeyttäneiden kohdalla kuin erilaisissa vaihtoehtopedagogisissa koulumuodoissa. Esimerkiksi Itä-Suomen työkoulussa keskeyttämisten taustalla olivat pääsääntöisesti päihde- ja mielenterveysongelmat (Hämäläinen ym. 2005, 83). Työkouluun valikoitunut joukko onkin keskimäärin erilainen kuin ”normaaliin” ammatilliseen koulutukseen tuleva joukko.

Siirtyminen muuhun toisen asteen ammatilliseen oppilaitokseen on yleistä. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla oppilaitoksessa oli tieto, että opiskelija jatkaa muualla, mutta näin ei ollut kuitenkaan käynyt. Toisaalta osa oli jatkanut saman tien opiskelua, vaikkei tieto päätynyt oppilaitoksen tilastoihin. Iso osa keskeyttäneistä on päätenyt lopulta opiskelemaan (ks. luku 3.4. keskeyttämisen jälkeinen toiminta). Pääsääntöisesti toiseen oppilaitokseen siirrytään jo ensimmäisen opiskeluvuoden aikana tai viimeistään toisena opiskeluvuonna.

Työelämään siirtymisen vuoksi keskeytti 13 % opiskelijoista. Heille oli töitä tiedossa tai he olivat koko ajan tehneet opiskelun ohessa töitä ja työt veivät mennessään. Työelämään siirtyneet keskeyttivät yleensä vasta toisena tai kolmantena opiskeluvuonna.

”Menin töihin firmaan, jossa olin ollut jo opiskelun ohessa.”

”Oli paljon töitä tiedossa.”

”Olisin voinut käydä koulun loppuun, mutta työkiireiden takia oli jätettävä kesken. Olisi ollut helpompaa pankin kanssa, jos olisi ammatillinen koulutus. Ensi talvena olen lähdössä oppisopimuskoulutukseen... (eri alalle)”

”Kotona kaikenlaista työtä, tykkään tehdä töitä.”

”Halusin työelämään.”

Taloudelliset syyt tarkoittivat käytännössä usein juuri työelämään siirtymistä, mutta joskus myös opiskelijasta työttömäksi siirtymistä. Taloudelliset syyt keskeyttämisen taustalla eivät näytä tulevan esiin oppilaitoksessa, koska se mainittiin koulutusaloilla vain harvoin keskeyttämisen syyksi. Osalla taloudellinen syy oli ensisijainen, erityisesti ”perheen elättäjillä”, toisilla jonkin verran vaikuttanut tekijä. Ajokortin kalleuden ja siitä syntyneen lainan mainitsi kaksi opiskelijaa.

”Opintotuki ei riittänyt kahden lapsen elättämiseen yksinhuoltajana.”

”Oli pakko mennä töihin, perhe kasvoi sen verran.”

”Olisin halunnut opiskella, mutta oli taloudellisista syistä pakko käydä töissä.”

”Ei riittäneet rahat elämiseen.”

”Oli lainaa ja tulevaisuus epävarmaa tällä alalla.”

”Rahaa oli vähän, siitä väheni opiskeluinto.”

”Ajoin ajokortin lainarahoilla.”

”Vähän vaikutti taloudellisetkin asiat.”

Opiskeluajan köyhyys näyttää olevan ratkaisematon kysymys, vaikka Suomessa on koetettu rakentaa mallia, jossa kaikilla olisi mahdollisuus opiskeluun. Malli perustuu kuitenkin lainanottoon. 1990-luvun lamasta lähtien opiskelijat eivät ole enää automaattisesti uskoneet saavansa töitä valmistuttuaan, joten suhtautuminen lainanottoon on muuttunut kielteisemmäksi. Asiaan on vaikuttanut myös 1992 tehty opintolainan muuttuminen markkinakorkoiseksi. Maissa, joissa on lukukausimaksuja ja opiskelu on siten lähtökohtaisesti kalliimpaa, on Suomea selvästi enemmän erilaisia stipendirahoituksia opiskelijoille, joita voi tavoitella ahkeralla opiskelulla ja menestyksellä opinnoissa tai vähävaraisuuden perusteella.

Suomessa tällaiset rahastot ovat hyvin marginaalisessa asemassa, tietoisuus niistä on vähäistä ja niitä on enemmän korkeakouluopiskelijoille kuin toisen asteen opiskelijoille.

Toisaalta nyt eletään jälleen aikaa, jolloin nuoretkin saavat lama-aikaa helpommin töitä. Erityisesti miesopiskelijoita houkuttaa työ ja palkka jo ennen ammattiin valmistumista.

Opiskelu- ja oppimisvaikeudet keskeyttämisen syynä eivät korostuneet opiskelijoiden omissa vastauksissa. Koulutusaloilta saadun tiedon mukaan ne olivat taustalla 9 %:lla keskeyttäneistä (n=18). Koulutusalatietojen mukaan oppimisvaikeudet olivat yleisempiä pojilla kuin tytöillä. Oppimisvaikeudet tuntuivat keskittyvän tekniikan ja liikenteen alalle sekä luonnonvara- ja ympäristöalalle.

ASION tiedoista saadaan selville, että **erityisopiskelijana opiskelevat** keskeyttävät selvästi useammin kuin muut opiskelijat. Myös muiden tutkimusten mukaan opiskelijoiden on vaikea saada apua oppimisvaikeuksiin (Miten tuemme opiskelijaa... 2005, 7).

Taulukko 5. MASTin opiskelijat rahoituslakityypeittäin.

		Kaikki opiskelijat 2005 (n=1670)	Keskeyttäneet 2005 (n=233)
Rahoitus- lakityyppi	Rahoituslakiopiskelija	87 %	74 %
	Erityisopiskelija	13 %	25 %
	Ei rahoitusta	ei tietoa	1 %
		100 %	100 %

Erityisopiskelijoiden keskeyttäminen on yleistynyt vuosien 2003-2005 aikana Mikkelin ammattiopistossa. Alakohtaisesti keskeyttämismäärät vaihtelevat huomattavastikin vuodesta toiseen.

Taulukko 6. Erityisopiskelijoiden määrä ja keskeyttäminen vuosina 2003-2005 (Opetushallitus 2003-2005, Kirvesniemi 2006, Sairberg 2006,).

	2003				2004				2005			
	Erityisopiskelijämäärä		Keskeyttäneitä		Erityisopiskelijämäärä		Keskeyttäneitä		Erityisopiskelijämäärä		Keskeyttäneitä	
Nuorisoasteen opiskelijämäärä	208	12 %	44	21,2 %	258	15 %	66	25,6 %	217	13 %	57	26,3 %
Yleissivistävä koulutus	0				0				0			
Humanistinen ja kasvatusala	0				0				0			
Kulttuuriala	8	5 %	2	25 %	8	5 %	3	38 %	18	13 %	3	17 %
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala sekä Luonnontieteiden ala	18	6 %	2	11 %	38	14 %	17	45 %	34	14 %	9	26 %
Tekniikan ja liikenteen ala	107	15 %	19	18 %	129	18 %	23	18 %	119	17 %	27	23 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	3	2 %	0	0 %	7	4 %	1	15 %	4	2 %	0	0 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	19	8 %	1	5 %	23	11 %	6	26 %	9	5 %	1	11 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala sekä Talouskoulu + 10.lk	55	24 %	17	31 %	54	25 %	10	19 %	50	27 %	11	22 %
Muu koulutus			3				6				6	

Luonnonvara-alan pieni erityisopiskelijämäärä laittaa miettimään, hakeudutaanko luonnonvara-alalle muita aloja paremmilla opiskeluvalmiuksilla vai onko alalla tosiasiaa enemmän opiskelijoita, jotka tarvitsivat erityisopetusta. Jälkimmäinen syy tuntuu todennäköisemmältä sillä perusteella, että koulutusosalta saadun tiedon mukaan, opiskeluvaikeudet ovat monen luonnonvara-alan opiskelijan keskeyttämisen taustalla.

Vuonna 2005 keskeyttäneistä erityisopiskelijoista (n=57) kahdeksan on opiskellut erityisopetusryhmässä ja 49 integroituna yleisopetuksen ryhmään.

ASION tilaston mukaan yleisin **erityisopetusperuste** keskeyttäneillä on vuonna 2005 ollut ”muu syy, joka edellyttää erityisopetusta” (68 %). Seuraavaksi yleisimmät ovat psyykkiset pitkäaikaissairaudet (9 %, n=5) ja vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt (7 %, n=4). ASION tilaston antama informaatioarvo jää tässäkin pieneksi, kun luokka ”muu syy” on niin suuri. (Ks. liite 3, taulukko 2.)

Jos keskeyttäneiden opiskelijoiden päästötodistusten keskiarvotiedot olisi saatu lähes kaikilta opiskelijoilta, koulutusalat olisivat voineet verrata keskeyttäneiden keskiarvoja kaikkien opiskelemaan otettujen keskiarvoihin. Tiedot saatiin kuitenkin vain 52 %:lta (n=120), koska jälkihaussa hakeneiden tietoja ei pääsääntöisesti löytynyt. Näiden 120 opiskelijan perusopetuksen päästötodistusten keskiarvojen keskiarvo on 6,8.

On huomattava, että erityisopetuksen peruste ei suinkaan aina ole oppimisvaikeus vaan erityisopetusta annetaan myös keskittymisvaikeuksien tai käyttäytymishäiriöiden takia.

K: No miten peruskoulussa, oliko sinulla siellä koskaan mitään oppimisvaikeuksia? Saitko erityisopetusta?

V: Oon mä varmaan saanu joskus erityisopetustakin. Mut ei nekään varmaan oo johtunut oppimisvaikeuksista vaan varmaan käytöksestä.

Muutto toiselle paikkakunnalle oli useimmiten samalla myös **perhesyy**. Muuttajat muuttivat yleensä perheen kanssa ja toisen puolison vuoksi tai tyttöystävän tai poikaystävän asuinpaikkakunnalle. Kolme muutti takaisin kotiseudulle ja pari halusi maisemanvaihdosta.

Muita perhesyitä oli vain neljällä opiskelijalla. Heistä kolmella syy oli taloudellinen, oli elätettävä perhe menemällä töihin. (Ks. taloudelliset syyt, s. 30.)

Näyttää siltä, että mikäli opiskelijan kotikunta on Etelä-Savon ulkopuolella, hän keskeyttää hieman todennäköisemmin opintonsa MASTissa kuin eteläsavolainen nuori. ASIOsta ei saa jälkikäteen raportteja kaikista opiskelijoista, joten MASTissa ei ole tilastotietoa *nuorisoasteen* opiskelijoiden kotikunnista vuodelta 2005. Opetussuunnitelmaperustaisista opiskelijoista tilasto kuitenkin tehdään ja siinä on vuonna 2005 ollut vain yksi ryhmä aikuisia, joten siihen voi tehdä vertailua.

Taulukko 7. MASTin opetussuunnitelmaperustaisien opiskelijoiden kotikunta vuonna 2005.

Kotikunta	Kaikki opiskelijat 2005	Keskeyttäneet 2005
Mikkeli	56 %	58 %
Etelä-Savo (ei Mikkeli)	33 %	28 %
Etelä-Savon ulkopuolella	11 %	15 %

Vuonna 2005 kaikista MASTin opetussuunnitelmaperusteisista opiskelijoista 56 % oli mikkeliiläisiä, 33 % muusta Etelä-Savon kunnasta ja 11 % Etelä-Savon ulkopuolelta. Etelä-Savon ulkopuolelta MASTiin tulleet keskeyttävät siis keskimääräistä helpommin ja Etelä-Savon muista kunnista kuin mikkeliiläiset muita eteläsavolaisia helpommin. Toisaalta aineistossa oli myös sellaisia eteläsavolaisia, jotka keskeyttivät ja vaihtoivat koulua lähemmäksi kotiaan.

Keskeyttäneiden opiskelijoiden jakaantuminen Mikkelin ja Juvan yksiköiden kesken on kuvattu liitteessä 3 (taulukko 3).

Elämäntilannetekijät keskeyttämisen taustalla vaihtelivat. Yleisin keskeyttämisen aiheuttanut elämäntilanne oli raskaaksi tuleminen tai äitiysloma. Äitiysloman jälkeen voisi toki jatkaa opintoja, mutta nämä opiskelijat keskeyttivät opiskelunsa kokonaan eivätkä tilapäisesti, osa jo ennen äitiysloman alkamista. Yksi opiskelija keskeytti opintonsa asunnottomuuden takia.

Muut syyt olivat sekalainen joukko syitä. Kuusi opiskelijaa halusi pois Mikkelistä joko kotipaikkakunnalleen tai vain muualle. Joillakin oli myös ammattialaan liittyviä syitä kuten alan työllisyystilanne tai palkkaus. Muut syyt olivat yksittäisiä.

”Kotikaupunkiin opiskelemaan samaa alaa.”

”En viihtynyt Mikkelissä.”

”Halusin vaihtelua elämään.”

”Alalle paljon tunkua, mutta ei töitä.”

”Huono palkka.”

”Ilman koulutustakin saa töitä.”

”Liian pitkä opiskeluaika.”

”Opiskelun ohessa ei ollut aikaa lukea pääsykokeisiin. Halusin yliopistoon.”

3.4 Keskeyttämisen jälkeinen toiminta

Keskeyttämisen jälkeistä toimintaa ei ole kovin paljon tutkittu (Komonen 2001, 17). Puhelinhaastattelussa kysyttiin keskeyttämisen syyn lisäksi kahta asiaa:

- Mitä teit heti keskeyttämisen jälkeen?
- Mitä teet nyt?

Moni kertoi haastatteluissa muitakin asioita, mitä oli ehtinyt tehdä keskeyttämisen jälkeen. Haastatteluhetkellä opiskelijoiden keskeyttämisestä oli kulunut 10 kk – 1v. 10 kk.

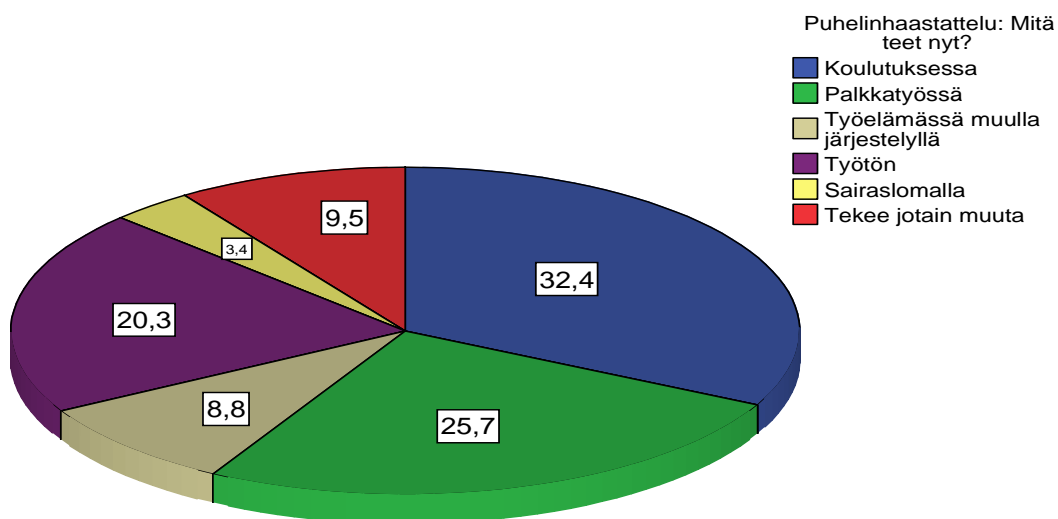
Miesten ja naisten välillä oli selviä eroja siinä, mitä he olivat tehneet keskeyttämisen jälkeen (liite 3, taulukot 4-5).

Heti keskeyttämisen jälkeen naisista oli *ammattiin johtavassa koulutuksessa* eri koulutusasteilla 29 %, miehistä 12 %. *Palkkatöihin* meni välittömästi 28 % miehistä ja 15 % naisista. *Kokonaan työttömäksi* jäi 37 % miehistä ja 21 % naisista.

Haastatteluhetkellä naisista *ammattiin johtavassa koulutuksessa* oli 39 %, miehistä 20 %. *Palkkatyössä* miehistä oli 31 %, naisista 18 %. *Kokonaan työttömänä* oli miehistä 25 %, naisista 14 %.

Puhelimitse haastatelluista nuorista välittyi keskimäärin hyvin aktiivinen kuva. Kolme neljästä on koulutuksessa, työssä, työharjoittelussa, työkokeilussa, hoitovapaalla tai armeijassa. Tällaisesta ammatillisesta koulutuksesta muuhun aktiiviseen toimintaan siirtymistä on kutsuttu myös ”positiiviseksi keskeyttämiseksi” (Hämäläinen ym. 2005, 83).

**Kuvio 6. Keskeyttäneiden opiskelijoiden toiminta
puhelinhaastatteluhetkellä.**

Työttömänä oli siis 20 % keskeyttäneistä. Valtakunnallinen 15-24-vuotiaiden työttömyysaste on ollut lokakuussa 2006 16,9 % (Tilastokeskus 2006). Mikkelin alueella se on ollut luultavasti lähempänä kahtakymmentä.

Seuraavassa taulukossa on eritelty tarkemmin, mikä oli keskeyttäneiden opiskelijoiden pääasiallinen toiminta haastatteluhetkellä ja heti keskeyttämisen jälkeen.

Taulukko 8. Keskeyttäneiden opiskelijoiden toiminta keskeyttämisen jälkeen ja haastatteluhetkellä.

	Toiminta heti keskeyttämisen jälkeen		Toiminta nyt	
	N	%	N	%
KOULUTUKSESSA YHT. 33 %				
ammattillisessa koulutuksessa	22	15	33	22
opiskelen lukiossa	1	1	1	1
korkeakoulussa tai yliopistossa	6	4	10	7
muussa koulutuksessa	1	1	4	3
TYÖELÄMÄSSÄ YHT. 33 %				
palkkatyössä/ työllistämistuella	33	22	38	25
työvoimahallinnon harjoittelussa/työkokeilussa	16	11	12	8
työelämässä muulla järjestelyllä	4	3	1	1
KOULUTUKSEN JA TYÖELÄMÄN ULKOPUOLELLA YHT. 33 %				
kokonaan työtön	45	30	30	20
äitiys/vanhempain/hoitovapaalla	3	2	4	3
ase-/siviilipalveluksessa	2	1	7	5
sairaslomalla	8	5	5	3
tekee jotain muuta	3	2	3	2
ei tietoa	5	3	3	2
Yhteensä	149	100	151	100

Keskeyttäjiä voidaan tyypitellä esim. sen mukaan, miltä heidän elämänsä näytti puhelinhaastatteluhetkellä. Suurimmat ryhmät ovat opiskelijat, työorientoituneet ja elämä muualla –nuoret.

Opiskelijat ovat niitä keskeyttäneitä, jotka ovat joko suoraan tai mutkien kautta päätyneet uudelleen opiskelemaan (väh. 33 %). Lisäksi työttömissä oli pari sellaista, jotka olivat jo suorittaneet jotakin opintoja keskeyttämisen jälkeen tai olivat juuri aloittamassa koulutusta. Opiskelijoissa on monia väärän alan valinnan tehneitä ja siis uudelleen valinnoita. Perhesyistä ja muuton takia keskeyttäneet ovat myös päätyneet yleensä uudelleen opiskelemaan.

Opiskelijoissa oli myös erityisesti niitä, jotka olivat keskeyttäneet siirtyäkseen muualle opiskelemaan, useimmin muuhun toiseen asteen oppilaitokseen, mutta myös ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Heitä kutsuisin siirtyjiksi, heidän keskeyttämisenä on suhteellinen käsite.

Opiskelupaikan lähempää kotoaan saaneita on melko vaikea saada pysymään Mikkelissä. Omalle kotipaikkakunnalle vetäviä tekijöitä ei MAST voi muuttaa, mutta jos opiskeluympäristö, oma opiskeluryhmä ja opettajat ovat mieluisia ja ryhmäytyminen opiskeluryhmässä on saatu aikaan, ei opiskelijalla ole kuitenkaan työntäviä tekijöitä MASTista pois. Nimenomaan työntävien tekijöiden vuoksi koulua vaihtaneet ovat niitä, joiden lähtöön MAST voi vaikuttaa.

Toisen asteen koulutukseen muualle siirtyneet olivat puhelinhaastatteluhetkellä yleensä edelleen opiskelemissa (72 %). 22 % oli päätyneet jo töihin. Tämä joukko ei siis päädy ainakaan heti työttömiksi.

Työorientoituneet ovat työelämään päätyneitä nuoria (väh. 33 %). Tähän ryhmään kuuluvat ne keskeyttäneet, joilla on ollut mahdollisuus valita palkkatyöhön meneminen opiskelun sijaan. Viisi heistä oli päässyt oppisopimuskoulutukseen. Toisena alaryhmänä ovat ne opiskelijat, jotka ovat jättäytyneet opinnoista, mutta ovat kuitenkin lähes välittömästi menneet työharjoitteluun (työmarkkinatuella), työkokeiluun tai tekevät työtä esim. vanhempiensa maatilalla. Tähän ryhmään kuuluu myös osa haastatteluhetkellä työttömänä olleista, koska osa heistä on ollut melko aktiivisesti työharjoitteluissa tai palkkatyössä.

Työorientoituneiden keskeyttämisen taustalta löytyy useita syitä. Tarjolla ollut työpaikka on syistä tärkein, toisena taloudellinen pakko tai houkutin. Suoraan työelämään menneet olivat puhelinhaastatteluhetkellä 84 %:sti edelleen työelämässä. Koulutuksessa ei ollut kukaan. Taloudellisista syistä opintonsa kesken jättäneistä oli 63 % työelämässä, 19 % työttömänä ja 13 % koulutuksessa.

Oppilaitokseen liittyvien syiden takia keskeyttäneistä reilut puolet oli työelämässä. Motivaation puutteen takia keskeyttäneistä 36 % oli työelämässä, tosin 32 % toisaalta työttömänä.

Moni on sijoittunut työhön samalle alalle, jota opiskeli. Tässä ryhmässä on erityisen paljon metsäalan sekä tekniikan ja liikenteen alan opiskelijoita ja (siis) keskimäärin enemmän miehiä kuin naisia. Työkeskeisyys oli erityisesti sitä, että työ tuntui mielekkäämmältä kuin opiskelu.

K: Miten palava sinun halusi mennä sinne koulutukseen oli tosiasiallisesti?

V: No enhän miä tykkää opiskella yhtään, enemmän minä töissä olisin, mutta...

Miä en silleen tykkää koulusta, ennemmin miä olisin jossain töissä ja tienaisin rahaa, mutta...pakkohan se on joku ammatti lukee itelle.

K: Et ole tässäkään vaiheessa oppinut tykkäämään siitä?

V: En miä tykkää siitä.

K: Oletko kokeillut sitä työelämää?

V: Oon miä ollut. Tykkään kesällä tehdä töitä niin paljon kuin sielu sietää.

K: Mitä olet tehnyt kesätyöksesi?

V: No miä olin automaalaamalla alkukesästä, viime kesänä alkukesästä ja sitten olin tuolla elintarviketehtaassa ja sitten toissa kesänä olin autoliikkeessä rakentamassa lattiaa. Sitä edellisenä kesänä olin päiväkeskuksessa vanhusten kanssa tekemisissä.

(Keskeyttämisen alla alaa vaihtanut nuori)

Henkilökohtaisesti haastatelluista neljästä nuoresta kolme kuului tähän ryhmään. He jättivät opiskelut, kun työpaikka oli tiedossa. Tosin yksi ei varsinaisesti ollut keskeyttäjä, hän ei vain ollut saanut viimeisestä kurssista suoritusmerkintää, vaikka oli kurssitehtävän palauttanut.

K: Oletko viihtynyt aina töissä hyvin?

V: Joo. Ainakin paremmin kuin koulussa.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Työhön päässeillä nuorilla oli monella suhteita työpaikkoihin kesätöiden tai sukulaisuussuhteiden kautta ja suhteiden ajateltiin vievän elämää eteenpäin myös jatkossa.

K: Mitä olet tehnyt sen jälkeen, kun läksit koulusta?

V: Töissä ollut.

K: Oletko ihan palkkatöissä?

V: Juu.

K: Millä alalla?

V: Pienkonealalla.

K: Vastaako se koulutusta?

V: Ei.

K: Ihan muuta?

V: Samassa työpaikassa ollut kasiluokasta lähtien, siellä tullut oltua.

K: Oletko ollut opiskelun ohessakin?

V: Juu.

K: Ja sitten kesälomat?

V: Juu.

K: Onko sinulla ihan vakituinen paikka?

V: Kyllä on.

(Keskeyttänyt opiskelija)

K: Mitä ajattelet, että kenties kolmen vuoden päästä teet?

V: Olisko sitä jossain kuljetuspuolen hommissa ehkä. Vois veikata... (tällä hetkellä töissä eri alalla)

K: Luuletko, että niihin pääsee ilman, että on koulutusta sille alalle?

V: Kyllä pitäis päästä.

K: Tiedätkö jo valmiiksi? Onko sinulla suhteita sille alalle?

V: No ei nyt suurempia. Mitä nyt muutama tuttu...

(Keskeyttänyt opiskelija)

Myös suhtautuminen tulevaisuuteen saattoi olla voimakkaastikin työorientoitunutta.

K: Kun nyt olet opiskelemassa, mitä toivot tulevaisuuden tuovan tullessaan?

V: Tulevaisuuden haaveet on kovin suuria ja mahtavia. Mulla on selkee, siis aika selkee mielikuva, toivekuva, miten tästä eteenpäin, et niin ku töitä, töitä, töitä. Ulkomaan töitä, sisämaan töitä, matkustelua, töitä ja sen jälkeen oma (yritys) jonnekin.

(Keskeyttämisuhan jälkeen opintoja samalla alalla jatkanut opiskelija)

K: Onko se työ, mistä ajattelet, että voit tehdä sitä vaikka seuraavat 30 vuotta vai haaveiletko vielä jostakin muusta?

V: Ei, kyllä kai sitä tuotakin voi tehdä.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Suhtautuminen koulutukseen lähtemiseen vaihtelee, mutta keskimäärin tämän selvityksen haastattelut tukevat samaa käsitystä suomalaisista nuorista kuin muutkin tutkimukset: suomalaiset nuoret arvostavat koulutusta ja uskovat koulutuksen parantavan työnsaantimahdollisuuksia (mm. Saarela 2002, 7-8,

Saarela 1998, 18). Keskeyttäminen ei siis tarkoita samaa kuin koulukielteisyys (Komonen 225). Jopa yhteishaussa hakematta jättäneet nuoret pitävät koulutusta tärkeänä lähes poikkeuksetta (Niittymäki 2005, 5). Haastatellut työorientoituneet nuoret eivät siitä huolimatta olleet vielä kovin innokkaita lähtemään uudelleen opiskelemaan.

K: Onko sinulla nyt mitä suunnitelmia, että lähtisit opiskelemaan vielä uudestaan?

V: Tuskinpa. En tiedä mitä tekis...

(Keskeyttänyt opiskelija)

K: Onko sinulla nyt suunnitelmia lähteä opiskelemaan myöhemmin tai suorittaa tämä koulutus loppuun?

V: No ei oo mitään varsinaisia suunnitelmia, mutta oon ajatellut että ehkä vois armeijan jälkeen käydä jos kiinnostaa.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Tässä ja nyt –nuoret ovat nuoria, jotka eivät ole sijoittuneet koulutukseen, palkkatyöhön eivätkä työharjoitteluihin vaan ovat kokonaan työttömänä tai sairauslomalla. Tällainen tilanne haastatteluhetkellä oli 23 %:lla haastatelluista. Tosiasiassa määrä ei ole noin suuri, sillä työttömänä olevista 30 nuoresta oli 19 ollut välillä työharjoiteluissa, palkkatyössä tai koulutuksessa tai he olivat juuri menossa töihin. 11 opiskelijaa oli ollut koko ajan työttömänä keskeyttämisensä jälkeen ja eli toimeentulotuella tai kokonaan ilman yhteiskunnan tukia (11/151 = 7,3 %).

”Tässä ja nyt” yrittää kuvata sitä, että nuorilta puuttuu selkeä tulevaisuusorientaatio ja päämäärätietoisuus, jonka varassa he pystyisivät opiskelemaan myös vaihtelevalla motivaatiolla (mikä sinänsä on varmasti jokaisen opiskelijan kokemus jossain määrin). Heidän toimintaansa tai toimimattomuuttaan ohjaa käsillä olevan hetken mieliala tai motivaatio, ei kauempana tulevaisuudessa oleva päämäärä kuten ammattiin valmistuminen tai pysyvämpin palkkatyöhön sijoittuminen. Myös Komonen (2001, 202) kuvaa koulutukseen kiinnittymättömien nuorten elämää termillä ”päivä kerrallaan eläminen”. Aho ja Vehviläinen (1997, 133) kutsuvat koulutuksen ulkopuolella olevia ”päivä kerrallaan eläviä” nuoria tyypittelyn ”tutut ympyrät” kautta.

Termi ”tässä ja nyt” avaa sitä, että tämän ryhmän nuoria on vaikea motivoida tulevaisuudella. Heidät on motivoitava ”tässä ja nyt” valitsemaan olla koulussa koko päivä ”tänään”. Koulun on oltava houkuttelevampi vaihtoehto kuin vaikkapa ”kaupungilla pyöriminen”. Tässä ja nyt –nuoria on siis houkuteltava ryhmän ilmapiirillä, opettajan suhtautumisella ja opetusmenetelmillä. Sisältöhän on ammatillisessa koulutuksessa ennalta määrätty, joten yksin sillä ei ole onnistuttu näitä nuoria motivoimaan.

Työttömäksi nuori saattoi päätyä lähes minkä tahansa keskeyttämissyyden seurauksena. Terveydelliset syyt johtavat joko työttömäksi tai pitävät sairauslomalla, toki moni päätyy uudelleen opiskelemaan. Terveydellisistä syistä (koulutusosalta saadun tiedon mukaan) keskeyttäneistä ilmoitti puhelinhaastattelussa olevansa työttömänä tai sairauslomalla 48 %,

koulutuksessa 33 % ja työssä vain 14 %. Motivaation puutteen tai väärän alan valinnan tehneistä noin kolmannes päätty työttömäksi.

Nuori päätty työttömäksi harvoin kuitenkin silloin, jos hän keskeytti oppilaitoksen vaihtamisen, työelämään siirtymisen, muuton tai perhesyyn vuoksi.

Tässä ja nyt -nuoria kuvaa motivaation puute opiskelua kohtaan. Opiskeluhaluuttomuuden vuoksi keskeyttäneistä vain 16 % oli opiskelemassa puhelinhaastatteluhetkellä. 36 % oli työssä ja 32 % työttömänä. Työttömäksi päättymisen riski on siis melko korkea. Osa jää myös niin työvoimahallinnon kuin sosiaalipalvelujen ulkopuolelle, vaikka voisi olla oikeutettu palveluihin.

K: Mitä sinä teit sen jälkeen kun keskeytit, silloin kevään jälkeen?

V: Ihan samaa kuin nytkin, en juuri mitään – tai no, milloin mitään.

K: Eli työttömänä olet ollut?

V: No, en mä nyt tavallaan työtön oo, kun en miä ole kortistossa vissiin...

K: Ai et ole?

V: En oo. Mutta en miä kyllä opiskelijakaan, että miä en oo missään tällä hetkellä. En oo minkään kirjoissa oikeestaan, että...

K: Aivan. Eli ihan koko ajan on ollut sama tilanne?

V: Niin, koko ajan ollut sama.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Kiinnostus opiskeluun oli selvästi heikennyt ikävien opiskelukokemusten myötä. Sen sijaan halu tehdä työtä ja saada palkkaa ei ollut vielä kadonnut.

K: Onko sinulla nyt mitään suunnitelmia, että lähtisit tulevaisuudessa jossain vaiheessa opiskelemaan?

V: No en ainakaan mitään, mikä kestää yli puol vuotta oikeesti, ei niin paljon tuo kouluistuminen oo koskaan kiinnostanut.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Tässä ja nyt –nuorilla on lähtökohtaisesti heikommat suhteet työelämään kuin työorientoituneilla.

K: Onko sinulla mitään muuta työkokemusta kertynyt ennen kuin olet keskeyttänyt opiskelut (kuin työssäoppimisjaksot)?

V: Ei oo oikein.

K: Kesätöitä nuorempana?

V: No, eihän siellä maalla. Mitä siellä on, eihän siellä ollu mitään. Sit piti lähtee kaupunkiin asti, mut miten kun ei ollu suhteita mihinkään eikä tuntenu ketään. Eihän siinä minne... Silleen sen tietää, että suhteillahan nuo yleensä kaikki on päässy melkein. Että jos naapuri on jossain töissä, niin sen kauttahan ne meni yleensä. Silleen kun ei ollu naapureita, eikä mitään suhteita oo mihinkään, niin ei sitä osannu mihinkään mennä.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret eivät ole tekemättä mitään. Aika täyttyy aina jollakin.

K: Onko sinulla se autourheilu edelleenkin harrastuksena?

V: Ohon, vielä talvet kaikki. Joka ilta tässä jotain romua käydään laittamassa. Harrastetaan kuitenkin kylän poikien kanssa sen verran vielä niitä rallitoimintaa, siinä kylä paheksuntaa.
(Keskeyttänyt opiskelija)

Millainen opetus ja ohjaus pystyisivät innostamaan näitä nuoria ammattiin opiskeluun tai työelämään? Yhteiskunnan näkökulmasta heistä tulisi saada ammattitaitoisia työntekijöitä työelämään. Moni heistä on kuitenkin päätenyt kaikkien tukijärjestelmien ulkopuolelle. Puhelinhaastatteluissa moni työtön kertoi, ettei saa rahaa mistään. Ei siis työvoimahallinnon ja Kelan kautta eikä sosiaalitoimesta. Nähtävästi siis kuntouttava työtoimintakaan ei ollut tavoittanut heitä, saati työmarkkinatukiharjoittelut.

Tässä ryhmässä on varmasti paljon yhteneväisyyttä tyypillisten vaihtoehtopedagogisten opiskelumuotojen opiskelijoihin. Mikkelin työkoulun loppuraportissa todetaan, että opiskelijoiden ”elämänhallintataidot olivat hauraat...pienetkin vastoinkäymiset vetivät nuoren elämän kaoottiseen tilanteeseen” (Vaihtoehtoinen polku 2004, 16). Toisaalta osa nuorista ei kiinnity edes vaihtoehtopedagogisiin koulumuotoihin.

3.5 Keskeyttämistä ehkäisevät tekijät

Kasvokkain haastatelluilta nuorilta kysyttiin, **mikä olisi voinut estää keskeyttämisen**. Samoin aiemmin keskeyttämisuhan alla olevien nuorten haastatteluista saadaan informaatiota tästä aiheesta.

Työorientoituneilla nuorilla työttömäksi jääminen ei ollut vaihtoehto.

K: Eli ei ollut sellaista ajatusta ollenkaan, että olisit jäänyt vaan työttömäksi tai...?

V: Jos mulla ei olis ollut silleen varmaa työpaikkaa, en mä olis sit lopettanutkaan.

(Keskeyttänyt opiskelija)

Opiskeluryhmän ilmapiiri ja kaverit nousivat lähes kaikilla haastatelluilla esiin koulussa viihtymistä merkittävästi lisäävänä tekijänä.

K: Onko kavereissa enemmän niitä jotka ei käy koulua?

V: No tavallaan sellaisia sunnuntaikäviäjäitä, et ne on muistanut käydä silloin tällöin siellä. - - ...ja porukka on vähän huonoa sattunut. Sellaset yleensä kellä ei oo niin hyvä luokkahomma ollut, melkein ne on järestään jääny kesken oikeestaan. - - -

V: No, silloin se meni hyvin se eka vuosi ainakin. Toinen vuosi meni puoleen väliin, mut sit siinä vähän, kun se luokka ei ollut mikään paras mahdollinen. Sit siinä oli, et kouluaikaan pahoinpitelyä ja tällasta... - - ...sit sen takia meni loppuvuosi ihan miten sattuu ja se meni vähän siitä koko kouluhomma.

(Keskeyttänyt opiskelija)

K: Onko sinulla nyt sellainen tunne, että olet oikeassa paikassa?

V: On.

K: Mistä se tulee se tunne?

V: *Motiveista.*

K: *Tuleeko se niistä kavereista vai siitä opetuksesta? Opettajasta?*

V: *Kaverit on.*

K: *Oletko aikaisemmin tuntenut näitä ryhmässä olevia?*

V: *En.*

K: *Olet oppinut sitten tuntemaan?*

V: *Joo.*

(Koulutusala vaihtanut opiskelija)

”Se oli sen luontoinen se luokkailmapiiri, et se oikeestaan...koko koulun ilmapiiri oli sellainen, et en miä viihtynyt.”

(Koulutusala vaihtanut opiskelija)

K: *Oliko mitään huono siinä, että keskeytit?*

V: *No ehkä se että ei enää niin paljon oo tullu nähtyä kavereita silleen kun koulussa. Kuitenkin on nyt aikaa paljon vähemmän kaikelle muulle.*

(Keskeyttänyt opiskelija)

K: *Mitkä asiat on vaikuttaneet siihen, että olet kuitenkin jatkanut?*

V: *...se oli paljon pienempi ryhmä kuin mitä meillä muuten oli...sit mulle tehtiin se henk.koht. opetussuunnitelma...*

(Keskeyttämisen jälkeen opintoja jatkanut opiskelija)

Myös koulutuksen keskeyttämisprojektin alkukartoituksessa on havaittu, että opiskelijoille kavereiden kanssa toimiminen ja seurallisuus on tärkeää ja kaverei saattaa olla se kiinnekohta, jonka takia projektiin/koulutukseen osallistutaan (Ihatsu & Koskela 2001, 69, 71).

Yksi alaa vaihtanut opiskelija kertoi, että hänet pakotettiin auttamaan muita, vaikka hän halusi työskennellä yksin. Hän kuitenkin totesi, että nyt hän auttaa muitakin, kun ei ole enää pakko, kun uuden luokan ilmapiiri on toisenlainen.

Opettajan kannustaminen koettiin selvästi myönteisenä ja merkityksellisenä. Esiin nousevat asiat olivat monesti samoja kuin keskeyttämisen syyt. Myös oma sosio-ekonominen tausta nousi selittäväksi tekijäksi.

”On kai ne nyt tavallaan vähän kaikkikin (opettajat) yrittäny kannustaa, mutta... Muistan, että yks opettaja erityisesti kannusti joskus aika hyvinkin, mikä on jääny mieleen, mutta ei sekään sit auttanut.”

(Keskeyttänyt opiskelija)

K: *...mitkä on ne asiat, jotka olisivat voineet estää sen keskeyttämisen?*

V: *No ainakin se, ettei olis päässykkään töihin ja... mikäköhän muu... no se että on jo alusta asti käynyt hyvin sitä koulua, silleen ettei olis ollu niitä hylättyjä, niin kai mä sit oisin käynyt sen viimeisenkin vuoden kunnolla. Ja se varmaan jos olis rahaa, ei silleen ilman. No oletetaan et olis voittanu vaikka lotossa tai jossain ettei ois käyny töissä.*

(Keskeyttänyt opiskelija)

K: *No jos nyt ajattelet sitä keskeyttämistä, olisiko voinut olla joku asia, mikä olisi estänyt sen keskeyttämisen?*

V: No en nyt tiä oikeestaan sanoa tolleen kun meillähän ei silleen... Oisko jos olis ollut vähän jotain niin ku innostusta tai kannustusta tai muuta niin sit ois varmaan voinu olla parempi. Onhan siinä tietysti ne omat tekijät silleen aina tossa, kuiteskin aika huonoista lähöistä on lähetty liikkeelle. Jos olis ollut vähän paremmat silleen niin ku lähtökohta, niin ei sitä olis silleen niin ollu aina...kiinnostus muussa hommassa. Se on aina kun tuo raha se on juoksuttanu perässään, et se on just se kun ei ikinä oo ollu sitä omaa rahaa, eikä mitään uusia hienoja vaatteita esimerkiks oo ollu, et aina on käytetty käytettyjä kirpputoritavaroita tähän päivään asti. Ikinä en oo ees uusia vaatteita ostanu. Silleen et sen takia tietysti ollu vähän silleen syrjittynä.
(Keskeyttänyt opiskelija)

Opiskelijat arvioivat myös sitä, oliko keskeyttämisessä jotain huonoa.

K: Harmittaako se yhtään, että sitä tutkintoa ei nyt tullut suoritettua?
V: No kyllä sekin nyt periaatteessa vähän, että jos joskus päätyiskin työttömäksi niin olishan sit joku tutkinto. Kyllä se vähän harmittaa.

Kolme haastateltua oli siis ollut vaarassa keskeyttää, mutta oli kuitenkin jatkanut opintoja. Yksi oli jatkanut samalla alalla ja kahden opinnot alkoivat sujua, kun he saivat oppilaitoksen sisällä vaihtaa opiskelemaan mieleistään tutkintoa. Opiskelija ei välttämättä itse koe olevansa keskeyttämässä, vaikka se aikuisten silmin siltä näyttäisi.

K: Ovatko opintosi olleet vaarassa keskeytyä?

V: No en tiä välttämättä... Tai no vaarassa joo, ehkä koulun puolelta, mun puolelta ehkä ei kuitenkaan. Eli tota mulla oli aika paljon poissoloja henk.koht. ongelmien syystä. Oli hankala päästä aamuisin paikalle, joka teki sit sitä että mulle ei tullu kun muutama tunti viikossa läsnä oloa ja tota... Ei mua nyt kukaan potkimassa ollu ulos, mut sit taas tuntu hirveen umpikujatilanteelta, et mitä nyt tapahtuu.

(Keskeyttämisuhan jälkeen opintoja jatkanut opiskelija)

Oppilaitoksen vastaanotto tukitoimenpitein ja tarjoamalla vaihtaa alaa sai nämä opiskelijat pysymään kiinni opinnoissa.

K: Mitä mielestäsi niissä palavereissa tapahtui oikein?

V: Keskusteltiin miun tulevaisuudesta ja miten miun kannattais parannella vähän niin kuin systeemejä, että alkais homma pelaamaan.

K: Oliko ne palaverit mielestäsi tarpeellisia vai olisitko tässä tilanteessa ilman niitäkin?

V: En. Kyllä ne autto ihan hyvin.

K: Minkälaisia tukitoimia sinulle siellä värkättiin, muistatko?

V: No MixStoppi. Eihän siinä oikein muuta sitten.

K: Oletko miten käynyt?

V: Kerran viikossa.

(Koulutusala vaihtanut opiskelija)

K: Miten sinä kehittäisit ammattikoulun tukitoimia...?

V: No jos mulle tuotais sellainen nuori eteen, niin ekana mä kysyisin siltä, et miten niin ku menee, mikä on? Alkaisin siitä sit rakentamaan sellaista pohjaa, pitäis ruveta selvittämään sitä solmua, mitä sen elämässä on ja tsempata

sitä. Kysyä tietysti mielipidettä, että haluutko tehdä yhteistyötä minun kanssa. Eihän siitä mitään tuu, jos ei toisen kans tykkää tehdä yhteistyötä... Rakentais sellaista pohjaa sille nuorelle...tai olis silleen, et sillä olis kuitenkin ihan hyvä olla tai sellainen turvallinen olo vaikka mitä sattuisikin, niin ei välttämättä kaikki käännä selkää. Aina joku jelppii.
(Koulutusala vaihtanut opiskelija)

4. Johtopäätöksiä

4.1 Käsitys keskeyttämisilmiöstä

Selvitys osoitti, että merkityksellisen tiedon hankinta keskeyttämisilmiöstä on vaikeaa nykyisillä keinoilla. Opiskelijatietojärjestelmään kootuilla tiedoilla on hyvin vähän informaatioarvoa. Koulutusalojen tiedot opiskelijoiden keskeyttämisten syistä ja opiskelijoiden sijoittumisesta keskeyttämisen jälkeen sisälsivät enemmän informaatiota, mutta poikkesivat monilta osin suurestikin opiskelijan kokemuksesta. Koska keskeyttämisilmiöstä on erilaisia näkemyksiä vastaajasta riippuen, kuva keskeyttämisilmiöstä jää vaillinaiseksi, jos keskeyttämisten syitä kartoitetaan vain opiskelijoilta tai vain opettajilta.

Opetushallitukseen ilmoitetaan vain keskeyttäneiden määrät, ei syitä. Sen sijaan tilastokeskukseen toimitetaan tiedot myös keskeyttämisten syistä. ASIOssa ylläpidettävä keskeyttämissyytilasto on tällä hetkellä vain vähän tietoa antava tilasto ja osittain epäluotettava. Siksi tilastointia olisi voitava uudistaa.

Keskeistä tilastoinnin uudistamisessa on se, että keskeyttämiselle pitää voida merkitä useampia syitä. Toinen seikka on se, että keskeyttämisten syitä voidaan tilastoida kahden eri lähteen perusteella: opinto-ohjaajan/ryhmänohjaajan näkemys keskeyttämisen syistä sekä opiskelijan oma näkemys keskeyttämisen syistä. Tämän osalta on otettava selvää, saako ensin mainitunlaista tilastoa edes rakentaa.

Kolmanneksi, tilastoitavat keskeyttämisen syyt on mietittävä uudelleen. Erityisesti ”työttömäksi siirtyminen” keskeyttämisen syynä tuntuu järjettömältä. Jos ihminen todellakin haluaa olla työtön eikä opiskelija, on keskeyttämisen syy todennäköisesti taloudellinen tai opiskelumotivaatioon liittyvä syy eikä se, että ihminen haluaa olla työtön. Sen sijaan syistä puuttuu kokonaan seuraavat keskeyttämisen syyt:

- muutto toiselle paikkakunnalle
- perheeseen tai läheisiin ihmissuhteisiin liittyvät syyt
- opinto-oikeus päättynyt.

Osa elämän ongelmista asettuisi otsikon alle ”sosiaaliset ongelmat”, mutta se on määritteenä liian epämääräinen, sen jokainen tulkitsee omalla tavallaan. Päihdeongelmat on luontevaa kirjata terveydellisiksi syiksi. Muutoin erilaiset sosiaaliset ongelmat näyttäytyvät opiskelijan oireina kuten opiskelumotivaation puutteena, sopeutumisvaikeuksina tai perheeseen liittyvinä syinä.

Ehdotuksia toimenpiteiksi:

- ❖ Otetaan yhteyttä tilastokeskukseen ja neuvotellaan mahdollisuuksista muuttaa tilastointia seuraavasti:
  - ASIOta muutetaan niin, että sinne voidaan kirjata yhden opiskelijan kohdalle niin monta keskeyttämisen syytä kuin halutaan.

- ASIOta muutetaan niin, että sinne kirjataan sekä opiskelijan antamat keskeyttämisen syyt että ryhmänohjaajan/opon antamat keskeyttämisen syyt.
- Keskeyttämisen syynä ”työttömäksi siirtyminen” poistetaan tai sen käyttäminen pyritään minimoimaan ja pyritään saamaan selville ”todellinen” keskeyttämisen syy.
- Lisätään keskeyttämissyiksi muutto toiselle paikkakunnalle, perheeseen/läheisiin liittyvä syy ja opinto-oikeuden päätyminen.
- Muu syy ja Ei tietoa -koodien käyttämistä koetetaan vähentää mahdollisimman pieneksi.

4.2 Keskeyttämisten syihin vaikuttaminen

Keskeisimmät syyt opintojen keskeyttämiseen olivat *väärä alan valinta, oppilaitokseen liittyvät syyt ja opiskelumotivaation puute*. Myös *terveydelliset syyt, työelämään siirtyminen ja taloudelliset tekijät* vaikuttavat olennaisesti keskeyttämisten määrään. Jotta näihin syihin ja niiden taustoihin voidaan vaikuttaa, tarvitaan paitsi oppilaitoksessa ohjaushenkilöstön toimenpiteitä, myös työelämän ja muun viranomaisverkoston panosta, sekä yhteiskunnan rakenteiden uudelleen arviointia.

Tätä selvitystä suunniteltaessa yksi kysymys oli keskeyttäneen asiakkuudet muihin viranomaisiin. Koska haastatteluja saatiin niin niukasti, tämä puoli jäi selvittämättä. Keskeyttämisilmiön kuvan tarkentuessa on kuitenkin mahdollista ottaa kantaa siihen, miten muut viranomaiset, kuten työvoimahallinto, sosiaali- ja terveystoimi sekä nuorisotoimi voivat olla ehkäisemässä keskeyttämisä tai olla keskeyttäneen opiskelijan elämän tukena.

Keskeyttäminen ei näyttäydä opiskelijan kannalta kovin voimakkaasti syrjäyttävänä tekijänä, koska niin moni on päätenyt työhön tai koulutukseen (vrt. Komonen 2001). Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että keskeyttäminen on yleensä vaihtoehto, ei tyhjän päälle jäämistä (Vehviläinen 1999, 141). Sama pätee tämän selvityksen aineistoon. Nekin, joilla ei heti ole suunnitelmaa, ovat pääsääntöisesti uuden suunnitelman löytäneet. Oma koulutuspolkua voi rakentaa myös keskeyttämisen avulla tai siitä huolimatta (Komonen 2001, 224).

Epäonnistunut alan valinta keskeyttämisen syynä 28 %:lla opiskelijoista asettaa monia kysymyksiä. Näyttää siltä, että tällä hetkellä alan sopivuus ja kiinnostavuus testataan opiskelemalla alaa. Sopiiko tämä menetelmä yhteiskunnalle jatkossakin? Miten perusopetuksen oppilaille pystyttäisiin tarjoamaan enemmän tietoa ja kokemusta eri ammattialoista? Ketkä/mitkä tahot ovat vastuussa tiedon ja kokemuksen tarjoamisesta? Mikä on riittävä määrä tietoa ja kokemusta ammattialoista perusopetuksen aikana, että voi tehdä sellaisen alavalinnan, että saa tutkinnon suoritetuksi loppuun? Voidaanko alan tai koulutusohjelman vaihtoa oppilaitoksen sisällä sujuvoittaa vielä enemmän? Miten? Voisiko ammattiopiston ja aikuiskoulutuskeskuksen yhdistäminen helpottaa vaihtojen mahdollisuutta ja sujuvuutta?

18 vuoden ikä on kriittisin keskeyttämisten kannalta. Tarkoittaako täysi-ikäisyyden saavuttaminen joillekin nuorille sitä, että he pääsevät vihdoin eroon koulusta ja opiskelusta, kun saavat itse päättää asioistaan? Pitääkö tätä pitää luonnollisena kyllästymisreaktiona, jälkimurrosikäisenä auktoriteettien vastustamisena (koulu, vanhemmat) vai koulutuksen epäonnistumisena?

Väärä alan valinta asettaa haasteita erityisesti perusopetuksen 9. ja 10. luokkien opinto-ohjaukselle. Riittävät muutokset eivät onnistu yksin perusopetuksen opinto-ohjaajien ja opettajien voimin vaan työhön tarvitaan ammatilliset opettajat sekä työelämän edustajat. Myös työvoimahallinto voisi ottaa suuremman vastuun nuorten ammatinvalinnan ohjauksesta jo perusopetuksesta alkaen.

Oppilaitokseen liittyvät syyt olivat keskeyttämisen syynä 24 %:lla puhelinhaastatelluista. Voidaan vetää johtopäätös, että erityisesti työorientoituneet opiskelijat eivät ole kovin tyytyväisiä saamaansa kohteluun ja/tai opetukseen ammatillisissa opinnoissa. Myös työttömäksi tai toiseen oppilaitokseen päätyneissä on niitä, jotka arvostelivat oppilaitosta. Tähän asiaan voi vaikuttaa ensisijaisesti oppilaitosten oma henkilöstö. Osa tyytymättömyyden taustalla olevista asioista näyttäisi olevan rakenteellisia.

Opiskelumotivaation puute ja poissaolot keskeyttämisen taustalla (21%) asettavat merkittäviä kysymyksiä kaikille toimijoille. Koska vastuu on yhteinen, on suuri vaara, ettei kukaan kannu vastuutaan vaan se sysätään aina jonnekin muualle. Motivaation puute herättää pohdintaa.

Pitääkö motivaation puutteesta kärsivien opiskelijoiden ratkaista ”elämänsä ongelmat” ensin, minkä jälkeen he voivat palata ammatillisiin opintoihin? Tällöin ammatilliseen koulutukseen ei tarvita muuta muutosta kuin tehokas ohjaaminen pois koulusta muiden palveluiden pariin, jos opiskelu ei näytä onnistuvan normien mukaan. Toinen vaihtoehto on ajatella, että oppilaitoksen tulee luoda vaihtoehtoisia malleja niille opiskelijoille, jotka eivät motivoitu opiskelemaan nykymuotoisessa opiskelumallissa. Erilaisia vaihtoehtopedagogisia opiskelumalleja on jo kokeiltu paljon. Mikkelissä mm. Uuden mahdollisuuden koulu, Työkoulu (päättynyt), Etappi –hanke ja Oppivat työpajat -hanke.

Haastatteluista kävi ilmi, että on joukko nuoria, jotka eivät ole keskeyttämisen jälkeen hakeutuneet myöskään työvoimatoimiston tai sosiaalitoimiston asiakkaiksi. Miksi palvelut koetaan luotaan työntäviksi?

Tämän selvityksen ja muiden tutkimusten ja kokeilujen pohjalta voidaan esittää joitakin toimenpiteitä keskeyttämisten vähentämiseksi tai opiskelijoiden ”turvalliseksi saattamiseksi” ammattiin ja työelämään. Ehdotukset ovat hyvin samansuuntaisia muiden keskeyttämisestä tehtyjen selvitysten kanssa ja osa toimenpide-ehdotuksista onkin poimittu muualla Suomessa saatujen kokemusten perusteella.

Ehdotuksia oppilaitoksen toimenpiteiksi:

- ❖ Koulutusalat analysoivat keskeyttämisten syitä sekä yhdessä että aloittain. Mitä on tehty silloin, kun keskeyttäminen on suurta jatkuvasti tai poikkeuksellisesti yhtenä vuonna (kaikki alat), entä silloin, kun

keskeyttämismäärä on saatu laskemaan (erityisesti sosiaali- ja terveystieteiden sekä kulttuuriala).

- ❖ Lisätään tukiovetusmahdollisuuksia.⁸
- ❖ Ammatillisten oppilaitosten tulee kehittää ura- ja rekrytointipalvelujaan yhteistyössä työvoimatoimistojen ja elinkeinoelämän kanssa sekä edistää opiskelijoiden työllistymistä ja jatkokoulutukseen pääsemistä (Opetushallitus 2000, 72). Tästä seuraa, että oppilaitosten on aktivoitettava myös niiden opiskelijoiden urahajauksessa, jotka aikovat "karata" työelämään kesken opintojen.
  - Ne opiskelijat, joilla on keskeyttämisen vaiheessa suorittamattomia opintoja jäljellä alle vuosi tai suoritettuja opintoja vähintään 80 ov, pitäisi saada suorittamaan opintonsa loppuun. Niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka ovat siirtymässä työelämään, tulisi kartoittaa myös oppisopimuskoulutuksen mahdollisuus.
- ❖ Tulevan Etelä-Savon koulutuksen kuntayhtymän oppilaitoksen markkinointia ja tiedonkeruuta opiskelijoiden sijoittumisesta kehitetään niin, että keskeyttäneille soitetaan 1-1½ vuotta keskeyttämisen jälkeen.
  - Mikäli opiskelija on palkkatyössä, markkinoidaan erityisesti oppisopimuskoulusta.
  - Mikäli keskeyttäneellä opiskelijalla ei edelleenkään ole opiskelupaikkaa, hänelle kerrotaan tarjolla olevista aikuis- ja nuorisokoulutusvaihtoehdoista ja yhteyshenkilöistä, jotta he voivat valita elämäntilanteeseensa sopivan koulutusmuodon ja kysytään lupa ottaa uudelleen yhteyttä oppilaitoksesta päin.
  - Mikäli opiskelija on työtön ja palveluiden ulkopuolella, kysytään lupa, saako hänen yhteystietonsa antaa työvoima- ja sosiaaliviranomaisille tai muulle palveluntarjoajalle, josta voisi olla nuorelle hyötyä (esim. erilaiset projektit tai vaihtoehtoiset opiskelumuodot).
- ❖ Vahvistetaan keskeyttämisen ehkäisytoimintaa Vantaalla toteutetun saksalaisen mallin mukaan. Vantaan Haaviheikki -projektissa keskitytään opiskelijoihin, joiden opinnot ovat vaarassa keskeytyä ja heidän kanssaan aloitetaan tukitoimet yhdessä opettajien, vanhempien ja mahdollisten muiden palveluverkostojen kanssa (Asemanlapset 4/2005, 8). Tällaista toimintaa MASTissa tehdään koko ajan, mutta Vantaan kokemukset auttaisivat varmasti arvioimaan ko. työn vaatimia resursseja sekä tarjoaisivat uusia menetelmiä.
- ❖ Nykyisten opetussuunnitelmien perusteiden mukaan koko henkilöstön tulee osallistua opiskelijoiden ohjaukseen (Opetushallitus 2000, 72, Ohjauksen toimintakulttuurin muutos... 2006, 169). Tämä olisi saatava muutettua käytännöksi jokaisella koulutuslalla ja jokaisessa tutkinnossa. Keinoina pidetään henkilöstökoulutusta ja opetussuunnitelmatyötä (Ohjauksen toimintakulttuurin muutos...2006, 169). On varmistettava, että niin opiskelijat kuin henkilöstö tietää, mitä palveluja on tarjolla, mistä niitä saa ja kuka mistäkin vastaa (Miten tuemme opiskelijaa...2005, 3).
- ❖ Lisätään ja vahvistetaan keskeyttämässä olevien opiskelijoiden jatkosuunnitelmien ohjausta opinto-ohjaajien ja työvoimatoimiston

---

⁸ Kysyttäessä mitä siirtäisi perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen, yksi nuori vastasi, että tukiovetuksen. Tukiovetusta tarjottiin hänen mukaansa paljon harvemmin ammatillisissa opinnoissa.

henkilöstön kanssa (Ohjauksen toimintakulttuurin muutos... 2006, 171). Tarpeen mukaan nuoren avuksi on otettava muitakin palveluja. Kun on olemassa ohjausverkosto, nuorelle löytyy paremmin ohjaaja, jonka kanssa opiskelija on valmis jatkamaan elämän suunnitteluun.⁹

- ❖ Lisätään henkilöstöä opintojen ohjaukseen.
- ❖ Lisätään erityisopetuksen tarjontaa eli myös henkilöstön täydennyskoulutusta tai uusien erityisopettajien rekrytointia.
- ❖ Nuoret, joilla on vähäiset opiskelutaidot ja joiden opiskelu ei jostain syystä kulje samassa tahdissa muiden kanssa, tarvitsevat erittäin selkeät ohjeet opiskeluunsa sekä napakan ohjauksen (vrt. tilapäisen poissaolon jälkeen opiskeluita jatkavat, s. 26).¹⁰
- ❖ Opiskelun teoriapainotteisuuden vierastaminen voi liittyä myös yhteisiin aineisiin. Siinä tapauksessa eri alojen opiskelijat, joilla on vaikeuksia yhteisten aineiden suorittamisessa voidaan koota ”klinikkaopetukseen” pienryhmiin, jossa on tarjolla tavallista enemmän henkilökohtaista ohjausta ja tukiovetusta.
- ❖ Selvitetään tarkemmin niiden alojen opetuksen laatua, joilla opiskelijat valittavat tekemisen puutetta. Onko kyse henkilöstön vähäisyydestä vai kehittymättömyydestä opetusmenetelmistä vai molemmista? Asiaan liittyvistä ilmiöistä tehdään tarvittaessa selvitys ja toiminnan muutosesitys valtakunnalliselle tasolle.
- ❖ Oppilaitoksen tulisi kartoittaa mahdollisuudet rakentaa työpajoja oppilaitoksen sisään ja sen kautta mahdollistaa osalle opiskelijoista työvaltaisempi opiskelu.

Oppilaan ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeessa on esitetty keinoiksi myös opiskelijoiden poissaolojen ja opintosuoritusten seurantajärjestelmiä, josta välitetään tietoa myös huoltajille (Ohjauksen toimintakulttuurin muutos... 2006, 171). ESR-projekteissa on yritetty ehkäistä keskeyttämisistä monin tavoin. Launosen (2006) kokoamassa raportissa on esitelty tiiviisti useita käytössä olevia *keinoja keskeyttämisten ehkäisemiseksi*. Keinot on esitetty luettelomaisesti, jotta lukija voi samalla mielessään tai sivun laitaan rastia, mitkä kohdat omassa oppilaitoksessa ovat jo käytössä.

- ❖ Opintojen tärkeä aloitusvaihe
  - Saattaen vaihto (tiedonsiirtolomakkeet ja –palaverit)
  - Tutustuminen oppilaitokseen etukäteen (mm. vierailut ja ammattikymppi)
  - Toisiin tutustuminen ja ryhmäytyminen
  - Alkuhaastattelut ja alkutestit (tarvittaessa opintojen alussa pienryhmäopetusta aineissa, joissa havaittu vaikeuksia)
- ❖ Opettajien koulutus kohtaamaan erilainen opiskelija
  - Koulutuspäivät, luennot ja opinnot
  - Monipuoliset opetusmenetelmät

---

⁹ Mikkelissä on olemassa Palveluryhmä Paula, joka tekee juuri tämänkaltaista työtä. Sen työtä tulisi suunnata paitsi jo keskeyttäneisiin, myös keskeyttämisen alla oleviin nuoriin, jolloin opetushenkilöstön mukaan ottaminen nuoren tueksi on välttämätöntä.

¹⁰ Ko. asia on havaittu myös Työkoulussa opiskelleiden nuorten kohdalla (Hyttinen-Lilja 2006). Myös keskeyttämisen jälkeen opintoja jatkanut nuori kuvasi, että henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman kanssa opiskelu tuntuu epäselvältä: ”mäkin about tiedän mitä tuleman pitää, mut kuitenkin en tiedä”.

- Oppimistyylikartoitukset
- Samanaikaisopetus
- Ammatillisten ohjaajien käyttö
- Opettajan resursointi opiskelijoiden tukitoimiin
- Työpariopiminen
- Yhteisten aineiden integrointi ammatillisiin aineisiin
- Korjaava opetus, työanalyysi ja kehittämisryhmätyöskentely
- Tukiopetus ja taitotaso-oppimateriaalit
- Lukiopetus
- ❖ Ammatilliset pajat, pysäkit ja rästituvat
- ❖ Moniammatillinen yhteistyö
- ❖ Selkeämmät oppimateriaalit
- ❖ Kerhot ja muu vapaa-ajan toiminta
- ❖ Muita hyviä käytäntöjä
  - Maksuton aamupuuro
  - Opinpolku-kansio opintojen seurantaan
  - Sähköinen HOPS
  - Taideilmaisun ryhmä
  - Arkielämän taidot –kurssi.

Opiskeluajankaisen ja sitä aiemman elämänkulun tapahtumien merkitykset nuoren elämässä olisi tunnistettava paremmin. Elämänkulussa saattaa olla voimavaroja tuottavia asioita vaikkapa vastoinkäymisistä oppimisen kautta tai elämänhallintaa turmelevia tekijöitä, kuten koulukiusaamiskokemukset (Kuronen 2005).

Opiskelun ohjaus kaikkien opettajien tehtävänä ei vielä toteudu (Miten tuemme opiskelijaa... 2005,7). Opetushallituksen Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? -opas ammatillisen oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseen (2005) antaa paljon eväitä ohjauksen kehittämiseen. Sitä lukiessa on myös selvää, ettei ohjaus voi olla vain harvalukuisten opinto-ohjaajien tehtävä vaan ohjaus kuuluu jokaiselle opiskelijan kanssa työskentelevälle.

Ammatillisten oppilaitosten aktivointi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen –projekti on tuottanut tietoa keskeyttämisen alla oleville nuorille järjestetyistä projekteista ja niiden onnistumisista ja haasteista (Ihatsu & Koskela 2001).

Ehdotuksia viranomaisverkostojen toimenpiteiksi:

- ❖ Perusopetuksen ammatilliseen koulutukseen suuntautuville nuorille pitäisi tarjota enemmän mahdollisuuksia tutustua ammattialoihin.¹¹

---

¹¹ Opetushallituksen selvityksessä yhteishaussa hakematta jättäneistä opiskelijoista tehtiin toimenpide-ehdotukset, että oppilaanohjauksen työelämää ja ammatitietoutta koskevaa sisältöä tulee kehittää, lisäopetuksen merkitystä lisäopetuksen jälkeisen jatkokoulutukseen hakeutumisen suhteen tulee tutkia, yhteishakuun liittyvää seuranta, tukimuotoja ja tilastointia tulee kehittää ja selkeyttää sekä toteuttaa monipuolista aikaisen puuttumisen periaatetta noudattavaa oppilashuoltoa yhteistyössä oppilaitosten ja vanhempien kanssa. (Niittymäki 2005, 6.)

- ❖ Perusopetuksen lisäopetusta esitetään laajennettavaksi myös perusopetuksen kaksi vuotta aiemmin päättäneisiin ja joustavammaksi oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaan sekä ammatillisen koulutuksen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen laajentamista (Perusopetuksen ja toisen asteen...2005). Tämän selvityksen näkökulmasta lisäopetukseen ja ohjaavaan ja valmentavaan opetukseen tulisi voida ohjata enemmän niitä nuoria, joiden ammatinvalinta on vielä hataralla pohjalla heti peruskoulun jälkeen tai varhaisessa vaiheessa tapahtuneen keskeyttämisen jälkeen. Opetusta tulisi kehittää vielä enemmän ammatinvalinnanohjaukselliseen suuntaan.
- ❖ Omaura-toiminta eli työpainotteinen ja elämänhallinnan lisäämistä tavoitteleva perusopetuksen 9. luokka on todettu lisäävän oppilaiden elämänhallintaa myös pidemmällä aikavälillä (Veijola 2005). Tässä ja nyt –nuorten opiskeluvalmiuksien parantamiseksi tarvittaisiin vaihtoehtoja pedagogiikkaa jo perusopetuksessa.
- ❖ Terveystieteiden tulisi toimia aktiivisesti myös oppilaitokseen päin silloin, kun on epävarmaa, onko opiskelija täysin työ(opiskelu)kykyinen.
- ❖ Sosiaalitoimen tulisi toimia aktiivisesti oppilaitokseen päin silloin, kun on selvää, etteivät opiskelijan voimavarat riitä täystahtiseen opiskeluun. Tukihenkilö opiskelijan rinnalla oli tuottanut hyviä tuloksia koulussa pysyneiden kohdalla.
- ❖ Työvoimapalvelujen ja kuntouttavan työtoiminnan tulisi miettiä, miten he voivat tavoittaa palveluidensa piiriin ne nuoret, joille työvoimatoimiston ja sosiaalitoimiston byrokratia tuntuu liian suurelta kynnykseltä.

Ehdotuksia työelämän toimenpiteiksi:

- ❖ Työnantajien aktivoituminen tutkintoa vailla olevien työntekijöidensä kouluttamisesta oppisopimuskoulutuksen keinoin ja/tai olemassa olevien työvoimahallinnon tukien avulla.
- ❖ Työnantajien aktivoituminen oman ammattialan tutuksi tekemisestä nuorille. Ammatillisen työssäoppimisen laajentaminen on edistänyt asiaa. Nyt yhteistyötä tulisi laajentaa perusopetusikäisten nuorten suuntaan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi jatkossa.
  - TET-jaksojen järjestäminen suunnitelmallisemmin niiden ammattialojen kanssa, joille nuoret suunnittelevat hakeutuvansa opiskelemaan.
  - 8.-9. luokkien välisenä kesänä tapahtuvien työelämään tutustumisjaksojen luominen osana joko perusopetuksen opinto-ohjauksen tai työvoimahallinnon ammatinvalinnan ohjausta.

Ehdotuksia yhteiskunnan rakenteiden näkökulmasta:

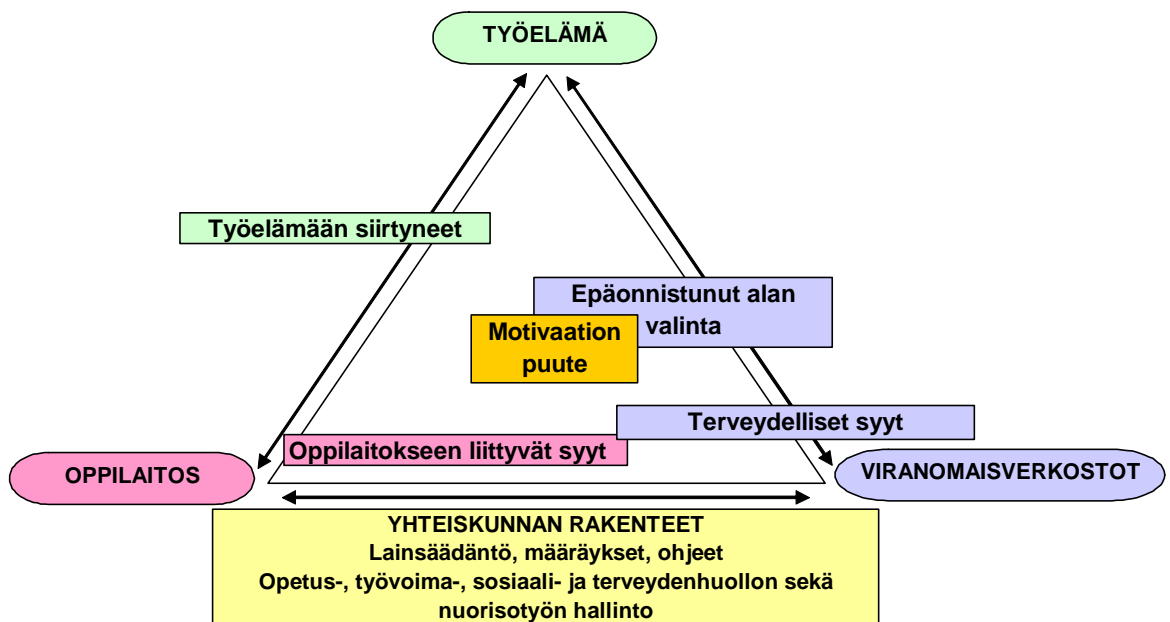
- ❖ Tekniikan ja liikenteen alan koulutuksen vaatimaa työnopetusta olisi tarkasteltava ja selvitettävä, voidaanko työnopetus järjestää oppimisen kannalta tehokkaammin. Tehokkaampi oppiminen saattaa vaatia lisää työnoppimistilanteita (uudenlaisia menetelmiä, esim. simulaatio-oppimista) ja/tai lisää ohjaus- ja opetushenkilöstöä.
- ❖ Ammatilliseen koulutukseen tulisi rakentaa työpainotteisempi opiskeluväylä eli työpajatyypinen opiskelumuoto.

- ❖ Koska 3.-5. hakutoiveeseen päässeet keskeyttävät suurella todennäköisyydellä, on ”pakkohakua” arvioitava kriittisesti.
- ❖ Osa keskeyttäneistä opiskelijoista jää kokonaan työvoimahallinnon ja sosiaalitoimen palvelujen ulkopuolelle, koska niiden tarjoama tuki alle 25-vuotiaille tutkintoa vailla oleville on lähes yksinomaan vastikkeellista. On selvästi joukko nuoria, jotka aktivoituvat työmarkkinatukijärjestelmän ansiosta, mutta huolestuttavaa on, että osa syrjäytetään taloudellisen ja ohjauksellisen tuen piiristä monimutkaisilla ja vastikkeellisilla järjestelmillä. Työmarkkinatukijärjestelmän ja kuntouttavan työtoiminnan mahdollisuuksia ja kehittämiskohteita tulisi arvioida uudelleen nyt ”syrjäytettyjen” nuorten näkökulmasta.
- ❖ Työmarkkinatuki nimitys voitaisiin muuttaa ammatinvalintatueksi alle 25-vuotiaiden vailla ammatillista tutkintoa olevien kohdalla, mikäli nykyinen opetusvelvollisuuden ulottaminen ammatillisen tutkinnon hankkimiseen säilytetään.
  - Mahdollisuus ammatinvalintatukeen tulisi olla heti perusopetuksen jälkeen 15-vuotiaista alkaen. Se voitaisiin myöntää, jos nuori lähtee ammatinvalintaa tukevaan koulutukseen, työharjoitteluun tai työkokeiluun.
  - Tuen suuruus olisi pieni niin kauan kuin yhteiskunta maksaa nuoresta lapsilisää vanhemmille.
- ❖ Opintotukijärjestelmä työntää perheellisiä opiskelijoita pois oppilaitoksista työelämään. Opintotukijärjestelmän tulisi paremmin huomioida perheellisten tarpeet. Opintotuen, työmarkkinatuen ja toimeentulotuen järjestelmiä olisi uudistettava niin, etteivät ne aiheuta pakoa tutkintotavoitteisesta koulutuksesta.
- ❖ Osa-aikaisen opiskelun mahdollistaminen kuntoutumassa oleville opiskelijoille.

Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten aktivoimiseksi on olemassa erilaisia palveluja. Työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen kuntouttavan työtoiminnan palvelut ovat samalla paitsi aktivoivia myös kontrolloivia palveluja. Erilaiset hankkeet ja projektit tarjoavat määräaikaaisesti mahdollisuuksia ilman kontrollilähtökohtaa. Ne pystyvät tarjoamaan ohjausta aina pienelle ryhmälle kerrallaan, usein tuloksekkaasti. Ongelmana on niiden määräaikaisuus. Nuorten työpajat ovat jo vakiintuneet, vaikka henkilöstö on edelleen vaihtuvaa. Jo 1990-luvun puolivälissä havaittu tarve tiivistää ammatillisen koulutuksen ja työpajojen yhteistyötä, on viime vuosina vihdoon liikahtanut eteenpäin ja nyt on meneillään useita hankkeita ammatin hankkimiseksi paljolti työpajoilla opiskellen. Myös Mikkelissä on aloittanut Oppivat työpajat –hanke eli ammatillisten oppilaitosten ja työpajojen yhteistyön kehittämishanke. Oleellista on, kuinka moni toimintamuoto voidaan vakinaistaa projektien jälkeen. On kuitenkin epärealistista ajatella, että uusia toimintamuotoja saataisiin ilman kokeiluja (projekteja), joten projekteja ja niistä tuotettavaa tietoa tarvitaan uusien toimintamuotojen käynnistämiseksi.

Seuraavassa kuviossa on kuvattu työelämän, viranomaisverkoston, ammatillisten oppilaitosten ja yhteiskunnan vastuuta keskeyttämisten syihin paneutumisessa ja keskeyttämisten vähentämisessä.

Kuvio 7. Yhteiskunnan, oppilaitoksen, viranomaisverkoston ja työelämän vastuu ja yhteistyön tarve opintojen keskeyttämisen syihin vaikuttamisessa.

Työelämään siirtyneiden vailla ammatillista koulutusta olevien nuorten työnantajien on otettava vastuuta rekrytointipolitiikastaan. Oppilaitosten ja työvoimahallinnon tulee tarjota erilaisia vaihtoehtoja työntekijöiden kouluttamiseksi ammattiin, myös työvaltaisia koulutusmuotoja kuten oppisopimuskoulutusta. Päätökset jäävät työnantajan ja työntekijän harteille. Jos työnantajat eivät mahdollista työntekijöidensä kouluttautumista, eivät työnantajajärjestöt voi syyttää yhteiskuntaa osaavan työvoiman puutteesta.

Epäonnistuneiden alan valintojen vähentämisessä ovat keskeisessä asemassa perusopetuksen opinto-ohjaus, yhteishakujärjestelmä, nuorten mahdollisuudet tutustua työelämään TET-jaksojen tai kesätöiden kautta jo peruskouluaikana sekä vailla ammatillista koulutusta oleviin nuoriin kohdistettu työvoima- ja sosiaalipolitiikka. Työelämä on vastuussa mahdollisuuksien tarjoamisesta tutustua työelämään, jotta nuoret voivat tehdä perusteltuja ja koeteltuja opiskeluvaihtoehtoja. Ammatillinen toinen aste on vastuussa siitä, että se antaa realistisen kuvan opiskelusta ja tarjoaa mahdollisuuksia tutustua ammatilliseen opiskeluun nykyistä paremmin.

Terveydellisistä syistä keskeyttäneiden terveyden hoitamisesta on vastuussa terveydenhuolto, sekä tarvittaessa sosiaalihuolto. Oppilaitos, työvoimahallinto ja sosiaalihuolto ovat vastuussa sellaisten opintomuotojen rakentamisesta, jotka ovat soveltuvia kuntoutuksen edetessä osa-aikaiseen opiskeluun. Työelämässä tunnetaan määräaikainen kuntoutustuki, joka mahdollistaa osa-aikaisen työn teon. Yhteiskunnan tulee mahdollistaa myös osa-aikainen opiskelu (ja osa-aikainen kuntoutus tai sairausloma).

Oppilaitoksiin liittyvien syiden vähentäminen on oppilaitosten vastuulla. Oppilaitosten vastuulla on myös viedä tietoa ja muutosesityksiä kansallisen tason päätöksentekoon, jos nykyinen järjestelmä ei vastaa opiskelijoiden oppimisen tarpeisiin.

Opiskeluhaluttomuuden muuttamisesta innostumiseksi ovat vastuussa erityisesti oppilaitokset. Niille nuorille, jotka tarvitsevat ennen opiskelua tai opiskelujaksojen välissä jotain muuta toimintaa, olisi oppilaitoksen yhdessä viranomaisverkostojen ja kansallisen tason päätöksenteon kanssa luotava mahdollisuuksia rakentaa sellaisia tulevaisuuden suunnitelmia, joihin nuoret voivat kiinnittyä. Todennäköisesti tähän tarvitaan myös työelämää. Perusopetus on vastuussa siitä, ettei se tapa työkeskeisten nuorten opiskeluintoa jo ennen ammatilliseen koulutukseen pääsemistä.

Suurin haaste on toimeen tarttuminen. Pitäisi aloittaa hyviksi havaittujen asioiden tekeminen sekä lisätä oikeansuuntaista tekemistä, jota jo tehdään. Toinen haaste on resurssien vaatiminen opiskelijoiden hyväksi. Oppilaitosten henkilöstön olisi pystyttävä toteamaan, missä kohdissa eväät loppuvat ja vaatia resursseja oman osaamisen laajentamiseen, opetukseen ja ohjaukseen sekä tukipalveluihin.

Oppilaitoksen toimenpiteillä on tarkoitus saada jokainen opiskelijoiden kanssa toimiva huomioimaan työssään opiskelijoiden innostamisen opiskeluun, työntekoon ja ammatin hankkimiseen. Toimenpiteiden käytäntöön saattaminen on osa oppilaitoksen toimintaa. Se voidaan niveltää myös osaksi meneillään olevia tai tulevia kehittämishankkeita. Samaan aikaan on ylläpidettävä keskustelua valtakunnalliseen päätöksentekoon siitä, mitkä toimenpiteet purevat niin hyvin, että ne pitäisi vakinaistaa, ettei toiminta olisi vain määräaikaisten kokeilujen varassa.

4.3 Lopuksi

Selvitystä tehdessä etsin käsiini melkoisen määrän erilaisia koulutuksesta syrjäytymistä koskevia tutkimuksia ja selvityksiä. Niistä löytyi paljon hyviä käytäntöjä. Osa tutkimusten toimenpide-ehdotuksista jää melko yleiselle tasolle tai kohdistuu enemmän yhteiskunnan tukitoimiin tai rakenteisiin kuin itse opetus- ja ohjaustoiminnan kehittämiseen. Yhteistä tutkimuksissa ovat kuitenkin silmiinpistävän samankaltaiset tulokset. Koulutuksensa keskeyttäneistä nuorista on saatavilla tietoa ja tämä paikallisella tasolla tehty selvitys osoitti, että Mikkelissä keskeyttämisilmiö näyttää hyvin samankaltaiselta kuin aiemmissa tutkimuksissa, joiden aineisto on muualta Suomesta (vrt. Komonen 2001 ja Aho & Vehviläinen 1997).

Koulutuksesta syrjäytymisen ehkäisystä löytyy niin yleistä kuin alakohtaista tietoa. Myös ohjauksesta on tehty selvityksiä, koottu hyviä käytäntöjä ja annettu toimenpide-ehdotuksia oppilaitoksille. On laadittu myös oppaita, miten tukea ja ohjata opiskelijaa. Näiden käytännön toimintatapoja kuvaavien tekstien tulisi kulua opettajien käsissä ja poikia yhteydenottoihin kollegoiden suuntaan eri puolilla Suomea. Maailmaa ei voi parantaa kerralla, mutta omaa työmotivaatiotaan voi parantaa askel kerrallaan hankkimalla uusia keinoja omaan työhön, yrittämällä ymmärtää oman työnsä vaikutuksia sekä sijoittumista opiskelijan elämän kokonaisuuteen. Koska osa keskeyttäneiden opiskelijoiden kritiikistä kohdistuu opetuksen laatuun sen ammatillisten sisältöjen osalta, on merkittävää, että opettajilla on mahdollisuus ja halu

kartuttaa ja päivittää ammatillisia tietojaan ja taitojaan sekä pedagogista osaamistaan.

Oppilaitosten tulisi antaa henkilöstölleen mahdollisuus tarkastella rooliaan opiskelijan elämässä sekä kartuttaa ohjausosaamistaan opiskelijan opiskeluun, ammattiin ja työelämään kasvamisen suhteen. Niissä tilanteissa, joissa opettajien ja oppilaitoksen toiminnalle tulee kritiikkiä, kuten tämän selvityksen joissakin haastatteluissa, olisi syytä pysähtyä keskeyttämisilmiön ääreen. Ei etsien syyllistä, vaan etsien niitä kriittisiä pisteitä, missä opettaja voisi toimia toisin. Ja toisaalta etsien niitä kohtia, missä on onnistuttu keskeyttämisuhka purkamaan. Mikä on ollut opettajan rooli onnistumisessa? Näitä onnistumistarinoita väitän olevan paljonkin.

Opettajien tulisi tarkastella keskeyttämistä useista näkökulmista, ensin puhtaasti oman työnsä, opettajuuden näkökulmasta. Opiskelijoiden motivaatio opiskella liittyy ensisijaisesti juuri ammatin oppimiseen ja sitä kautta työelämään pääsemiseen. Miten opettaja voi onnistua hyvin tässä keskeisessä tehtävässä? Toiseksi opettajien tulisi tarkastella keskeyttämisuhkaa opiskelijan kannalta. Olisiko se opiskelijalle hyvä vai huono asia, että hän keskeyttäisi? Mikä olisi keskeyttämisen jälkeen valittava parempi vaihtoehto? Jos parempi vaihtoehto löytyy, opettaja voi saattaa opiskelijan hyvillä mielin uusiin haasteisiin. Kolmanneksi: opettajien tulisi ymmärtää tehtävänsä yhteiskunnan kokonaisuudessa selkeästi. Ei ole yhteiskunnan etu, että meillä on nuoria ja aikuisia, jotka eivät saa opiskeltua itselleen ammattia ja jäävät siksi työelämän ulkopuolelle. Opettajilla pitää olla vastuu tilanteista, joissa keskeyttämisen uhka on, mutta opiskelun tilalle ei ole löytymässä mitään hyvää vaihtoehtoa. Tällöin opettajan velvollisuus on käydä rajapintakeskustelua siitä, miten tilanne ratkaistaan ja ketä siihen tarvitaan. Oppilaitokset eivät voi pestä käsiään tilanteesta sysäämällä sitä yksin sosiaali-, terveys- tai työvoimaviranomaisille, kun päämäärä kuitenkin on jollain aikataululla työelämään pääseminen ja oppilaitokset ovat keskeisimmässä roolissa työelämävalmiuksien rakentamisessa. Keskeistä on myös huomata aikataulun muuttuminen. Hankalissa tilanteissa on luovuttava tavoitteesta saada keskeyttämässä oleva opiskelija valmistumaan ammattiin ja työelämään samaan tahtiin opiskelutovereidensa kanssa. Me ihmiset elämme elämäämme eri tahtiin. Eikä se ole oppilaitoksen tai jonkun muun instituution vika. Se ei ole vika ollenkaan. Se on normaalia elämää.

Opettajien tulisi siis kiinnittyä olemaan aktiivinen osa sitä verkostoa, joka on vastuussa opiskelijan ammattiin valmistumisesta ja muun elämän tukemisesta lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna. Vain yhteisen keskustelun ja yhdessä tekemisen kautta opettaja ja oppilaitos voivat löytää roolinsa suhteessa työelämään ja opiskelijan mahdollisesti tarvitsemiin tukiverkostoihin. Sitä keskustelua ei aloiteta sanomalla, että ”opettajan pitää nykyään olla kuraattori, psykologi ja lääkäri”. Se aloitetaan sanomalla, että me opettajat tarvitsemme avuksi niin muita viranomaisia kuin työnantajia, jos aiomme saada kaikille nuorille ammatin. Lisäksi tarvitaan usein poliitikkoja eli lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia muutoksia oppilaitoksiin ja muuhun yhteiskuntaan. Niitä pitää vaatia. Yhdessä. Se on viranomaisten ja työnantajien vastuu. Eikä maailma silti valmiiksi tule, ei edes yksi elämä.

Lähteet

Aho, M. 2004. Opiskelijan tukeminen Itä-Suomen työkoulussa 2000. Työkouluperiaate näkökulmana opiskelijan elämönhallinnan ja opiskeluprosessin tukemisen ammatillisessa koulutuksessa. Itä-Suomen työkoulun julkaisuja 7. Kuopio: Kopijyvä.

Aho, S. & Vehviläinen, J. 1997. Keppi ja porkkana. Tutkimus alle 20-vuotiaita aktivoivan työvoimapolitiittisen uudistuksen vaikutuksista ja koulutuksen ulkopuolelle jäävistä nuorista. ESR-julkaisut 3/97. Helsinki: Oy Edita Ab.

Asemanlapset 4/2005. Nro 24. Kauneus ja hyvä olo. Vsk 6. Aseman Lapset ry. Forssa: Forssan kirjapaino ISO 9002.

Helakorpi, S. & Helander J. & Jahnukainen M. 2005. Itä-Suomen työkoulu 2000-hankkeen arviointitutkimus. Itä-Suomen työkoulun julkaisuja 8. Kuopio: Kopijyvä.

Hyttinen-Lilja, M. 2006. Keskustelut syksyn 2006 aikana Hyttinen-Liljan kokemuksista nuorten ohjaajana ja tukijana koulukuraattorin ja projektipäällikön roolissa.

Hämäläinen, J. & Komonen, K. 2003. Työkoulumalli ammatillisessa koulutuksessa. Itä-Suomen työkoulun julkaisuja 2. Kuopio.

Hämäläinen, J. ym. 2005. Elämän syrjästä kiinni. Kuvaus Itä-Suomen työkoulu 2000 –hankkeen toiminnasta. Itä-Suomen työkoulun julkaisuja 10. Hämäläinen, J. & Eskelinen t. & Kiiski E. & Komonen K. & Rautiainen J. Kuopio: Kopijyvä.

Ihatsu, M. 1994. Ammattioppilaitoksen pudokkaat. Teoksessa M. Ihatsu & K. Matilainen (toim.) Neljännesvuosisata erityispedagogiikka Joensuun yliopistossa. Kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita n:o 55. Joensuun yliopisto.

Ihatsu, M. & Koskela H. 2001. Keskeyttääkö vai ei? Ammatillisten oppilaitosten aktivointi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen – projektin alkukartoitus. Opetushallitus. Vantaa: TummaVuoren kirjapaino Oy. Verkkojulkaisu.

Karisto, A. & Montén S. 1997. Jakomäestä Kulosaareen. Pedagogisen eetoksen ja lukionkäynnin aluevaihtelut Helsingissä. Artikkelit Sosiologia lehdessä 2/1997, ss. 99-112. Westermarck-seuran julkaisu. Forssa: Forssan kirjapaino Oy.

Kittamaa, J. 2005. Metsäkoneenkuljettajaopiskelijoiden opintojen keskeyttäminen ja valmistumisen jälkeinen sijoittuminen. opetushallitus. Moniste 28/2005. Verkkojulkaisu.

Komonen, K. 2001. Koulutusyhteiskunnan marginaalissa? Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden nuorten yhteiskunnallinen osallisuus. Joensuun

yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. N:o 47. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Kuronen, I. 2005. Sain uuden alun. Vai sainko? tarinoita haasteellisten nuorten koulukokemuksista heidän elämänsä aikana. Pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteen laitos, Jyväskylän yliopisto. Julkaisematon.

Kylmäkoski, M. 2004. Itä-Suomen Työkoulu – opiskelijoiden menestystarinoita. Itä-Suomen työkoulun julkaisuja 6. Kuopio: Kopijyvä.

Launonen, A. 2005. Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen ehkäisy ja ammatilliseen koulutukseen aktivointi – rahalla vai rakkaudella? Päätyneiden tavoite 3 –ohjelman ESR-projektien 2000-2003 loppuraporttien ja laadullisten raporttien analysointi ja projektien vaikuttavuuden selvittäminen. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy. Verkkojulkaisu.

Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? Opas ammatillisen oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseen. **2005.** Numminen, U. & Heino, J. & Joronen-Vallin, K. & Karlsson, R. & Lerkkanen, J. & Virtanen, R. & Pirttiniemi, J. (toim.) Opetushallitus. Verkkojulkaisu.

Niittymäki, T. 2005. Selvitys vuonna 2005 perusopetuksen päättävistä oppilaista, jotka eivät hakeneet opiskelupaikkaa kevään toisen asteen yhteishaussa. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino oy. Verkkojulkaisu.

Opetusministeriön kirje 1/502/2006. Ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamisen vauhdittamishanke. Opetusministeriön kirje ammatillisille oppilaitoksille 5.4.2006.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/lomakkeet_ja_paeaetoekset/asiakirjat/Vauhdittamishankekirje.pdf

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. 2005. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33. Helsinki: Yliopistopaino. Verkkojulkaisu.

Saarela, P. 1998. Nuorisobarometri 1/1998. Selvitys 15-29-vuotiaiden nuorten suomalaisten nuorten koulutukseen, työhön, työelämän muutoksiin ja julkisen talouden säästöihin sekä syrjäytymiseen liittyvistä käsityksistä. NUORAn julkaisuja. nro 7. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Helsinki: Nykypaino Oy.

Saarela, P. 2002. Nuorisobarometri 2002. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Nuora, julkaisuja 24. Jyväskylä: Gummerus. Verkkojulkaisu.

Tilastokeskus 2006. www.stat.fi

Tilastokeskus/Opetushallitus 2006. Marianne Portin 27.9.2006.

Vaihtoehtoinen polku ammattiin opiskelijan ja ohjaajan mahdollisuutena. 2004. Toim. M. Heinikainen & M. Hyttinen-Lilja. Itä-Suomen työkoulu 2000 – hanke vuosina 2001-2004. Mikkelin ammattiopiston verkostokouluyksikön raportti. Mikkeli: Mikkelin ammattiopisto.

Vehviläinen, J. 1999. Polun rakentajat. Nuorten sijoittuminen ammatilliseen koulutukseen ja työelämään. ESR-julkaisut 49/99. Helsinki: Oy Edita Ab.

Vehviläinen, J. 2003. Selvitys innopajojen toiminnasta. Ammatilliseen koulutukseen aktivointi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen. Tavoite 3 –ohjelman ESR-projektien loppuraportti 2000-2003. Opetushallitus. Verkkojulkaisu.

Veijola, E. 2005. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja Omaura. Seurantatutkimus Omaura-toimintaan osallistuneiden nuorten elämänvaiheista 1995-2001. Opetusministeriön julkaisuja 2005:33. Opetusministeriö. Helsinki: Yliopistopaino. Verkkojulkaisu.

OPIKSELUN TUKEMINEN

TEEMANA HANKKEET

VARIKKO

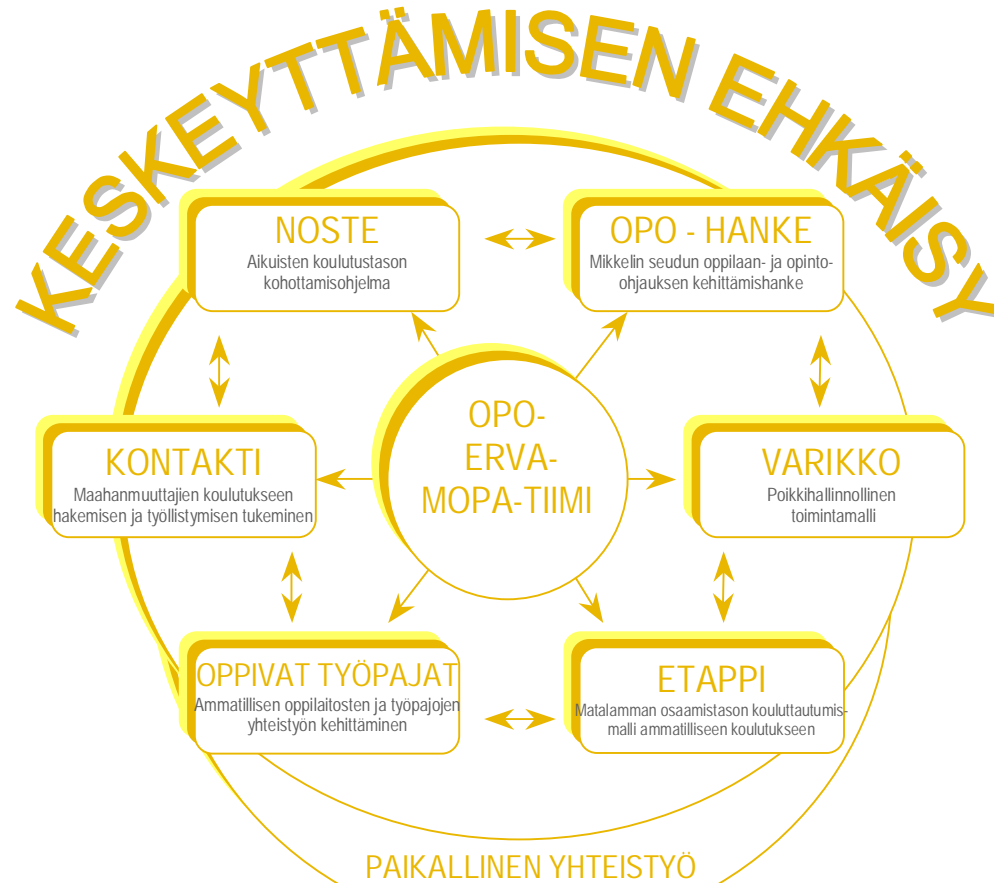
- 1.5.05-31.10.07
- työvalmentajan tuoma resurssi
- teemapäivät opiskelijoille
- koulutuspäiviä opiskelijoille
- koulutuspäiviä henkilökunnalle
- tutkimustietoa opiskelijoiden keskeyttämisestä
- kehittämistyön tukeminen Mopa-tiimissä
- kehittämisresurssi opiskelijahuoltoon
- yhteistyön vahvistaminen paikallisessa toimintaympäristössä
- palveluryhmä Paulan toiminta
- kansainväliset asiantuntijavaihdot

KONTAKTI

- 15.8.05-31.12.07
- maahanmuuttajille ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisvaiheessa, aikaisempien todistuksien käännökset suomeksi
- tarvittaessa tuki työssäoppimispaikkojen hakemisessa
- maahanmuuttajaopiskelijoiden opetusjärjestelyjen kehittämis ehdotukset yhteistyössä Mast:n ja MAKK:n opettajista kootun työryhmän kanssa, tuki yksittäisten opiskelijoiden opetusjärjestelyjen suunnittelussa
- aikaisempaa koulutusta ja/tai työkokemusta omaavien aikuisten maahanmuuttajien osaamiskartoitusten pilotointia kolmen koulutusalan kanssa, palvelujen ostaminen
- tarjottu ja järjestetty henkilöstölle maksutonta koulutusta monikulttuurisuudesta
- maahanmuuttajien oppisopimuskoulutusvalmiuksien tukeminen yhteistyössä Oppisopimustoimiston kanssa
- kehitetty ja toteutettu työpaikkaohjaajakoulutukseen oma osuus maahanmuuttajista työssäoppijoina v. 2003-2006
- maahanmuuttajien työhön ja koulutukseen tukevan palveluverkoston kokoonkutoaminen ja kehittäminen yhdessä eri organisaatioiden kanssa (työvoimahallinto, Mikkelin kaupunki, Mast, MAKK, muut toimijat)

OPO - HANKE

- 2004-
- ohjausväen yhteistyöverkostojen vahvistaminen
- koulutusta opettajille ja opoille uusien pedagogisten välineiden saamiseksi erityisopetukseen
- ryhmänohjaajan tehtävien selkeyttäminen
- nivelvaiheen kehittäminen

OPO - TIIMI

opinto-ohjauksen tiimi

ERVA - TIIMI

erityisopetuksen ja valmentavan ja kuntouttavan opetuksen tiimi

MOPA - TIIMI

Mikkelin ammattiopiston opiskelijapalvelujen tiimi

ETAPPI

- 1.5.05-31.10.07
- matalamman osaamistason kouluttautumismalli
- uusi polku ammatilliseen perustutkintoon
- kaksi valmista opetussuunnitelmaa (vanhustyön ja talotekniikan perustutkinnon osatutkinnon opetussuunnitelma 40 ov)
- monipuolistaa opiskelijarekrytointia
- pedagogisten menetelmien kehittäminen
- opettajille koulutusta
- henkilöresurssi opetuksen tukemiseen
- työelämäyhteistyön vahvistaminen
- yhteistyön vahvistaminen paikallisessa toimintaympäristössä
- opiskelijahuoltoon kehittämisresurssi
- kansainväliset asiantuntijavaihdot

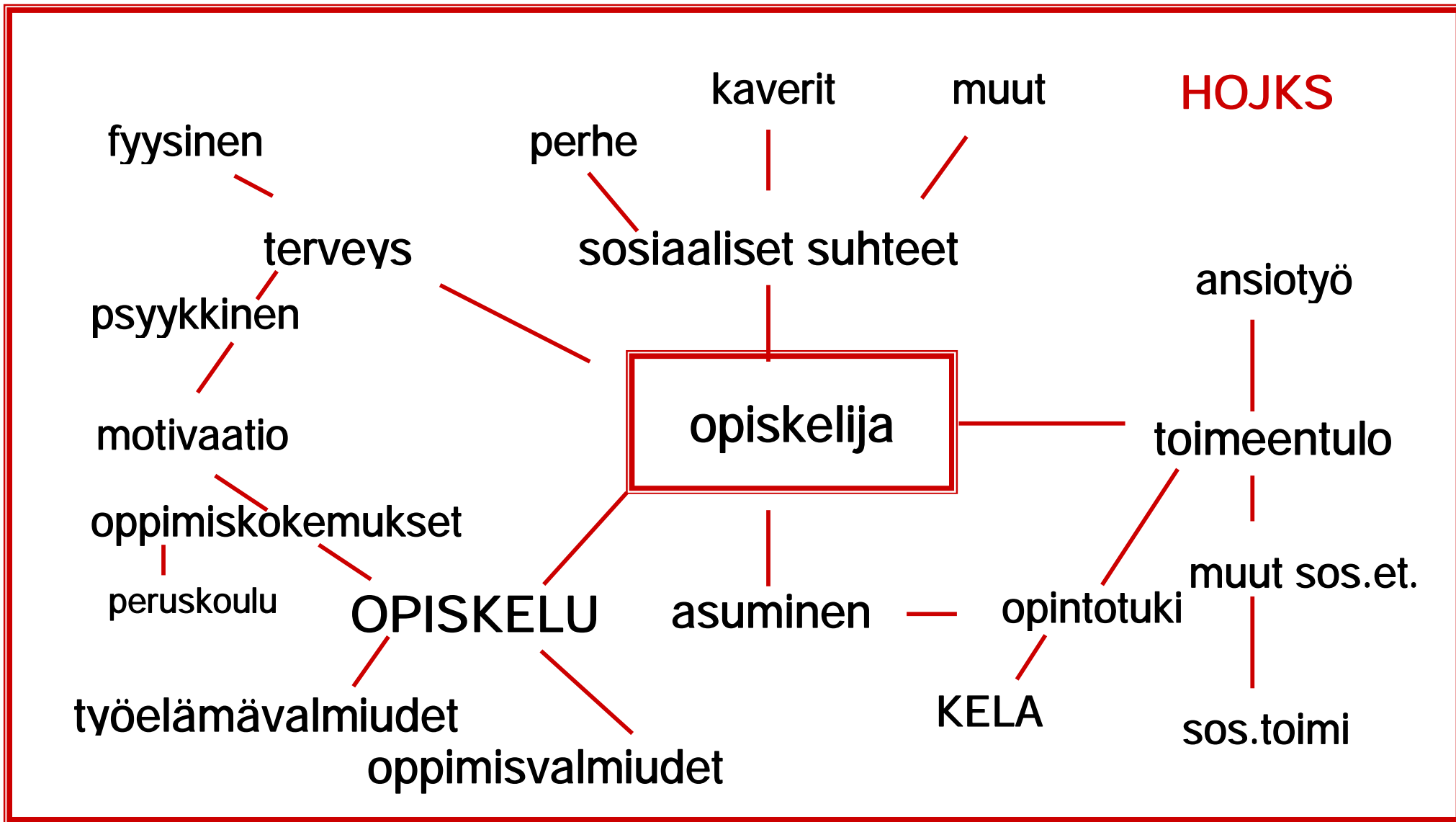
NOSTE

- 2003-31.12.2008
- tarjoaa rahoituksen opettajatyölle, joka tukee Noste-kohderyhmän opiskelijan opintoja (ns. tukitoimet)
- kohderyhmänä aikuiset 30-59 -vuotiaat, joilta puuttuu tutkinto
- tukitoimia voidaan antaa Noste-kohderyhmään kuuluvalla ammatillisessa perustutkinnossa, ammatitutkinnossa tai erikoisammattitutkinnossa (ei kuitenkaan työvoimapolitiisissa, koska siinä sisällä oma rahoituksensa toimintaan) sekä Noste-atk-ajokorteissa
- Nosteen tukitoimia voivat olla esim. lisäopetus, auttaminen oppimisvaikeuksissa, harjoituskokeet, suulliset tentit, mamujen suomen kielen tuki opintoihin, etätehtävien teko vuorotyöläiselle, ohjauskeskustelut
- merkitsee oppilaitokselle paitsi tukitoimirahoitusta myös koulutusrahoitusta sekä rahaa hakea opiskelijoita
- merkitsee opiskelijalle tukitoimien mahdollisuutta, ilmaista koulutusta, etusiaa koulutuksiin, työelämälähtöisyyttä

OPPIVAT TYÖPAJAT

- 1.5.2006-31.12.2007
- Mikkelin kaupungin Nuorten työpajat tarjoavat kokonaisvaltaisen ja turvallisen työssäoppimis- ja näyttöympäristön
- työpajat ovat monipuolisia oppimisympäristöjä, joissa ovat edustettuna mm. puu-, metalli-, pienkoneen korjaus-, ompelu- ja puutarha-alat
- hanke mahdollistaa mm. työpajahenkilöstön kouluttamisen näyttöjen vastaanottoon
- työpajoilla toimivat ammattitaitoiset työ- ja yksilövalmentajat ovat Mast:n käytettävissä hankkeen aikana pajan

Liite 3: OPISKELIJOIDEN ELÄMÄNTILANTEIDEN KARTTA

LIITE 3.

SPSS-analyyseja

Taulukko 1. Puhelinhaastatteluun tavoitetut koulutusaloittain.

Koulutusala * Tavoitettu puhelinhaastatteluun Crosstabulation

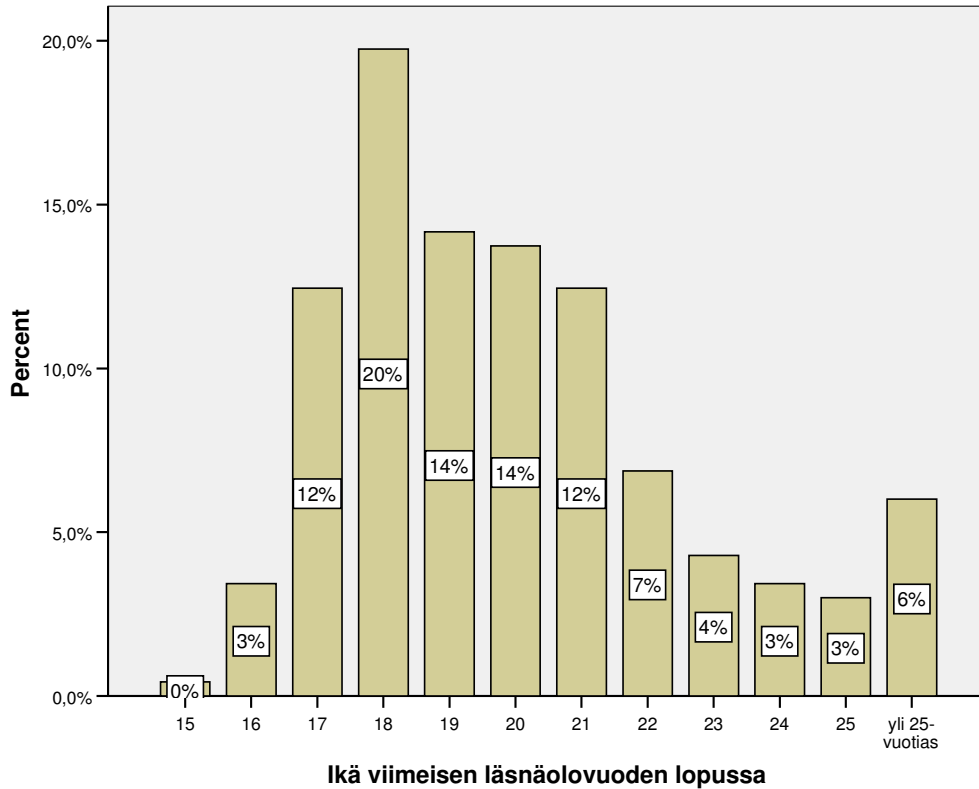
			Tavoitettu puhelinhaastatteluun		Total
			Kyllä	Ei	
Koulutusala	Yleissivistävä koulutus	Count	2	2	4
		% within Koulutusala	50,0%	50,0%	100,0%
	Kulttuuriala	Count	18	13	31
		% within Koulutusala	58,1%	41,9%	100,0%
	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Count	20	6	26
		% within Koulutusala	76,9%	23,1%	100,0%
	Tekniikan ja liikenteen ala	Count	53	34	87
		% within Koulutusala	60,9%	39,1%	100,0%
	Luonnonvara- ja ympäristöala	Count	28	10	38
		% within Koulutusala	73,7%	26,3%	100,0%
	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Count	16	7	23
		% within Koulutusala	69,6%	30,4%	100,0%
	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Count	10	8	18
		% within Koulutusala	55,6%	44,4%	100,0%
	Muu koulutus	Count	4	2	6
		% within Koulutusala	66,7%	33,3%	100,0%
Total		Count	151	82	233
		% within Koulutusala	64,8%	35,2%	100,0%

Taulukko 2. Erityisopetusperuste, keskeyttäneet 2005.

		Frequency	Valid Percent
Valid	Kielelliset vaikeudet	3	5,3
	Vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt	4	7,0
	Lievä kehityksen viivästyminen	3	5,3
	Vaikea kehityksen viivästyminen; keskivaikea tai vaikea kehitysvamma	2	3,5
	Psyykkiset pitkäaikaissairaudet	5	8,8
	Fyysiset pitkäaikaissairaudet	1	1,8
	Muu syy, joka edellyttää erityisopetusta	39	68,4
	Total	57	100,0
	Missing	System	176
Total		233	

LIITE 3.

Kuvio 1. Vuonna 2005 keskeyttäneiden ikä sen kalenterivuoden lopussa, jolloin olleet viimeksi kirjoilla Mikkelin ammattiopistossa.

Taulukko 3. Opiskelukunta ja kotikunta.

Kotikunnan luokittelu * Opiskelukunta Crosstabulation

			Opiskelukunta		Total
			Mikkeli	Juva	
Kotikunnan luokittelu	Mikkeli	Count	131	3	134
		% within Kotikunnan luokittelu	97,8%	2,2%	100,0%
	Etelä-Savo (ei Mli)	Count	53	11	64
		% within Kotikunnan luokittelu	82,8%	17,2%	100,0%
	Etelä-Savon ulkopuolella	Count	30	5	35
		% within Kotikunnan luokittelu	85,7%	14,3%	100,0%
Total	Count	214	19	233	
	% within Kotikunnan luokittelu	91,8%	8,2%	100,0%	

LIITE 3.

Taulukko 4. Toiminta heti keskeyttämisen jälkeen sukupuolen mukaan jaoteltuna.

Puhelinhaastattelu: Mitä teit heti keskeyttämisen jälkeen? * Sukupuoli Crosstabulation

			Sukupuoli		Total
			mies	nainen	mies
Puhelinhaastattelu: Mitä teit heti keskeyttämisen jälkeen?	ammattillinen koulutus	Count	9	13	22
		% within Sukupuoli	10,8%	19,7%	14,8%
	lukio	Count	0	1	1
		% within Sukupuoli	,0%	1,5%	,7%
	ammattikorkeakoulu	Count	1	5	6
		% within Sukupuoli	1,2%	7,6%	4,0%
	muu koulutus	Count	1	0	1
		% within Sukupuoli	1,2%	,0%	,7%
	palkkatyössä	Count	23	10	33
		% within Sukupuoli	27,7%	15,2%	22,1%
	työharjoittelu/työkokeilu	Count	6	10	16
		% within Sukupuoli	7,2%	15,2%	10,7%
	työelämässä muulla järjestelyllä	Count	3	1	4
		% within Sukupuoli	3,6%	1,5%	2,7%
	kokonaan työtön	Count	31	14	45
		% within Sukupuoli	37,3%	21,2%	30,2%
	äitiys/vanhempain/hoitovapaa	Count	0	3	3
		% within Sukupuoli	,0%	4,5%	2,0%
	ase/siviilipalvelus	Count	2	0	2
		% within Sukupuoli	2,4%	,0%	1,3%
	sairasloma	Count	2	6	8
		% within Sukupuoli	2,4%	9,1%	5,4%
	muu	Count	2	1	3
		% within Sukupuoli	2,4%	1,5%	2,0%
	ei tietoa	Count	3	2	5
		% within Sukupuoli	3,6%	3,0%	3,4%
Total		Count	83	66	149
		% within Sukupuoli	100,0%	100,0%	100,0%

LIITE 3.

Taulukko 5. Toiminta syksyllä 2005 (puhelinhaastattelun aikaan).

Puhelinhaastattelu: Mitä teet nyt ? * Sukupuoli Crosstabulation

			Sukupuoli		Total
			mies	nainen	mies
Puhelinhaastattelu: Mitä teet nyt ?	ammattillinen koulutus	Count	15	18	33
		% within Sukupuoli	17,6%	27,3%	21,9%
	lukio	Count	0	1	1
		% within Sukupuoli	,0%	1,5%	,7%
	korkeakoulu tai yliopisto	Count	2	8	10
		% within Sukupuoli	2,4%	12,1%	6,6%
	muu koulutus	Count	2	2	4
		% within Sukupuoli	2,4%	3,0%	2,6%
	palkkatyössä	Count	26	12	38
		% within Sukupuoli	30,6%	18,2%	25,2%
	työharjoittelu/työkokeilu	Count	7	5	12
		% within Sukupuoli	8,2%	7,6%	7,9%
	työelämässä muulla järjestelyllä	Count	1	0	1
		% within Sukupuoli	1,2%	,0%	,7%
	kokonaan työtön	Count	21	9	30
		% within Sukupuoli	24,7%	13,6%	19,9%
	äitiys/vanhempain/hoitovapaa	Count	0	4	4
		% within Sukupuoli	,0%	6,1%	2,6%
	ase/siviilipalvelus	Count	6	1	7
		% within Sukupuoli	7,1%	1,5%	4,6%
	sairasloma	Count	2	3	5
		% within Sukupuoli	2,4%	4,5%	3,3%
	muu	Count	1	2	3
		% within Sukupuoli	1,2%	3,0%	2,0%
	ei tietoa	Count	2	1	3
		% within Sukupuoli	2,4%	1,5%	2,0%
Total		Count	85	66	151
		% within Sukupuoli	100,0%	100,0%	100,0%

LIITE 4.

Keskeyttäjän kuva -aineiston muuttujat

Variable Values			
Value	Label		Label
Sukupuoli		1	mies
		2	nainen
Tutkintotyyppi		1	Opetussuunnitelmaperustainen
		2	Näyttötutkinto
		3	Ei tutkintoon johtava koulutus
Koulutusala		0	Yleissivistävä koulutus
		1	Humanistinen ja kasvatustieteiden ala
		2	Kulttuuriala
		3	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
		4	Luonnontieteiden ala
		5	Tekniikan ja liikenteen ala
		6	Luonnonvara- ja ympäristöala
		7	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
		8	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
		9	Muu koulutus
Tutkinto		0	Yleissivistävä koulutus
		211	Käsi- ja taideteollisuusalan pt, esinesuunnittelu ja -valmistus
		212	Käsi- ja taideteollisuusalan pt, tekstiili ja vaatetus
		221	Audiovisuaalisen viestinnän pt
		311	Liiketalouden pt
		411	Tietojenkäsittelyn pt
		511	Maanmittausalan pt
		512	Rakennusalan pt
		513	Talotekniikan pt
		521	Kone- ja metallitekniikan pt
		531	Sähköalan pt
		561	Elintarvikealan pt
		571	Laboratorioalan pt
		572	Pintakäsittelyalan pt
		573	Puualan pt
		581	Vaatetusalan pt
		591	Autoalan pt
		592	Logistiikan pt
		611	Maatalousalan pt
		621	Puutarhatalouden pt
		641	Metsätalouden pt
		651	Luonto- ja ympäristöalan pt
		711	Hiusalan pt
		731	Sosiaali- ja terveysala
		821	Catering-alan pt
		822	Hotelli- ja ravintola-alan pt
		841	Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen pt
		842	Talousskoulu

LIITE 4.

		843	Talousskoulu + 10. luokka
		851	Puhdistuspalvelujen pt
		911	Uuden Mahdollisuuden Koulu
Hakutoive	Yhteisvalinnan hakutoiveen järjestysnumero	1	1.
		2	2.
		3	3.
		4	4.
		5	5.
		6	Jälkihaku
		7	Siirtynyt toisesta oppilaitoksesta
		8	Siirtynyt toisesta tutkinnosta
		9	Ei varmaa tietoa (jälkihaku, erillinen haku, siirto muualta tai siirtyminen suoraan toisen vuoden opintoihin)
Keskiarvo	Perusopetuksen päästötodistuksen keskiarvo		
Opiskelijatyyppi		1	Nuorisoaste
Syntymäaika			
Ikä	Ikä vuoden 2005 lopussa		
Opiskelukunta		1	Mikkeli
		2	Juva
Kotikuntatyyppi	Kotikunnan luokittelu	1	Mikkeli
		2	Etelä-Savo (ei Mli)
		3	Etelä-Savon ulkopuolella
Rahoituslakityyppi	Rahoituslakiperuste	0	Ei rahoitusta
		1	Rahoituslakiopiskelija
		2	Erytisopiskelija
Erytisopetusperuste		1	Hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet
		2	Kielelliset vaikeudet
		3	Vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt
		4	Lievä kehityksen viivästyminen
		5	Vaikea kehityksen viivästyminen; keskivaikea tai vaikea kehitysvamma
		6	Psyykkiset pitkäaikaissairaudet
		7	Fyysiset pitkäaikaissairaudet
		8	Autismiin ja aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet
		9	Liikkumisen ja motoristen toimintojen vaikeus
		10	Kuulovamma
		11	Näkövamma
		12	Muu syy, joka edellyttää erityisopetusta
Erytisopetusryhmä	Erytisopetuksen järjestämisuoto	1	Erytisopetusryhmä
		2	Integroitu yleisopetusryhmään
Kotimaa		1	Suomi
		2	Muu maa

LIITE 4.

Äidinkieli		1	suomi
		2	muu kuin suomi
Pohjakoulutus		1	Peruskoulu
		2	Ammatillinen tutkinto
		3	Peruskoulu, osittain mukautettu
		6	Peruskoulu, mukautettu
		8	Muu
		9	Lukio
Poissaolo- jaksoja	Poissaolojaksojen lukumäärä	0	ei yhtään tilapäistä opintojen keskeytystä
		1	yksi tilapäinen opintojen keskeytysjakso
		2	kaksi tilapäistä opintojen keskeytysjaksoa
Poissaolon sijoittuminen	Poissaolon sijoittuminen opintojen kulussa	0	Ei poissaolojaksoja
		1	Poissaolojakso keskellä opiskelua, palannut opiskelemaan
		2	Poissaolojakson jälkeen seuraa keskeytys
		3	Poissaolojaksoja keskellä opiskelua sekä ennen keskeyttämistä
Läsnäololuku- kaudet	Lukukaudet, jolloin ollut läsnäolleeeksi kirjautunut		
Ikäviim-lukukausi	Ikä viimeisen läsnäolovuoden lopussa		
Lukukaudet	Läsnäololukukausien määrä yhteensä		
Lukuvuosi	Lukuvuosi, joka menossa, kun keskeyttää		
Aikaväli	Aikaväli lukukausissa viimeisestä läsnäololukukaudesta opintojen keskeyttämislukukauteen		
Eropvm	Päivämäärä, jolloin kirjattu eronneeksi		
Keskeyttämis- kuukausi	Kuukausi, jolloin kirjattu eronneeksi	1	Tammikuu
		2	Helmikuu
		3	Maaliskuu
		4	Huhtikuu
		5	Toukokuu
		6	Kesäkuu
		7	Heinäkuu
		8	Elokuu
		9	Syyskuu
		10	Lokakuu
		11	Marraskuu
		12	Joulukuu
Opintovuosi	Monesko opintovuosi, kun keskeyttää		
Keskeytyksen syy	ASIOon kirjattu keskeyttämisen syy	11	Tutkinnon vaihto
		12	Tutkinnon vaihto
		21	Tilap. kesk. Äitiysloma, hoitovapaa
		22	Tilap. kesk. Asevelvollisuus
		23	Tilap. kesk. Sairasloma
		24	Tilap. kesk. Työelämään
		25	Tilap. kesk. Muu syy
		31	Yliopistoon siirtyminen
		32	AMK:uun siirtyminen

LIITE 4.

		33	Muuhun 2. asteen oppilaitokseen siirtyminen
		35	Työelämään siirtyminen
		36	Syy ei tiedossa
		37	Muu syy
		51	Työttämäksi siirtyminen
		52	Taloudelliset syyt
		53	Terveydelliset syyt
		54	Sopeutumisvaikeudet
		55	Epäonnistunut koulutuslavalinta
		56	Opiskeluhaluttomuus
		57	Opiskelu/oppimisvaikeudet
		58	Oppilaitokseen tai opetusjärjestelyihin liittyvät
Keskeytyslaji		1	Lopullinen
		2	Tilapäinen
Alaltauutta	Toiko alalta saadut tiedot jotakin uutta keskeyttämisen syistä verrattuna ASIOn tietoihin?	1	Kyllä
		2	Ei
		3	Alalta ei saatu mitään tietoa
AYliopistoon	Koulutuslavalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt yliopistoon siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Aammatti- korkeaan	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt ammattikorkeakouluun siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AMuuamm2aste	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt muuhun 2. asteen oppilaitokseen siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ALukio	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt lukioon siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ATyöelämään	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt työelämään siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Ataloudellinen syy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt taloudellisen syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ATerveydellinen syy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt terveydellisten syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ASopeutumis- vaikeudet	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt sopeutumisvaikeuksien vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AEpäonnistunut lavalinta	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt epäonnistuneen lavalinnan vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Aopiskelu- haluttomuus	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt opiskelumotivaation puutteen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
APoissaolot	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt poissaolojen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Aopiskelu- vaikeudet	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt opiskelu-/oppimisvaikeuksien vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AOppilaitos- syy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt oppilaitokseen liittyvien syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AKaverisyy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt kavereihin liittyvien syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei

LIITE 4.

APerhesyy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt perhesyiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AElämäntilanne	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt elämäntilannesyiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AMuutto	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt toiselle paikkakunnalle muuton vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AMuusyy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt muun syyn vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
AEitietoa	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Ei tietoa, miksi on keskeyttänyt	1	Kyllä
		2	Ei
ATPÄitiysloma	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt tilapäisesti äitiys/vanhempain/hoitovapaan vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ATPArmeija	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt tilapäisesti asevelvollisuuden/siviilipalveluksen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ATPSairasloma	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt tilapäisesti sairausloman vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ATPTyöelämä	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt tilapäisesti työelämään siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
ATPMuusyy	Alalta saatu tieto keskeyttämisen syistä: Keskeyttänyt tilapäisesti muun syyn vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Haastattelu	Tavoitettu puhelinhaastatteluun	1	Kyllä
		2	Ei
Mitänyt	Puhelinhaastattelu: Mitä teet nyt ?	1	ammattillinen koulutus
		2	lukio
		3	korkeakoulu tai yliopisto
		4	muu koulutus
		5	palkkatyössä
		6	työharjoittelu/työkokeilu
		7	vapaaehtoistyö
		8	työelämässä muulla järjestelyllä
		9	kokonaan työtön
		10	äitiys/vanhempain/hoitovapaa
		11	lasten hoito kotona ilman tukia
		12	ase/siviilipalvelus
		13	sairasloma
		14	muu
		15	ei tietoa
Mitäheti	Puhelinhaastattelu: Mitä teit heti keskeyttämisen jälkeen?	1	ammattillinen koulutus
		2	lukio
		3	ammattikorkeakoulu
		4	muu koulutus
		5	palkkatyössä
		6	työharjoittelu/työkokeilu
		7	vapaaehtoistyö
		8	työelämässä muulla järjestelyllä
		9	kokonaan työtön
		10	äitiys/vanhempain/ hoitovapaa

LIITE 4.

		11	lasten hoito kotona ilman tukia
		12	ase/siviilipalvelus
		13	sairasloma
		14	muu
		15	ei tietoa
Yliopistoon	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt yliopistoon siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Ammattikorkeakouluun	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt ammattikorkeakouluun siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Ammatilliseen	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt muuhun 2. asteen oppilaitokseen siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Lukioon	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt lukioon siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Työelämään	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt työelämään siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Taloudellinensyy	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt taloudellisen syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Terveydellinen syy	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt terveydellisten syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Sopeutumisvaikeudet	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt sopeutumisvaikeuksien vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Epäonnistunut valinta	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt epäonnistuneen alavalinnan vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Opiskeluhaluttomuus	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt opiskelumotivaation puutteen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Opiskeluvaikeudet	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt opiskelu-/oppimisvaikeuksien vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Oppilaitos	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt oppilaitokseen liittyvien syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Kaverit	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt kavereihin liittyvien syiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Perhe	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt perhesyiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Elämäntilanne	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt elämäntilannesyiden vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Muutto	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt toiselle paikkakunnalle muuton vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
Muusyy	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt muun syyn vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
TPäitiysloma	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt tilapäisesti äitiys/vanhempain/hoitovapaan vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
TParmeija	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt tilapäisesti asevelvollisuuden/ siviilipalveluksen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
TPsairasloma	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt tilapäisesti sairasloman vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
TPtyöelämään	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt tilapäisesti työelämään siirtymisen vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
TPmuusyy	Puhelinhaastattelu: Keskeyttänyt tilapäisesti muun syyn vuoksi	1	Kyllä
		2	Ei
EOS	Puhelinhaastattelu: Ei osaa sanoa	1	Kyllä
		2	Ei
Eitietoa	Puhelinhaastattelu: Ei saatu tietoa	1	Kyllä
		2	Ei

LIITE. 5.

Taulukko. Keskeyttäneiden määrä tutkinnoittain vuonna 2005.

	Frequency (n)	Percent (%)
Valid Käsi- ja taideteollisuusalan pt, esinesuunnittelu ja -valmistus	14	6,0
Käsi- ja taideteollisuusalan pt, tekstiili ja vaatetus	3	1,3
Audiovisuaalisen viestinnän pt	14	6,0
Liiketalouden pt	17	7,3
Tietojenkäsittelyn pt	9	3,9
Maanmittausalan pt	1	,4
Rakennusalan pt	16	6,9
Talotekniikan pt	1	,4
Kone- ja metallitekniiikan pt	6	2,6
Sähköalan pt	19	8,2
Elintarvikealan pt	2	,9
Laboratorioalan pt	2	,9
Pintakäsittelyalan pt	3	1,3
Puualan pt	4	1,7
Vaatetusalan pt	6	2,6
Autoalan pt	18	7,7
Logistiikan pt	8	3,4
Maatalousalan pt	3	1,3
Puutarhatalouden pt	15	6,4
Metsätalouden pt	16	6,9
Luonto- ja ympäristöalan pt	4	1,7
Hiusalan pt	3	1,3
Sosiaali- ja terveysala	21	9,0
Catering-alan pt	12	5,2
Hotelli- ja ravintola-alan pt	4	1,7
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen pt	1	,4
Talousskoulu	2	,9
Talousskoulu + 10. luokka	2	,9
Puhdistuspalvelujen pt	1	,4
Uuden Mahdollisuuden Koulu	6	2,6
Total	233	100,0

LIITE. 5.

Taulukko. Keskeyttäneiden määrä tutkinnoittain vuonna 2005.

	Frequency (n)	Percent (%)
Valid Käsi- ja taideteollisuusalan pt, esinesuunnittelu ja -valmistus	14	6,0
Käsi- ja taideteollisuusalan pt, tekstiili ja vaatetus	3	1,3
Audiovisuaalisen viestinnän pt	14	6,0
Liiketalouden pt	17	7,3
Tietojenkäsittelyn pt	9	3,9
Maanmittausalan pt	1	,4
Rakennusalan pt	16	6,9
Talotekniikan pt	1	,4
Kone- ja metallitekniikan pt	6	2,6
Sähköalan pt	19	8,2
Elintarvikealan pt	2	,9
Laboratorioalan pt	2	,9
Pintakäsittelyalan pt	3	1,3
Puualan pt	4	1,7
Vaatetusalan pt	6	2,6
Autoalan pt	18	7,7
Logistiikan pt	8	3,4
Maatalousalan pt	3	1,3
Puutarhatalouden pt	15	6,4
Metsätalouden pt	16	6,9
Luonto- ja ympäristöalan pt	4	1,7
Hiusalan pt	3	1,3
Sosiaali- ja terveysala	21	9,0
Catering-alan pt	12	5,2
Hotelli- ja ravintola-alan pt	4	1,7
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen pt	1	,4
Talousskoulu	2	,9
Talousskoulu + 10. luokka	2	,9
Puhdistuspalvelujen pt	1	,4
Uuden Mahdollisuuden Koulu	6	2,6
Total	233	100,0

LIITE 6.

Taulukko. Vuosina 2001-2004 opintonsa keskeyttäneet. Koko maa. (Tilastokeskus/Opetushallitus 2006.)

Koulutusala	Keskeytti kokonaan ammatillisen koulutuksen Opintoala	21.9.2000- 20.9.2001	21.9.2001- 20.9.2002	21.9.2002- 20.9.2003	21.9.2003 - 20.9.2004
		2001	2002	2003	2004
		%	%	%	%
Yhteensä		13.2	12,3	11,4	10,8
Humanist. ja kasvatusala	Vapaa-aika- ja nuorisotyö	16.8	11,0	14,2	8,1
	Kielitieteet		..	7,6	3,4
Kulttuuriala	Opetus- ja kasvatustyö		10,0	8,7	6,6
	Käsi- ja taideteollisuus	14.5	14,3	14,0	13,4
	Viestintä ja inform.tieteet	11.6	11,1	10,0	9,4
Yht.tiet.liiketal.h all.ala	Teatteri ja tanssi	7.7	16,7	6,8	8,5
	Musiikki	22.0	21,1	16,6	15,7
Luonnontieteiden ala	Liiketalous ja kauppa	14.2	14,5	12,6	12,2
	Tietojenkäsittely		10,3	11,5	12,6
Tekniikan ja liikent. ala	Arkkitehtuuri ja rakentaminen		11,1	10,1	8,7
	ent. luokitus: Rakennusala	11.9			
	ent. luok: LVI-ala	14.3			
	ent. luok: Maanmittausala	17.8			
	Kone-, met.- ja energiatekn.	14.0	11,4	10,1	10,1
	Sähkö- ja automaatiotekniikka	8.1	6,4	6,5	6,7
	Tieto- ja tietoliikennetekn.		10,5	24,8	25,8
	Graafinen ja viestintätekn.	16.3	12,3	15,7	9,1
	Elintarvikeala ja biotekn.	10.2	11,9	10,9	9,2
	Prosessi- kem. ja mater.tekn.		14,1	12,2	11,6
	ent. luok: Puuala	16.3			
	ent. luok: Pintakäsittelyala	21.7			
	ent. luok: Paperi- ja kemianteollisuuden ala	10.3			
	Tekstiili- ja vaateustekn.	13.8	13,2	13,2	13,2
	Ajoneuvo- ja kuljetustekn.		13,9	13,4	12,2
	ent. luok.: Auto- ja kuljetusala	15.2			
	ent. luok: Merenkulkuala	20.6			
	ent. luok: Muu tekn. ja liik. alan koul.	13.3	10,5	10,6	8,7
Luonnonvara- ja ymp.ala	Maatilatalous	20.1	20,7	19,8	16,1
	Puutarhatalous	17.7	15,1	18,5	16,6
	Kalatalous	25.7	24,4	21,6	17,4
	Metsätalous	17.9	16,4	14,2	11,1
	Luonto- ja ympäristöala		18,6	14,8	14,8
	ent. luok: Muu luonnonvara- ja ymp.ala	21.4	..		
Sos. terv. ja liikunta-ala	Sosiaaliala				..
	Sos.- ja terv.ala (yhteiset)	11.4	11,7	10,6	9,3
	Hammaslääket. ja muu hammash.		..	..	..
	Kuntoutus ja liikunta	9.2	16,4	14,5	5,8
	Farmasia ja muu lääkehuolto		14,4	8,9	5,8
	Kauneudenhoitoala	8.4	8,6	8,9	9,9
	Muu sos.- ja terv.,-liikunta-ala		2,2	6,3	
Matk., rav., ja tal.ala	Matkailuala		14,5	12,6	13,2
	Majoitus- ja ravitsemisala	13.5	12,7	10,7	11,2
	Kotitalous- ja kuluttajapalv.	14.7	14,2	14,6	14,0
	Puhdistuspalvelut		14,9	10,7	12,5
	ent. luok: Elintarvikeala		8,5		
	Muu matk., rav. ja tal.al.koul.		..		
	ent. luok: Muu tai tuntematon opintoala	15.3			